

ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ
(1860-1921)

Կենսամատենագիտություն

Երևան
«Գիրք» 2012

ՀՏԴ 01:75/76
ԳՏԴ 91.9:85+85.14
Ս 971

Կազմեց՝ Ա. ԱՂԱՍՅԱՆ
Խմբագիր՝ Բ. ՀՈՎԱԿԻՍՅԱՆ

Ս 971

Վարդգես Սուրենյանց.- Կենսամատենագիտություն /Կազմ. Ա. Աղանյան; Առաջաբ.՝ Մ. Միքայելյան: Հայաստանի Ազգային գրադարան.- Ե.: 2011, 148 էջ:

Սույն կենսամատենագիտության մեջ ամփոփված են հայ մեծանուն գեղանկարիչ, բեմանկարիչ, ճարտարապետ, գծանկարիչ, գրքի ձևավորող, գեղարվեստի քննադատ, պատմաբան, թարգմանիչ Վ.Սուրենյանցի կյանքն ու գործունեությունը ներկայացնող գրքերը, հոդվածները, արխիվային նյութերը և ոչ գրքային հրատարակությունները: Ներկայացված է նաև նկարչի արխիվը, որը պահպանվում է Հայաստանի Ազգային պատկերասրահում և Չարենցի անվ. գրականության և արվեստի թանգարանում:

Կենսամատենագիտությունը նախատեսված է արվեստագետների, արվեստասերների և ընթերցող լայն շրջանակների համար:

ՀՏԴ 01:75/76
ԳՏԴ 91.9:85+85.14

ISBN 978-99930-65-78-4

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Վարդգես Սուրենյանցն այն եզակի արվեստագետներից է, ովքեր XIX դարավերջի և XX դարի առաջին տասնամյակի համաշխարհային կերպարվեստի նորագույն լեզվի մակարդակով շարունակեցին դարավոր հայ մշակույթի զարգացումը:

Ծնվել է Ախալցխայում 1860 թվականին: Սովորել է Լազարյան ճեմարանում, ապա՝ Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության, ճարտարապետության ուսումնարանում, ինչպես նաև՝ Մյունխենի Գեղարվեստի ակադեմիայում:

1881 թ. ճանապարհորդել է Իտալիայում: Վեներիկի Ս. Ղազար կղզում ուսումնասիրել է հայկական մանրանկարչությունը: 1885-1987 թթ. Ս. Պետերբուրգի համալսարանի պրոֆ. Վ. Ա. Ժուկովսկու ազգագրական արշավախմբի կազմում մեկնել է Պարսկաստան, եղել է Թավրիզում, Թեհրանում, Շիրազում, Մազանդարանում, մի քանի ամիս՝ Սպահանում: 1890-91թթ. Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանում դասավանդել է նկարչության և արվեստի համընդհանուր պատմություն:

1905-1915 թթ. Սուրենյանցն ապրել է Պետերբուրգում, 1915 թ. մեկնել է Թիֆլիս, ապա՝ Էջմիածին, ստեղծել փախստական-գաղթականների բազմաթիվ էտյուդ-դիմանկարներ: 1916 թ. Թիֆլիսում Ե. Թադևոսյանի, Մ. Սարյանի, Փ. Թերլեմեզյանի հետ հիմնադրել է Հայ արվեստագետների միությունը: Մ. Սարյանի հետ նկարազարդել է Վ. Բոյունովի «Հայաստանի պոեզիան...» ժողովածուն (ռուս. 1916):

1917 թվականից աշխատել է Յալթայի հայկական եկեղեցու որմնանկարների էսքիզների վրա:

Նրան գիտեին ու բարձր էին գնահատում ռուս գեղանկարիչները, հատկապես Ռեպինն ու Ստասովը:

Սուրենյանցը Ստանիսլավսկու բեմադրած՝ Մ. Մետեռլինկի «Կույրերը», «Այնտեղ՝ ներսում», «Անկոչը» (1904 թ.), և Ա. Չեխովի «Ճայ» (1905 թ.) պիեսների ներկայացումների բեմանկարիչն էր:

Սուրենյանցը բազմաթիվ գրքերի, ինչպես նաև Օսկար Ուայլդի և հայ ժողովրդական հեքիաթների, Սմբատ Շահագիզի բանաստեղծությունների, ռուս և արևմտաեվրոպական մի շարք գրողների ստեղծագործությունների ինքնատիպ պատկերազարդողն է:

Վ. Սուրենյանցը բնագրից թարգմանել է Վ. Շեքսպիրի, Զ. Հայնեի, Գյոթեի, Օսկար Ուայլդի ստեղծագործությունները:

Նա Պետրոս Աղանյանի, Նիկողայոս Աղոնցի, Ա. Սպենդիարյանի, Ա.

Ծատուրյանի մտերիմ բարեկամն էր:

Վ.Սուրենյանցը հարգանք էր տածում Ի. Ռեպինի, Վ. Սերովի, Վ. Պոլենովի, Ի. Գրաբարի, Վ. Բրյուսովի և ռուսական մշակույթի այլ ներկայացուցիչների հանդեպ: Ցավոք, հայ նկարչի ստեղծագործությունը ըստ արժանվույն չի գնահատվել ռուս քննադատների կողմից և մնացել է գրեթե աննկատ: Նրա անունը հազվադեպ էր հիշատակվում ժամանակի գեղանկարչության զանազան խնդիրներին նվիրված հոդվածներում:

Հայ ժողովուրդը իր հազարամյա մշակույթի՝ ճարտարապետության, գեղանկարչության երթը շարունակել, ժամանակի գեղարվեստական լեզուն կռահել և այդ լեզվի բարձր մակարդակով XIX դարավերջին և XX դարասկզբին խոսել է նաև Վ. Սուրենյանցի շնորհիվ:

1907 թվականին, երբ նա նկարում էր իր հրաշալի «Սալոմեն», հայրենակիցներից ո՞վ գիտեր այս մեծ արվեստագետին. շատ քչերը: 1912-ին «Սալոմեն» ցուցադրվել է Մյունխենի Գեղարվեստի ակադեմիայի 100-ամյա հոբելյանին նվիրված մեծ ցուցահանդեսում և 1914-ին՝ Վենետիկի համաշխարհային երկամյա ցուցահանդեսում:

Թիֆլիսում հրատարակվող «Գեղարվեստ» հանդեսը, որը հաճախ էր անդրադառնում եվրոպական ու ռուսական ցուցահանդեսներին, իր ընթերցողներին շատ ուշացած տեղեկացրեց Վ. Սուրենյանցի մասին, այն էլ՝ 1916-ին Թիֆլիսում հայ արվեստագետների միության կազմավորման առիթով (համանախագահն էր Սուրենյանցը): Գարեգին Լևոնյանը՝ «Գեղարվեստի» տաղանդավոր խմբագիրը, և Շիրվանզադեն հանդեսի էջերում կարող էին հրապարակել նկարչի ստեղծագործություններից ստացած իրենց տպավորությունները: Ա. Շիրվանզադեն, Վրթանես Փափազյանը և ուրիշները հիմնականում արտասահմանյան (Փարիզ, Լոնդոն, Ռուսաստան) սալոնների մասին էին գրում հայկական մամուլում:

Սուրենյանցի նման բազմաշնորհ արվեստագետից հայ մեծահարուստ Տեր-Ղուկասովը պահանջում էր նամակով ուղարկել կրթության վկայականը, որը տրվել էր Մյունխենի ակադեմիայում, որպեսզի որոշեր՝ իրավունք ունի՞ քաղաքացի Վ. Սուրենյանցը որմնանկարներով զարդարելու Յալթայի հայկական եկեղեցին:

Վ. Սուրենյանցը նաև գրի մարդ էր, գիտեր գրել ու նրա գիրը այսօր կարդում ենք ակնածանքով, որովհետև նրա ոճն ինքնատիպ է, իր նկարներով ու գրով հարազատ ժողովրդի ոգուն:

«Հայոց ազգի բնավորության մեջ կա այն ազատ ոգին, որ այնքան նպաստավոր է արվեստի համար: Քրիստոնեությունը Հայաստանում ընդունվեց հոժարակամ, ազատ կերպով, այն տարածվեց ո՛չ իշխանների կամ միապետների հրամանով... Քրիստոնեական վարդապետու-

թյան մեջ ևս հայերը միանգամայն ինքնուրույն են... Արաբների և թաթարների՝ անհամեմատ ավելի մեծ ուժերին նրանց դիմադրությունը հարգանքի է արժանի»։ Իր հրապարակման մեջ նկարիչը հիշատակում է նշանավոր պատմաբան, հնագետ Շնազեի այս խոսքը։

Սուրենյանցի կյանքի օրոք միակ ցուցահանդեսը կազմակերպվեց ոչ թե հայ մշակույթի կենտրոններից՝ Թիֆլիսում, այլ՝ Բաքվում՝ 1901 թվականին։ Այն ձեռնարկեց նկարիչը, որը հակառակ Եվրոպայի և ռուս նկարիչների՝ նյութական շահ չունեցավ։ Ապշերոնյան թերակղզու հայ հարուստները հասարակությանն ուզեցին ասել, թե իրենք նույնպես հետաքրքրված են արվեստով։ Նկարները ցուցադրեցին, սակայն ոչ մի պատկեր չգնեցին։ Չհասկացան Սուրենյանցի գեղանկարչական նրբագեղ լեզուն, որն ավելի շատ պարփակված է 1900-1910-ական թվականների նրա ստեղծագործություններում, քան 19-րդ դարի ակադեմիական արվեստի ազդեցությամբ կատարված պատկերներում։

Խորհրդային պաշտոնական արվեստագիտության ազդեցությամբ շատերը լրագրերում, ամսագրերում, հեռուստատեսությամբ շարունակում են «գովերգել» նկարչին. «Չայկական պատմական նկարչության հիմնադիրն է Վ. Սուրենյանցը»։ Նկարչի մեծատաղանդ ժամանակակիցներից ոչ ոք՝ ոչ Վալենտին Սերովը, ոչ Էդուարդ Մուսկը, ոչ Վրուբելը, ոչ Բորիսով-Մուսատովը, ոչ Գոլովինը, առավել ևս Կանդինսկին, Սարյանը և մյուսները «պատմական նկարներ» չեն ստեղծել։ Սուրենյանցի միակ պատմական նկարը «Զաբել թագուհու վերադարձը գահին» պատկերն է։ Այն բոլորովին նման չէ ռուս ռեալիստների կենցաղագրական հորինվածքներին։ Բարեբախտաբար, երիտասարդ արվեստաբանների՝ Սուրենյանցին նվիրված ատենախոսություններում չեն կրկնվում տասնամյակների հին սխալներն ու գաղափարախոսական կաղապարները։

Դեպի Սուրենյանցը տանող ճամփան կենդանի է, հակադրություններով լի և չափազանց հետաքրքիր։

ՍԱՐՏԻՆ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ
արվեստաբան

* * *

Սուրենյանցը, լինելով զարգացած անձնավորություն, անմասն չի մնացել նաև արվեստի մյուս տեսակներից: Թատրոնով հետաքրքրվել է ուսանողական տարիներից, մասնակցել տարբեր ներկայացումների: Իր մասնագիտության մեջ վարպետության հասնելով՝ հետո զբաղվել է նաև բեմանկարչությամբ, ձևավորել է ներկայացումներ: Առաջին ձևավորումը կատարել է Պետերբուրգի Մարիինյան օպերայի և բալետի բեմադրությունների համար (1890): Հետագայում՝ 1901-ին, ձևավորել է «Դև» օպերայի և «Կորսար» բալետի բեմադրությունները, Փոքր թատրոնում՝ Ի. Գրինևսկայայի «Բաբ» պիեսի հայերեն բեմադրությունը (1904), որի երաժշտությունը գրել էր Գրիգոր Միրզայանը (Սյունի):

Սուրենյանցն այս ասպարեզում մեծ հաջողության է հասել ու գնահատվել Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնի հետ համագործակցության ժամանակ: Նա Կոլոզակի հետ ձևավորել է Չեխովի «ճայի» երկրորդ բեմադրությունը (1905), Մ. Մետեռլինկի «Կույրերը», «Այնտեղ՝ ներսում» «Անկոչը» պիեսների, Պետերբուրգի Կոմիսարժևսկայայի թատրոնում՝ Գեյբուրգի «Սիրո ողբերգությունը» պիեսի բեմադրությունները:

Դեռևս ուսանողական տարիներից թատերական կյանքին մերձեցումը Սուրենյանցին մղել է դեպի Շեքսպիրի պիեսների թարգմանություն, որը նա կատարել է բնագրից, դիմել Հայկազյան բառարանի օգնությանը: Նա թարգմանել է «Հուլիոս Կեսար», «Ռիչարդ Երկրորդ», «Վինձորի զվարճասեր կանայք», «Օթելլո» և «Ամառային գիշերվա երազ» պիեսները:

ԲԱՆՏԻԱՐ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ
թատերագետ

ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ

- 1860** Ծնվել է Ախալցխա քաղաքում, Հակոբ քահանա Սուրենյանցի ընտանիքում:
- 1868** Սուրենյանցների ընտանիքը տեղափոխվում է Սիմֆերոպոլ:
- 1870** Վ. Սուրենյանցն ընդունվում է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանի գիմնազիական դասարանը:
- 1872** Սիմֆերոպոլից Սուրենյանցների ընտանիքը տեղափոխվում է Մոսկվա: Հակոբ Սուրենյանցը կարգվում է Մոսկվայի թեմի ավագ քահանա և կրոնի պատմություն է դասավանդում Լազարյան ճեմարանում:
- 1875** Վ. Սուրենյանցը ճեմարանից տեղափոխվում է Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության ուսումնարանի ճարտարապետության բաժինը:
- 1879** Փոխադրվում է Մյունխեն, եղբոր՝ Սուրենի մոտ, որը Վյուրցբուրգում բժշկություն էր ուսանում, ամուսնացած էր հայտնի ճարտարապետ Ա. Կոնդրադիի դստեր հետ: Ընդունվում է Մյունխենի գեղարվեստի ակադեմիայի ճարտարապետության բաժինը:
- 1880** Տեղափոխվում է հիշյալ ակադեմիայի գեղանկարչության բաժինը՝ աշակերտելով Ֆրից Կաուլբախին, Օտտո Ջեյտցին:
- 1881** Ճանապարհորդում է Իտալիայում, լինում է Հռոմում, Ֆլորենցիայում, Միլանում, Վենետիկում, ծանոթանում իտալական արվեստի հավաքածուներին, այցելում է Աբ. Ղազար կղզի, Մխիթարյանների մատենադարանում ուսումնասիրում է հայկական մանրանկարչությունը:
- 1883** «Մեղու Հայաստանի» թերթում (Թիֆլիս) հրապարակում է առաջին տեսական հոդվածը՝ «Մի քանի խոսք հայկական ճարտարապետության մասին»:

- 1885** Ավարտում է Մյունխենի գեղարվեստի ակադեմիայի լրիվ դասընթացը:
- 1885-87** Պետերբուրգի համալսարանի պրոֆեսոր, իրանագետ Վ. Ա. Ժուկովսկու ազգագրական արշավախմբի կազմում մեկնում է Պարսկաստան, հեղինակում է էտյուդներ, կոմպոզիցիաներ:
- 1888** Մատիտանկարում է Պետրոս Ադամյանին (մի քանի անգամ):
- 1889** Բնագրից թարգմանում է Շեքսպիրի «Ռիչարդ Երրորդը» և ուղարկում Կ. Պոլիս՝ Պետրոս Ադամյանին:
- 1890-91** Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանում դասավանդում է նկարչություն, արվեստի պատմություն: Ընդօրինակում է Էջմիածնի տաճարի որմնանկարները, հայկական մանրանկարչության որոշ նմուշներ:
- 1892** Այցելում է Անի: Այս շրջանում ստեղծված էտյուդների գտնվելու վայրն անհայտ է:
- 1894** Մասնակցում է Պերեդվիժնիկների ընկերության 22-րդ ցուցահանդեսին (Մոսկվա) «Լքյալը» կտավով:
- 1895** Նկարում է «Ոտնահարված սրբությունը»: Ցուցադրում է պերեդվիժնիկների 23-րդ ցուցահանդեսում:
- 1896** Մոսկվայում ցուցադրվում են հայ մանրանկարչության՝ Սուրենյանցի ընդօրինակումները:
- 1897** Նկարում է «Սբ. Հռիփսիմեի վանքը»:
- 1898** Ճանապարհորդում է դեպի Ֆրանսիա, Իսպանիա, Իտալիա: Պահպանվել են մի շարք բարձրարժեք գեղարվեստական գործեր, որոնք նկարվել են ճանապարհորդության ընթացքում: Իսպանական շարքը ցուցադրվում է Պատմանկարիչների միության 3-րդ ցուցահանդեսում: «Արձագանք» թերթում (Թիֆլիս) տպագրվում են նրա իսպանական նամակները:

Նկարում է «Շամիրամն Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» պատկերը, որը ցուցադրվում է պերեդվիժնիկների 27-րդ ցուցահանդեսում (Մոսկվա, Պետերբուրգ): Վերատպությունը հրատարակվել է այդ ցուցահանդեսի կատալոգում:

1899 Մոսկվայում լույս է տեսնում Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմը՝ Վ. Սուրենյանցի նկարազարդումներով:

1901 Բաքվում բացվում է Վ. Սուրենյանցի առաջին և կյանքի օրոք միակ անհատական ցուցահանդեսը: Թիֆլիսում կայացած՝ Անդրկովկասի արդյունաբերական ցուցահանդեսում հանձնաժողովի կողմից արժանանում է ոսկե մեդալի:

1904 Մոսկվայի գեղարվեստական թատրոնում Կ. Ստանիսլավսկու հրավերով ձևավորում է Մորիս Մետեռլինկի «Կուրերը», «Այնտեղ՝ ներսում», «Անկոչը», «Ներխուժում» մեկ գործողությամբ պիեսների բեմադրությունը: Ձևավորում է Պ. Յարցկի «Վանքի մոտ» դրաման:

1905 Լույս է տեսնում Յու. Վեսելովսկու «Հայ բանաստեղծ Սմբատ Շահազիզը» (ռուսերեն) գիրքը՝ Սուրենյանցի նկարազարդումներով: Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնում մասնակցում է Ա. Չեխովի «ճայը» դրամայի բեմադրության վերականգնման աշխատանքներին:

1906 Կոմիսարժևսկայայի թատրոնում ձևավորում է Հայբորգի «Սիրո ողբերգությունը» պիեսի բեմադրությունը: Սկսում է նկարազարդել հայկական ժողովրդական հեքիաթները:

1907 «Սալոմե» գեղանկարի ծնունդը՝ ըստ Օ. Ուայլդի համանուն պիեսի:

1909 Մոսկվայում Սաբլինի հրատարակչությունը լույս է ընծայում (ռուսերեն) Օսկար Ուայլդի «Երջանիկ արքայազնը» հեքիաթը՝ Վ. Սուրենյանցի նկարազարդումներով:

1910 Դառնում է Պերեդվիժնիկների ընկերության անդամ:

- 1912** «Սալոմե» նկարով Մյունխենում մասնակցում է քաղաքի գեղարվեստի ակադեմիայի 100-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսին:
- 1913** Նկարում է «Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահնամեն» Մահմուդ Ղազևեվիին» կոմպոզիցիան, Ս. Գ. Իդելսոնի դիմամանկարը և այլ ստեղծագործություններ:
- 1914** «Սալոմե» ցուցադրվում է Վենետիկի միջազգային ցուցահանդեսում:
- 1915** Վ. Սուրենյանցի, Ա. Քալանթարյանի, Ն. Ադոնցի, Տ. Տեր-Վարդանյանի նախաձեռնությամբ Պետերբուրգում ստեղծվում է Գեղեցիկ արվեստների հայկական ընկերությունը:
- 1916** Մոսկվայում լույս է տեսնում «Հայաստանի պոեզիան» (ռուսերեն) ժողովածուն՝ Վալերի Բրյուսովի խմբագրությամբ, Սուրենյանցի և Մարտիրոս Սարյանի նկարազարդումներով:
Թիֆլիսում Ե. Թադևոսյանի, Մ. Սարյանի, Փ. Թերլենեզյանի հետ ստեղծում է Հայ արվեստագետների միությունը:
- 1917-1920** Պետերբուրգից տեղափոխվում է Յալթա՝ հայկական եկեղեցին նկարազարդելու նպատակով: Մասամբ նկարազարդում է եկեղեցու պատերը, խորանը, գմբեթը (պահպանվել է միայն գմբեթի նկարազարդումը): Ծանր հիվանդանում է:
- 1921** Վախճանվել է ապրիլի 6-ին: Հուղարկավորությունը՝ Յալթայի (Ղրիմի) հայկական եկեղեցու բակում:

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՑՈՒՑԱՐԱՆԴԵՍՆԵՐԻՆ

- 1892** Գեղարվեստը սիրողների ընկերության էտյուդների չորրորդ ցուցահանդես, Մոսկվա
- 1894** ՇԳՑԸ* 22-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ
- 1895** ՇԳՑԸ 23-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1896** ՇԳՑԸ 24-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1897** ՇԳՑԸ 25-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1898** ՇԳՑԸ 26-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
Պատմանկարիչների միության 3-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ
- 1899** ՇԳՑԸ 27-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1901** Վարդգես Սուրենյանցի ստեղծագործությունների ցուցահանդես, Բաքու
Անդրկովկասի արդյունաբերական ցուցահանդես, Թիֆլիս
- 1902** ՇԳՑԸ 30-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ
- 1904** ՇԳՑԸ 32-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1906** Ջրաներկ աշխատանքների 2-րդ ցուցահանդես, Մոսկվա
- 1908** ՇԳՑԸ 36-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
Գծանկարի և էստամպի ցուցահանդես, Պետերբուրգ
- 1909-1910** ՇԳՑԸ 38-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա

* Շրջիկ գեղարվեստական ցուցահանդեսի ընկերություն:

- 1912** ՇԳՑԸ 40-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
Մյունխենի գեղարվեստի ակադեմիայի կազմավորման
100-ամյակին նվիրված ցուցահանդես
- 1912-1913** ՇԳՑԸ 41-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1913-1914** ՇԳՑԸ 42-րդ ցուցահանդես, Պետերբուրգ, Մոսկվա
- 1914** Էտյուդների, գծանկարների, էսքիզների ցուցահանդես...
ՇԳՑԸ, Պետերբուրգ
Լեմերսյե պատկերասրահի ցուցահանդես, Մոսկվա
- 1916-1917** ՇԳՑԸ 45-րդ ցուցահանդես, Պետրոգրադ, Մոսկվա
- 1917** Հայ արվեստագետների միության առաջին ցուցահան-
դես, Թիֆլիս

(Հետմահու ցուցահանդեսներ)

- 1924** Արվեստների XIV միջազգային ցուցահանդես,
Վենետիկ
- 1931** Վարդգես Աուրենյանցի ստեղծագործությունների
ցուցահանդես մահվան տասնամյակի կապակցու-
թյամբ, Երևան
- 1941** Վարդգես Աուրենյանցի ստեղծագործությունների ցու-
ցահանդես մահվան քսանամյակի կապակցությամբ,
Երևան
- 1960** Վարդգես Աուրենյանցի ստեղծագործությունների ցու-
ցահանդես՝ նվիրված նկարչի ծննդյան 100-ամյակին,
Երևան
- 2010** Վարդգես Աուրենյանցի 150-ամյակին նվիրված հորել-
յանական ցուցահանդես Հայաստանի Ազգային պատ-
կերասրահում (նոյեմբերի 26):

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻՑ

* * *

Այս դարվա նկարչութեան նպատակն է ոչ միայն մի նյութ մշակել և այդ մշակած նյութը երեվակայության համապատասխան ձեվացնել, այլ և ըստ կարելոյն բնությունից առնել այդ բոլորը և ձեվացնել յուր թերութիւններովը կամ արժանավորութիւններովը, այդ բավականին մեծ առաջադիմութիւն է արդէն, երբ մենք տեսնում ենք, ինչպես անցյալ դարու նկարիչները (բացի մի քանի բացառութիւնից), բնութիւնը բնականից բարձր ձեվացնելու համար կամ երբեմն յուր նյութին հանդիսավոր, ոչ ամենօրյա ձեվ տալու համար շեղվում էին բնականից, ուստի շատ անգամ նոցա գործերը քաղցր էին լինում, շատ նայել չէր կարելի:

1883 թ.

* * *

Գեղարվեստի կրակն ամենահին դարերից սկսյալ անշեջ է մնում մինչեւ մեր օրերը, անցնելով ազգից ազգ, դարից դար, մերթ բարձրանալով, մերթ ընկնելով՝ ծիլ է տվել և ծաղկել այն երկրում, որտեղ հողը նրա համար նպաստավոր է եղել:

* * *

Բանաստեղծության թարգմանության լավագոյնն էլ գրողի հակառակ կողմն է,- նկարը կա, բոլոր ներկերը, թեև քիչ դժգոյն, բայց և այնպես իրենց նուրբ ելևեջներով ամբողջովին ներկա են, սակայն խավը, ա՛խ, մետաքս թավիչ խավը միշտ պակաս է... և այդ մի հավիտեանական պակաս է մնալու անուղղելի: Եվ մենք ստիպված ենք մեծ առավելութիւն համարել, եթե թարգմանիչը բանաստեղծական երկասիրության պատճենում բնագրի բոլոր մնացյալ հատկութիւնները կարելոյն չափ պահպանել է:

* * *

Կազմակերպող գեղարվեստներ՝ ճարտարապետութիւնը, քանդակագործութիւնը և նկարչութիւնը, անմիջապես կապ ունեն բնութիւն երևոյթների հետ: Բնութիւնը գեղեցիկ է, և բնութիւն գեղեցկութիւնները գտնելն ու բացահայտելը կազմակերպող գեղարվեստի գործն է:

* * *

Նկարը պէտք է արտահայտէ կեանքը այնպես, ինչպես որ կեանքը կերելի մեր աչքերուն:

* * *

Искусство не знает наций, но каждая нация имеет свое искусство.

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՍԱՍԻՆ

ՆԱ ԱՆՍԱՐ Է

...Օտարերկրյա սյուժետներով նկարները երկուսն են: Ձույզն էլ՝ արևելյան, մեկը Սուրենյանցինն է՝ «Պատանի Յաֆեզը գովերգում է Սուսելի վարդերը Շիրազի գեղեցկուհիներին»... Պր-ն Սուրենյանցի մոտ, ինչպես միշտ, գերազանց է պատկերված արևելյան ճարտարապետությունը՝ անհամար զարդանկարներով, որոնք թողնում են քարից կերտված ժանյակների տպավորություն, նկարի ընդհանուր տոնը շատ գունագեղ է:

Վ. ՍՏԱՍՈՎ

...Վերջին շրջիկ ցուցահանդեսում իր յուրահատկությամբ ինձ զարմացրեց պ. Սուրենյանցի նկարը, այն ծնունդ առնող նոր դպրոցի մի վառ տիպար է - տարօրինակության աստիճանի յուրօրինակ, չորության աստիճանի զուսպ, կրքոտ սեր՝ դեպի հազիվ որսացվող նուրբ դետալները: Նկարը պատկերում է պարսիկ բանաստեղծ Յաֆեզին, որ իր սոնետներն է երգում արևելյան իշխանուհու պատշգամբի առջև: Բառերով դժվար է նկարագրել ծաղկած վարդերով պարուրված պալատի արևելյան ճարտարապետության բանվածքի նրբությունները: Պատշգամբի արևելյան գեղեցկուհիների դեմքերը լրիվ իրական են, բնորոշ և իրենց նրբությամբ տարբերվում են աղախիներին, որ Յաֆեզի կողքով, սանդուղքներից ցած են իջնում: Ինքը Յաֆեզը դեռևս երիտասարդ մի մարդ, աղքատ երգիչ, թվում է բնությունից է այստեղ փոխադրված, մեջքով՝ դեպի դիտողը, նրա ամբողջ կերպարանքում անց է կացված կրքոտ պոռթկումը դեպի պատշգամբ...

Ժամանակն է թիֆլիսում հիմնադրել նկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության սեփական գեղարվեստական դպրոց... Գլխավորը ղեկավարների ընտրությունն է, նրանց սիստեմին լրիվ հավատալը... Թիֆլիսի համար, ինչպես ինձ թվում է, չի կարելի գտնել տեղական դպրոցի ավելի լավ հիմնադիր, քան Սուրենյանցն է: Չգիտեմ, մտածե՞լ է նա նման մասնագիտության մասին, բայց այսօրինակ հարմար պայմաններում արվեստից ետ մնալու վտանգներ չեն ծագի: Նա չպետք է ընդհատի իր գեղարվեստական գործունեությունը և դադարի շրջիկ ցուցահանդեսին շփվելն ու մասնակցելը: Համոզված

եմ, որ տեղական շնորհալի երիտասարդությունը, նրա աշակերտները շատ բանով նրան օգտակար կլինեն:

Ի. ՌԵՊԻՆ

1896 թ. (Թիֆլիսում արվեստների դպրոցի ստեղծման առիթով)

Վարդգես Սուրենյանցի արվեստը հայ ժողովրդական հոգևոր կուլտուրայի գոհարներից է: Ներդաշնակելով բարձր կուլտուրան և Հայաստանի հանդեպ տածած որդիական գործագութ սերը, Սուրենյանցը մի նոր, անհամեմատ բարձր աստիճանի հասցրեց ազգային գիտակցության դրսևորումը կերպարվեստի լեզվով:

Այդ գիտակցությունը մի դեպքում արտահայտվում էր ամեն տեսակ ասսիմիլյատորական քաղաքականության դեմ ուղղված պատմական թեմատիկայով կատարված բարձրարվեստ կտավներով, մյուս դեպքերում՝ նույնքան հայերեն կատարված բնանկարներով, դիմանկարներով, գրաֆիկական աշխատանքներով և ակվարելներով:

Հազվագյուտ բարոյական արժանիքներով էր օժտված Սուրենյանցը նաև որպես մարդ, որպես քաղաքացի և որպես հասարակական գործիչ: Լինելով խոշորագույն նկարիչ և խանդավառ հայրենասեր՝ նա Թիֆլիսում Փանոս Թերլեմեզյանի հետ համախմբում է հայ կերպարվեստագետների և հիմնադրում Հայ նկարիչների ընկերություն: Այն տարիներին դա իսկական հոգևոր սխրագործություն էր:

Բարձր կուլտուրայով կատարված նրա լավագույն գործերում ուժեղ տրոփում է Հայաստանի սիրտը, դրա համար Վարդգես Սուրենյանցը կապրի այնքան, որքան կապրի հայ ժողովուրդը...

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐՅԱՆ

ՍՄՅՍ ժողովրդական նկարիչ

Զգողական մի ներքին ուժ Սուրենյանցին կապում, միացնում է դրամատիկ զգացմունքների երկու զորեղ հոսանքների. մեկը գալիս էր համաշխարհային գրականության ամենաբարձր ստեղծագործությունների՝ շեքսպիրյան երկերի հետ սերտ հաղորդակցությունից, իսկ մյուսը՝ ներքնապես ապրված հայ ժողովրդական դյուցազնավեպերից և, մանավանդ, իր տեսած ողբերգական դեպքերի հոգեխռով, անջնջելի զգացումներից:

ՈԱՖԱՅԵԼ ՇԻՇՄԱՆՅԱՆ

Երաժշտության մեջ՝ Կոմիտաս, գրականության մեջ Թումանյան ունեցող ժողովուրդը կերպարվեստում էլ Վարդգես Սուրենյանց ունեցավ - ժամանակով Կոմիտասի և Թումանյանի տարեկիցը, գործով՝ նույն ժողովրդանվեր միսիայի երախտավոր մշակը:

Հայ ժողովրդի մեծանուն զավակը բազում թելերով կապված էր շրջապատի, ռուս իրականության և ռուսական մշակույթի հետ: Նա անդամագրվել է հասարակական հանրօգուտ գործունեության ձեռնարկած մի շարք հանձնաժողովների, եղել է ռուս պատմանկարիչների ցուցահանդեսների վարչության անդամ, մասնակցել է բարեգործական նպատակներով կազմակերպված նվիրաբերությունների: Առանձնապես հիշարժան է Սուրենյանցի մասնակցությունը ռուս նկարիչների առաջին համագումարին (1894), նա ընտրվել է համագումարի քարտուղարության անդամ, ձևավորել է համագումարի ծրագիրը և ազդագիրը, շենքի ֆասսադը, դահլիճների համար մեծակ վրձնել է «Հեռավոր Արևելք» խորագրով պաննո, իսկ Կ. Կորովիցի և Դոսեկիցի հետ՝ պաննոներ՝ Արենսկու «Ռաֆայել» օպերայի թեմաներով:

ՎԱՐԱՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Ճայի» վերարտադրման ժամանակ ռեժիսորների ընտրությունն ընկնում է Վարդգես Սուրենյանցի վրա, որի մասին դեռևս 1902 թ. Ա. Չեխովին հասցեագրված իր մի նամակում հիշատակում է Վ.Ի. Նեմիրովիչ-Ղանչենկոն. «Կվերականգնեի «Ճայը» Սուրենյանցի դեկորներով...»:

ՄԱՆՅԱ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Սուրենյանցի ստեղծագործություններում ժողովուրդը չէր կարող լինել մեծ, գործող ուժ, որը հակադրվեր ներխուժողների կոպիտ սահմանին: Բայց մի՞թե դրանով մեղմանում է ընդվզումը: Ընդհակառակը, գերեզմանային այդպիսի լռությունն ուժեղացնում է հուզական ներգործությունը: Դա զուսպ, լուռ ռեքվիեմ է, ռեքվիեմ ժողովրդի, որ շատ դառնություն ու տառապանքներ է կրել, բայց ծնկի չի եկել, անձնատուր չի եղել: Ռեքվիեմ, որի ուժը ոչ թե զանգերի դողանքների մեջ է, այլ անբարբառ խոր վշտով առլեցուն մեղեդու մեջ, սակայն այդ լուռ բողոքն ավելի ուժեղ է բոլոր բառերից: Բողոքում է հողը, բողոքում է հնամենի կուլտուրան, բողոքում են մեռյալները:

ՀԵՆՐԻԿ ԻԳԻԹՅԱՆ

* * *

Վարդգես Սուրենյանցը մի վիթխարի արվեստագետ է, նրա ստեղծագործական արձատները իր հին, մշակութային հարուստ շերտեր ունեցող երկրի մեջ են: Նրա նկարչական լեզուն ժամանակաշրջանի արվեստի ամենաբարձր մակարդակն ունեցող բաց ու թափանցիկ մի «գիր» է, որի միջոցով տիեզերական ներդաշնակության ձգտող ամեն արարած կարող է զգալ աշխարհի գեղեցկությունն ու մարդկային միասնությունը, ինչպես նաև հայկական մտածողության համակարգի բուն էությունը:

ՍԱՐՏԻՆ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

* * *

Վ.Սուրենյանցը ծանրակշիռ ներդրում ունի ոչ միայն հաստոցային նկարչության, այլև գծանկարի, գրքի գեղարվեստական ձևավորման և բեմանկարչության ասպարեզներում, զբաղվել է քանդակագործությամբ և ճարտարապետությամբ, հանդես է եկել իբրև կերպարվեստի ու ճարտարապետության պատմաբան և գեղարվեստական քննադատ, հայտնի է որպես թարգմանիչ:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՐԱՍՅԱՆ

* * *

Վարդգես Սուրենյանցի ստեղծագործական ուղին անցնում է տարբեր ժամանակների, ժողովուրդների ու մշակույթների, հարյուրավոր անհատականությունների բազմության միջով, որոնք իրենց անդրադարձումն ունեն նկարչի ստեղծագործություններում: Եվ այդ վիթխարի բազմության միջով անցնելով՝ նա պահպանում է կապը հայ մշակույթի հետ: Այդ կապը նրա ստեղծագործություններում դրսևորվում է բարձրագույն ձևով՝ իբրև գեղարվեստական մտածողություն և աշխարհայացք, իբրև ներաշխարհ, անհատականության դրսևորում ու նկարագիր: Թափանցելով պատմական ու մշակութային շերտերի, տարբեր ժողովուրդների հոգեկան կերտվածքների ու ազգային նկարագրի միջով՝ նկարիչն այդ ընթացքում միշտ որոնում ու տեսնում է իր երկիրը, իր պատմությունը, իր հայրենիքն ու նրա առեղծվածային խորհուրդը:

Վ. Սուրենյանցի գեղարվեստի ուրույն համակարգի իմաստն ու նշանակությունը հայ ժողովրդի մշակույթում դժվար է գերազնահատել: Լայնախոհ միտքը, իմացության գիտական խորությունը, բնատուր տաղանդը նրա գաղափարների դիպուկ արտահայտման հետ միասին նկարչի ստեղծագործությունները դուրս են բերում ժամանակի սահմաններից:

Վարդգես Սուրենյանցի սկզբունքների բեղմնավոր և ստեղծագործ թափը, նրա հմայքն ու խորությունը, իբրև մարդ, պատճառաբանված է ներքին լույսով: Նա մեկն է այն արվեստագետներից, ովքեր իրենց գաղափարներն ու մտահղացումները մարմնավորել են ոչ միայն նկարչական գործերում, այլև զանազան տեսական շարադրանքներում, որոնց ամեն մի էջից դուրս է ցցվում անկեղծությունն ու ճշմարտությունը: Ջերթ լինելով նեղ տեղայնական ըմբռումներից՝ նա եվրոպական ստեղծագործական մտքի ընթացքը գիտեր ներսից, անմիջաբար, իբրև մասնակից ու գործող անձ: Ու նա իրեն զգում էր ոչ միայն հայ, այլև համաշխարհային մշակույթի ներկայացուցիչ:

ՇՈՒՐԵՆԻԿ ԶՈՐՈՒԲՅԱՆ
արվեստաբան

* * *

Վ.Սուրենյանցը, ապրելով և ուսանելով Ռուսաստանում, միաժամանակ սնվելով համաշխարհային մշակույթի առաջատար միտումներով, ստեղծագործական նոր մոտեցումներով ստեղծեց Տիրամոր, Հիսուս Քրիստոսի բարոյահոգեբանական, վավերականություն կրող իրապաշտական կերպարներ՝ գեղանկարչություն բերելով նաև սեփական աշխարհը, այն է՝ գեղարվեստական թարմ արտահայտչամիջոցների, գույնի, հորինվածքի, ազգային խնդիրներ արծարծող, կերպարաստեղծման նոր հնարքների կիրառումներ:

19-րդ դարի վերջից Սուրենյանցի ստեղծած սրբապատկերները նոր խոսք էին հայ հոգևոր միջավայրում: Միջնադարյան գեղարվեստական մտածելակերպից նա հավատացյալին յուրովի տեղափոխում է կենդանի, իրական աշխարհ, եվրոպական արդի միտումները ընկալած նոր միջավայր: Անհատականացնելով, նորացնելով Հիսուսի կերպարը՝ նկարիչը փորձել է իր հայրենակիցներին հաղորդակից դարձնել և հարազատ պահել հավատքի վեհ ձգտումներին: Նրա Քրիստոսը ամփոփում է իր մեջ իր ժամանակաշրջանի, իր ազգի գաղափարախոսությունը և անձնավորված է կոնկրետ անհատական կերպարի տեսքով:

ՍԱԹԵՆԻԿ ՎԱՐՊԱՆՅԱՆ
արվեստաբան

* * *

Суренянц относится к числу тех ярких деятелей армянской культуры, о которых написано и сказано много, но к творчеству которых будут обращаться всегда.

ВИКТОРИЯ БАДАЛЯН

* * *

Картина “Монастырь Рипсимэ” не только одна из замечательных пейзажных картин Суренянца, но и по своему содержанию и по той задаче, которую художник ставил, - единственная не имеющая аналогий во всей богатой и разнообразной пейзажной живописи 19 века. Художник сумел передать ощущение древности армянской земли, дал почувствовать зрителю трагический образ ее: полчища завоевателей предавали страну огню и мечу, но величественная, непокоренная - она продолжала жить.

РУБЕН ДРАМПЯН

* * *

Суренянец был первым армянским художником, искавшим сюжет для своих произведений в историческом прошлом армянского народа. Он создал в армянской живописи исторический жанр. Такие исторические картины, как “Ара Гегецик и Шамирам”, “Коронование царицы Забел”, “Женщина-рыцарь” (на истории Ани) и др. изображающие страницы истории армянского народа, дающие более широкие возможности художнику выразить богатство, пышность, многообразие и красочность древнего армянского искусства.

Г. ЖУР (ГУРГЕН ОВНАН)

литературовед

* * *

Жизнь и творчество Суренянца - пример служения передовым идеям времени, пример цельности и преданности своим убеждениям. Вот почему он так дорог нам сегодня, вот почему в наши дни, у нас в стране его искусство получает высокую оценку. Великий армянский художник сегодня с нами.

Н. СТЕПАНЯН

искусствовед

* * *

Художник Вардгес Суренянец занимает почетное место среди деятелей армянской культуры. Чуждый национальной ограниченности, художник-демократ вдохновенно отражал жизнь не только родного народа, но и других народов Востока. Оставаясь верным

традициям армянского искусства, он создал неповторимые по форме и стилю самобытные произведения.

Г. ГЮРДЖЯН

*** * ***

Вардгес Суренянц - один из основоположников исторического жанра в армянской живописи, создавал иллюстрации к произведениям Пушкина.

*** * ***

Краткая, но плодотворная совместная работа Суренянца и Станиславского является одной из ярких страниц в творческом содружестве армянских и русских театральных деятелей.

М. КАЗАРЯН
Искусствовед

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆՆԵՐ, ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐ, ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՆԵՐ

1. **ՂԱՆԻԵԼ ԴՋՆՈՒՆԻ:** Հայ կերպարվեստագետներ (համառոտ բառարան), Եր., 1977, 519 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 464-465:

2. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ,** ՀՍՍՀ ԳԱ, 12 հտ., Հտ. 10.- Եր., 1984.- 735 էջ .- Վ.Սուրենյանց, էջ 239-240:

3. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ,** ՀՍՍՀ ԳԱ, 12 հտ., Հտ. 11.- Եր., 1985.- 719 էջ .- Վ. Սուրենյանց, էջ 205-207:

4. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ,** ՀՍՍՀ ԳԱ (Սովետական Հայաստան), Եր., 1987.- 687 էջ:

Վ. Սուրենյանց «Զապել թագուհու վերադարձը գահին» (1909), էջ 512-ից հետո ներդիր, էջ 556:

5. **ԻՆՉ Է, ՈՎ Է:** Հտ. 4. Կրտսեր տարիքի դպրոցականների համար, Եր., Հայաստանի Սովետական Հանրագիտարան գլխավոր խմբագրություն 1987.- 379:

Վ. Սուրենյանց, էջ 200-203: 2 նկ. «Ուռնահարված սրբություն», Հ. Թումանյանի «Գառնիկ ախպեր» հեքիաթի պատկերազարդումից:

6. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ** հարց հանրագիտարան /հմբ.՝ Ա. Պետրոսյան և ուրիշն.- Եր., Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրություն, 1996.- 527 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 119, 309, 421:

7. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ** համառոտ հանրագիտարան: Չորս հատորով /(ՀՀ խմբ. հանձնաժողով՝ Հ. Մ. Այվազյան (գլխ. խմբ.) և ուրիշ.- Եր/: Հայկ. հանրագիտարան. հրատ., 2003):

Հտ. 4.- էջ 170. Պատմական ժանր, Վ. Սուրենյանց, նկ. «Զաբել թագուհու վերադարձը գահին», (1909, ՀԱՊ):

էջ 545 «Հռիփսիմեի վանքը Էջմիածնի մոտ» (1897, ՀԱՊ):

«Եկայք առ իս.» (1900, Ալեք և Մարի Մանուկյան գանձատուն, Էջմիածին):

«Սալոմե» (1907, ՀԱՊ):

8. **ՓԱՐՍԱԴԱՆՅԱՆ ԱԼԲԵՐՏ:** Հայը. կենսագրություն մեկ տողով.- Եր., 2004.- էջ 500:

9. ՀԱՅ և համաշխարհային նշանավոր դեմքեր: Հանրագիտ. տեղեկատու /Կազմ.՝ Վ. Վ. Սահակյան, Վ. Ա. Սահակյան.- Եր., ՎՄՎ պրինտ, 2006.- 464 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 357:

10. ՈՎ ՈՎ Է: Հայեր. կենսագրական հանրագիտարան.- Եր., 2007.- հտ. 2, 740 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 510-511:

11. ՀԱՅՈՑ պատմություն: 11-րդ դասարան: Ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հարցեր /Ա. Մելքոնյան, Ա. Չոբանյան, Ա. Սիմոնյան, Ա. Նազարյան, Վ. Բարխուդարյան, Է. Գևորգյան, Կ. Խաչատրյան.- Եր.: «Ձանգակ-97», 2010.- 240 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 172:

12. ПЕРСОНАЛЬНЫЕ и групповые выставки советских художников 1917-1947. Справочник 1. М., 1989, с. 50.

13. БОЛЬШАЯ СОВЕТСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ /Под ред. К. В. Ворошилова, А. Я. Вышинского и др.- Том пятьдесят третий (первое изд.).- М.- “Советская энциклопедия”, 1946.- 783 с.

Суренянц В. - с. 227.

14. БОЛЬШАЯ СОВЕТСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ /Гл. ред. Б. А. Введенский.- Т.41 (второе изд.).- М.- “Большая советская энциклопедия”, 1956.- 657 с.

Суренянц В.- с. 304-305.

15. ИСКУССТВО стран и народов мира. Краткая художественная энциклопедия. М., 1962, т.1, с. 112, 131, 1 воспр.

16. ВСЕОБЩАЯ ИСТОРИЯ ИСКУССТВ. В шести томах. Том пятый. Искусство 19 века. Под общей ред. Ю. Д. Калпинского и Н. В. Яворской.- М., Искусство, 1964.- 429 с.- иллюстраций 392.- ХСVII.

Суренянц В. (1860-1921) //Искусство Армении, с. 256.

[Անվան հիշատակում]:

17. БОЛЬШАЯ СОВЕТСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ /Гл. ред. А. М.

Прохоров.- Т.2 (третье изд.).- М.- “Советская энциклопедия”, 1970.- 631 с.

Суренянц Вардгес Я., “Восточная танцовщица”, Чечено-ингушский музей изобразительных искусств.- Грозный.- Таблица XXIII, с. 256-257.

18. МАСТЕРА искусства об искусстве. Искусство народов СССР XIX-XXвв. Том седьмой. Под ред. А. А. Федорова-Давыдова, М.: “Искусство”, 1970.- 654 с.- иллюстрации.

Суренянц В. - с. 549-554.

19. БОЛЬШАЯ СОВЕТСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ /Гл. ред. А. М. Прохоров. Т. 25 (третье изд.).- М.- “Советская энциклопедия”, 1976.- 600 с.

Суренянц В.- с. 249.

20. ПОПУЛЯРНАЯ художественная энциклопедия. М., 1986. Книга 2, с. 268-270.

Суренянц В.- с. 268-270.

21. АРМЯНСКИЙ вопрос. Энциклопедия /Ред. кол.: К. С. Худавердян (отв. ред.) и др.- Ер. Гл. ред. Арм. энциклопедии, 1991.- 352 с.- рис., карты.

Суренянц В.- с. 115, “Попранная святыня” (1895), “Женщины ски-талицы” (1915).

ԿԱՏԱԼՈԳՆԵՐ

22. ՀԱՅ արվեստագետների միություն. Առաջին ցուցահանդեսի կատալոգ. Թիֆլիս, 1917, NN329-331:

23. ԿԱՏԱԼՈԳ Վարդգես Սուրենյանի ցուցահանդեսի (մահվան տասնամյակի առթիվ 1860-1921) ՀՊԹ. //Каталог посмертной выставки В. Я. Суренянца ГМА, Е., Эривань 1931.- 17 էջ, 7 նկ., Обл. на арм. и рус. яз.

Предисл. Дрампян Р., Краткая биография В. Я. Суренянца (написанная сестрой художника Ю. Я. Суренянца).

24. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ պետական պատկերասրահ. Կատալոգ. Գունանկար, քանդակ, գծանկար, թատրոն. Երևան, 1965, էջ 162-166, 2 վերատպ. (հայերեն և ռուսերեն լեզուներով):

25. ԴԻՍԱՆՎԱՐԸ հայկական գրաֆիկայուն. ՀԱՊ-ի հավաքածու, ցուցահանդեսի կատալոգ. Երևան, 2004, էջ 15:

26. КАТАЛОГ 22-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., 1894, N158.

27. КАТАЛОГ 23-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., 1895, N145.

28. КАТАЛОГ 24-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., 1896, N 185.

29. КАТАЛОГ 25-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., 1897, N 268.

30. КАТАЛОГ 26-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1898.

31. КАТАЛОГ 27-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1899

32. КАТАЛОГ 30-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1902

33. КАТАЛОГ 32-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1904

34. КАТАЛОГ 36-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1908.

35. КАТАЛОГ 38-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1909.

36. КАТАЛОГ 40-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1912.

37. КАТАЛОГ 41-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1912-1913.

38. КАТАЛОГ 42-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1913-1914.

39. ВЫСТАВКА этюдов, рисунков и эскизов Товарищества передвижников. Петербург, 1914.

40. КАТАЛОГ 45-ой передвижной выставки картин ТПХВ. СПб., М., 1916-1917.

41. КАЗАХСКАЯ государственная художественная галерея им. Т. Д. Шевченко. Краткий каталог-путеводитель, сост. Вандровская Е. Б.. Алма-Ата, 1966.- с. 24-25.

42. CATALOGO XIV Esposizione Internazionale d'Arte della Citta di Venezia. Venezia, 1924.

ՊԱՏԿԵՐԱԳՐՔԵՐ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1897

43. БРАТСКАЯ помощь пострадавшимъ въ Турціи Армянамъ.- Литературно-научный сборникъ съ и 4-мя оригинальными рисунками И. К. Айвазовскаго, заставками В. Я. Суреньянца, съ автографами авторовъ и 160 портретами и видами, типами Закавказья, Турецкой Арменіи и пр.-въ тексте со ст.- М., тип. К. Е. Александрова, 1897.- 752, 128 VII с.

В.Я. Суреньянць. Оригинальныя заставки-иллюстраціи: 1. Еван. отъ Матвея глава II, ст. 28 (стр. 1); 2. Барельефъ Эчмиадзинскаго стиля, стр. II; 3. Апофеозъ поэзіи, стр. 1; 4. Мостъ вздоховъ, стр. 3, II ст. и оригинальныя заставки въ армянскомъ стилѣ (ст. V, XLVII введ.), 1897.

1898

44. БРАТСКАЯ помощь пострадавшимъ въ Турціи Армянамъ.- Литературно-научный сборникъ съ оригинальными рисунками И.К. Айвазовскаго, заставками В. Я. Суренянца, съ двумя отдельными Большими группами армянъ-переселенцевъ, съ авторовъ и со множествомъ портретовъ, видовъ, типовъ Закавказья, Турецкой Арменіи и пр.- 2-е вновь обработанное и дополненное издание.- М., Типо-литогр. И.Н. Кушнеревъ и К^о, 1898.- 624, 179.

Т. 2. В. Я. Суреньянць. Оригинальныя заставки-иллюстраціи: 1. Еван. отъ Матвея глава II, ст. 28 (стр. 1 введ.); 2. Барельефъ Эчмиадзинскаго стиля, (стр. 2); 3. Апофеозъ поэзіи, (отд. 1, стр. 1); 4. Мостъ вздоховъ, (стр. 3, II отд.); 5. Семья Ванскихъ голодающихъ армянъ (обработ. фотогр. сним. стр. LXXXII, Введ.) и оригинальныя заставки въ армянскомъ стилѣ (ст. III, XXIIILXX введ. I), 1898.

1903

45. ԳԵՂԱՐԿԵՍԱԿԱՆ արևոմ Յ. Կ. Այվազովսկու յիշատակին. Ս.-Պետերբուրգ, 1903.- էջ 56.- վերատպ. էջ 32, 41:

1907

46. «ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱԿ» երաժշտական փառափոփում="National gallery" music festival.- Երևան, 2006, N 11.

Էջ 10-ում և շապիկի վրա Վ. Սուրենյանցի «Սալոն» նկարը, 1907:

1911

47. АРМЯНСКИЙ сборник /Веселовский Ю., Дживелеговъ А., Кара-Мурза С., Костанянцъ К., Симеоньянц А. Свящ., Тотоміанцъ В., Чобаньянъ А. Обложка работы Натальи Гончаровой.- Москва, Книгоиздательство "Звезда". Н. Н. Орфенова, 1911.- 326 с.- Вардгес Суренянц - с. 229-266. (Кара-Мурза С. Г. Армяне в искусстве).

1916

48. АРМЯНСКИЙ сборникъ. Второе издание. Москва, 1916 (или 1915).- с. 214-215. (Кара-Мурза С. Г. Армяне в искусстве).

49. ПОЭЗИЯ Армении съ древнейшихъ временъ до нашихъ дней: въ переводе русскихъ поэтовъ: Под редакціей съ вступительнымъ очеркомъ и примечаніями Валерія Брюсова.- Москва: изд. Московского Армянскаго Комитета.- 1916.- 520 с.

Ограниченное число роскошныхъ экземпляровъ на бумагъ верже. Обложка работы М. С. Сарьяна (многоцветная автомотилія), на лучшей бумаге, фронтиспись работы В. Я. Суреньянца (хромолитография).

1939

50. СТЕПАНЯН С. Очерки по истории искусства Армении. Сборник статей.- С. Степанян "Дореволюционное искусство Армении", Вардгес Суренянц, с. 65-66.- М.- Л.: Искусство, 1939.- 103 էջ.- 48 չի. էջ նկ:

1950

51. МАРКОВ П., ЧУШКИН Н. Московский художественный театр. 1898-1948 (популярный очерк).- М.-Л., Госиздат “Искусство”, 1950.- 118 с.- илл.

В.Суренянц - с. 56.

1952

52. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՔՍԱՐԻԿ: Ալեքսանդր Սպենդիարով: Կյանքը և ստեղծագործությունը: ՀՍՍՌ ԳԱ, Արվեստագետների պատմության և տեսության սեկտոր, 1952.- 141 էջ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 8, 25-26:

53. БУРОВА Г., ГАПОНОВА О., РУМЯНЦЕВА Г. Товарищество передвижных художественных выставок. Москва, 1952.- с. 23, 25, 63, 70, 71, 78, 353-354.

54. СТАСОВ В. В. Избранные сочинения. Москва, 1952.- т.3.- с. 176.

1953

55. ՍԱՐԳՍՅԱՆ Մ. Ս.: Հայկական և ռուսական կերպարվեստի կապերը XIX-XX դարերում //Саргсян М. С., Связи армянского и русского изобразительных искусств в XIX-XX вв. ՀՍՍՀ ԳԱ. АН АССР., Եր., ԳԱ հրատ., 1953.- 182 էջ.- նկ.:

Վ. Սուրենյանց, էջ 86-104:

Նկ. Ա. Ս. Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի նկարազարդումներից:

Նկ. Ջարդից հետո, 2. Շամիրանը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ:

1954

56. НЕМИРОВИЧ-ДАНЧЕНКО ВЛ. И. Избранные письма. Театральное наследие, т. 2.- М.: Искусство, 1954.- 639 с.

В. Суренянц., с. 159, 234, 266, 557

1955

57. ՂԱԶԱՐՅԱՆ Մ.: «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» /Նկար՝ Վ.Սուրենյանցի: Ե., 1955.- 15 էջ.- 14x10 սմ.- (Հայաստ. Պետ. պատկերասրահ): 2.000 օր.- Հեղ. նշված է տեքստի վերջում.- Հայ. և ռուս. լեզուներով:

1956

58. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Պետական պատկերասրահ = Государственная картинная галерея Армении, 1956. 86 վերատպություն
Սուրենյանց Վարդգես
N5. Ոտնահարված սրբություն
N6. Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ
N7. Հռիփսիմեի տաճարը

1958

59. ՇԻՇՄԱՆՅԱՆ ՈՒՖԱՅԵԼ: Բնանկարն ու հայ նկարիչը: Սկզբից մինչև սովետական շրջանը.- Ե.: Հայպետհրատ, 1958.- 362 էջ.- 51 նկարազարդում:

Վ. Սուրենյանց, էջ 71, 74, 78, 83, 121-136, 217, 219, 281:

1959

60. ՊԵՏՐՈՍ ԱՂԱՄՅԱՆ: Նամակներ /Կազմ. և ծանոթ. Գ. Խ. Ստեփանյան, ՀՍՍՌ ԳԱ Գրականության և արվեստի թանգարան, Եր., 1959.- 335 էջ:

Վ.Սուրենյանց - էջ 211, 212:

1960

61. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀ = Государственная картинная галерея Армении.- Մ.: Искусство, 1960. 82 վերատպություն, 9 չի էջ վերատպ. ցուցակ:

Սուրենյանց Վարդգես.- էջ 7-8, 15:

N10. Սուրենյանց Վ., Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահնամեն» Մահմուդ Ղազնևիին:

N11. Հռիփսիմեի տաճարը, Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ:

62. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՐՍԱՆ: Վարդգես Սուրենյանց: (Նկարչի կյանքն ու գործունեությունը).- Ե.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- 139 էջ, նկ., 37 ք., 53 վերատպ.: (ՀՍՍՌ Գիտ. ակադ. Արվեստի ին-տ).- Կազմով:

63. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանց: [Կյանքն ու ստեղծագործությունը].- Ե.: Հայպետհրատ, 1960.- 96 էջ, [18] ք. նկ., 23x17 սմ.- Ստեղծագործությունների ցուցակ՝ էջ 79-96.- Կազմով:

64. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Ստեղծագործությունների ցուցահանդես: [Հորեյլանական ցուցահանդեսի կատալոգ: Ե., 1960], [6] էջ, ծավալած 1ք., 24x13 սմ.- (Հայաստ. պետ. պատկերասրահ).- Հայ. և ռուս. լեզուներով:

65. КАЗАРЯН М. М. Вардгес Суренянц. (Жизнь и творчество).- Е.: 1960, 16 с. Изд. (Акад. наук Арм. ССР. Ин-т искусств).- На правах рукописи.

66. СТАНИСЛАВСКИЙ К. С., Письма 1886-1917, Т.7. М.: Искусство.- 1960.- 811 с.
В.Суренянц, с. 284, 700.

1962

67. КАЗАРЯН М. М., Суренянц. (Художник).- М.: "Искусство", 1962.- 30 с., 15 л. илл., 16 см.- Список иллюстраций.- с. 29.

1964

68. ՊՈՒՇԿԻՆ Ա.Ս.: Բախչիսարայի շատրվանը: [Պատկերագիրք] /Թարգմ.՝ Սուրեն Վահունու, նկ.՝ Վարդգես Սուրենյանցի.- Ե.: Հայպետհրատ, 1964.- 102 էջ:

69. КОМИССАРЖЕВСКАЯ ВЕРА ФЕДОРОВНА. Письма актрисы. Воспоминания о ней. Материалы /Ред.-сост. А. Я. Альтшуллер.- Л., М.: Искусство, 1964.- 423 с.
В. Суренянц - 265, 404 с.

1966

70. ՇԵՔՍՊԻՐԱԿԱՆ: Հայկական Շեքսպիրյան տարեգիրք: (Շեքսպիրյան Հայկական կենտրոն) /Խմբ. Ռուբեն Զարյանի.- Հտ. 1.- Ե.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1966.- 408 էջ:

Վ. Սուրենյանցը Շեքսպիրի սոնետների թարգմանիչ /Հրատարակում և առաջաբան Բյուրակն Անդրեասյանի, էջ 272-277:

71. ПЛАХОТНАЯ Л., КУЧИС И. Казахская государственная художественная галерея им. Т.Шевченко.- Москва, 1966.

В. Суренянц - рис. N 15, с. 5.

Հայ և ռուս. լ.

1967

72. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԻՆԱՍ: Հովհաննես Այվազովսկի /ՀՍՍՀ ԳԱ «Գիտելիք» ընկերության վարչություն.- Եր., ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1967.- 63 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 50, 51:

1968

73. МЕЙЕРХОЛЬД В. Э. Статьи. Письма. Речи. Москва, 1968.- т. 1.- с. 232, т. 2.

Суренянц В.- с. 598, 633.

1969

74. ИЗМАЙЛОВА Т., АЙВАЗЯН М. Искусство Армении.- Москва, 1969. Суренянц В.- с. 148-153, воспр. на с. 149-151.

75. ПЕРЕДВИЖНИКИ /Автор.-сост. Лебедев. А. К., Картины из собраний музеев СССР.- Москва, 1969.- 18 [14]с.

Суренянц В.- рис. N19. Попранная святыня, стр. 5

1971

76. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ Վ. Հ.: Հակոբ Կոջոյան. Արվեստ.- Եր. ՀՍՍՀ ԳԱ, 1971.- 243 էջ, 4 ք. նկ.:

Վ. Սուրենյանց, էջ 11, 12, 19:

77. ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ 1. Չարենցի անվ. գրականության և արվեստի թանգարանի թատերական ֆոնդերի /Կազմ.՝ Էմմա Մանուկյան, Ե.Չարենցի անվ. գրականության և արվեստի թանգարան.- Եր.: Եր. Համալսարանի հրատ., 1971.- 227 էջ:

Էջ 12 - Ադամյանի նամակը Վ. Սուրենյանին (1889), 14, 160:

78. ВИНОГРАДСКАЯ И. Жизнь и творчество К.С. Станиславского.- Летопись. Москва, 1971, т. 2.

В. Суренянц - с. 463, 466, 478.

1973

79. ԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐՃ: Վ. Սուրենյանց: 1860-1921 (Կենսագր. համառոտ ակնարկ.- Ե., 1973).- 25 էջ, նկ., 17x13 սմ.- (Հայաստ. պետ. պատկերասրահ): Տեքստը՝ զուգահեռ հայ. և ռուս. լեզուներով:

Չեղ. նշված է տեքստի վերջում:

1974

80. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: (1860-1921) Համառոտ կենսագր. ակնարկ և վերատպույթումներ.- Ե., 1974).- 14 էջ տեքստ, նկ., 17x13 սմ (Հայաստ. պետ. պատկերասրահ): Տեքստը՝ զուգահեռ հայ. և ռուս. լեզուներով:

Թողարկման տվյալներում կազմ.՝ Ձ. Օհանյան:

1975

81. ՄԱՐՏԻԿՅԱՆ ԵՂԻՇԵ: Հայկական կերպարվեստի պատմություն XVII-XIXդդ.: Չորս գրքով: Գիրք Բ: 19-րդ դարի երկրորդ կես.- Եր.: Հայաստան, 1975.- 283 էջ, 48 թ. նկ.:

Վ. Սուրենյանց, էջ 45-100, գուն. նկ. «Լքյալը», «Ուտնահարված սրբություն», «Հռիփսիմե տաճար», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Հայ կանանց ելքը եկեղեցուց», «Ֆիրդուսին կարդում է «Շահնամեն» Սահմուղ Ղազնևիին»:

82. ՍՊԵՆՂԻԱՐՈՎԱ ՄԱՐԻՆԱ: Ա.Սպենդիարյանի կյանքի և ստեղծագործության տարեգրություն /ՀՍՍՀ ԳԱ Արվեստի ին-տ.- Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ, 1975.- 521 էջ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 30, 190, 200, խմբանկ. Ա. Սպենդիարյան, Ծատուրյան, Սուրենյանց և ուրիշն.:

83. THE ART gallery of Armenia. Leningrad: Aurora, 1975.- 179 reproduction, N. Mazmanian.

Sureniants Vardges

N19. Spain Alhambra, 1897

N20. Women leaving the church at Ani

N21. Salome

N22. Woman Knight, 1909

N23 Firdawsi reciting the poem Shah-Namah to shah Mahmud of Ghazneui, 1893

N24. Firdawsi reciting the poem Shah-Namah to shah Mahmud of Ghazneui detail.

1976

84. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԻՆԱՍ: Հովհաննես Այվազովսկի /ՀՍՍՀ ԳԱ «Գիտելիք» ընկերության վարչություն.- Եր., ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1976.- 283 էջ, 22 ք. նկ.:

Վ. Սուրենյանց - էջ 123, 227, 228:

1977

85. ГОСУДАРСТВЕННАЯ картинная галерея Армении.- М.: Советский художник, 1977.- 24 репродукции.

Суренянц В.

Саломея [Репрод.], 1907.

1979

86. ДРАМПЯН Р. Искусство XIX-XX вв. В книге; Очерки по истории армянского изобразительного искусства. Ереван, 1979.

В. Суренянц - с. 127-132. NN 91, 92, 93.

87. НЕМИРОВИЧ-ДАНЧЕНКО ВЛ. И. Избранные письма. В 2-х томах, Т. 2, 1910-1943.- М.: Искусство, 1979.- 742 с. 1 л. порт.

В. Суренянц - с. 179, 312, 376, 564.

1980

88. ՇԱՐԱԶԻԶ Ե.: Հիշողություններ և դիմաստվերներ /Կազմ. և ծանոթագր. Պ. Սիմոնյան, խմբ.՝ Պ. Յ. Հակոբյան, Գ. Ա. Մադոյան.- Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1980.- 296 էջ:
Վ. Սուրենյանց - էջ 124-131:

89. О СУРЕНЯНЦЕ [Выдающийся арм. живописец, график, театральный художник] //М. Сарьян об искусстве.- Е., 1980.- с. 109.

1981

90. ԱՆԴՐԵԱՍՅԱՆ ԲՅՈՒՐԱՎՆ: Շեքսպիրը հայերեն (մատենագիտություն).- ՀՍՍՀ գրքասերների ընկերություն, Գրքասերի գրադարան.- Եր.: «Սովետական գրող», 1981.- 38 էջ:
Վ.Սուրենյանց, էջ 10 (2), էջ 15 (28), էջ 29 (81):

1982

91. ДРАМПЯН Р. Государственная картинная галерея Армении.- Москва, 1982.- с. 33-36, воспр. на с. 32.

1983

92 ԽԱԼԱԹՅԱՆ Լ. Ա., Թատերական նկարիչների մասին: Վ. Սուրենյանց, Մ. Սարյան, Ալ. Թամանյան, Գ. Յակուլով, Մ. Արուստյան, Մ. Սվախչյան, Մ. Ավետիսյան, Ա. Սարգսյան, Կ. Մինասյան.- Ե.: ՀԹԸ, 1983.- 331 էջ, 10 ք. նկ.:
Վ. Սուրենյանց - էջ 20, 26:

93. ՄԱԹՎՈՍՅԱՆ Վ. Յ.: Հակոբ Կոջոյան.- Եր.: «Սովետ. գրող», 1983.- 108 էջ, 8 ք. նկ.:
Վ.Սուրենյանց - էջ 3-4, 11:

94. ՄԱՐՏԻՎՅԱՆ Ե. Ա.: Հայկական կերպարվեստի պատմություն: Գիրք Գ: 20-րդ դարի I քառորդ.- Ե.: Սովետական գրող, 1983.- 224 էջ, 34 թերթ, ներդիր նկ.:
Վ. Սուրենյանց, էջ 7, 31, 66, 67, 85, 87, 116, 219:

1984

95. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳԱՆՁԵՐ=Сокровища Эчмиадзина=Treasures of Etchmiadzin.- Էջմիածին ւլրոմ.- Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածին, 1984.- [40] էջ տեքստ, [186] թերթ, գուճ. նկ.:

Սուրենյանց Վ. «Աւետում» 1900, «Աստվածամայրը գահի վրա», 1890, «Գեթսեմանիի աղօթքը» 1900, «Խաչելութուն» 1900, «Եկայք առ իս...» 1900, (էջ 379-383):

96. ГОСУДАРСТВЕННАЯ картинная галерея Армении: Живопись: [Альбом /Авт.-сост. Б. А. Зурабов].- М.: Советский художник, 1984.- [15 с.] 52 л. цв. ил.

В. Суренянц - Попранная святыня, 1895, Семирамида у трупа Ара Прекрасного, 1899.

97. ART Gallery of Armenia. Yerevan. Album/ /Comp. and introd. by M. Mikaelian; Des. by B. and Y. Osenchako.- L.: Aurora, 1984.- 159p., il. Հայաստանի պետական պատկերասրահ, անգլ., գերմ., ֆր., իսպ., Լենինգրադ, Ավրորա, 1984 [Կազմ. և առաջաբ. Մ. Միքայելյան]:

1. Կանանց ելքը Անիի եկեղեցուց, 1905 թ.

2. Ալիամբրա, Իսպանիա, 1897 թ.

98. SURENIANTS VARDGES “Spain. Alhambia, 1897” //Art Gallery of Armenia. Yerevan-Leningrad, 1984.- pp. 14-15.

99. SURENIANTS VARDGES “Women Leaving the church of Ani, 1905” //Art Gallery of Armenia. Yerevan-Leningrad, 1984.- pp. 14.

1985

100. СТЕПАНИЯ НОННА. Очерк изобразительного искусства Армении.- М.: Советский художник, 1985.

В. Суренянц, Попранная святыня, 1895. The Desecration. p. 62, ill.

1986

101. ՍԱՐՅԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ: Վ. Սուրենյանց //Մարտիրոս Սարյան: Արվեստի մասին.- Եր., 1986.- էջ 211-212, 215:

102. ГОСУДАРСТВЕННАЯ картинная галерея Армении. Живопись: [Альбом /Авт.-сост. Б. А. Зурабов].- 2-ое изд.- М.: Советский художник, 1986, [14 с.] [52] л. цв. ил.

В. Суренянц: Попранная святыня, 1895, Семирамида у трупа Ара Прекрасного, 1899.

1987

103. СТЕПАНЯН НОННА., ЗУРАБОВ БОРИС. Григор Ханджян. Живопись. Графика.- Москва, 1987.- 190 [1] с.-
Суренянц В.- с. 8-9.

104. ТОВАРИЩЕСТВО передвижных художественных выставок. Составители и авторы примечаний: Андреева В., Астафьева М., Гольдштейн С., Преймак Н., Москва, 1987.- К. 2.
Суренянц В.- с. 444, 447, 460, 463, 482, 492, 512, 522.

1988

105. ՂԱԶԱՐԵԱՆ ՄԱՆԵԱ: Հայկական Գորգ=Armenian Carpet.- Editions Erebuni.- 1988.- 211 15:

Էջ XIX Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921) Աստվածամայրը գահի վրա: Ս.Էջմիածին, Նոր վեհարան: (Գունավոր):

1989

106. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ: 1860-1921=Вардгес Суренянц: [Ալբոմ] /Տեքստի հեղ.՝ Մ. Ստեփանյան, խմբ. Շ. Խաչատրյան.- Ե.: ՄՀՖ, «Էրեբունի», 1989.- 32 էջ, գուն. նկ., 22 սմ.- (Վրճնի հայ վարպետներ):
Հայ., ռուս.

107. СТЕПАНЯН НОННА. Искусство Армении. Черты историко-художественного развития.- М.: Советский художник, 1989.- 310 с., ил., цв. ил.

160 с.- В. Суренянц. Выход женщин из Анийского собора. 1905.- Портрет католика Мкртича Хримяна 1906. Монастырь Рипсимэ близ Эчмиадзина. 1897.

1992

108. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ (1860-1921). Galerie Nationale d'Arménie. Հայաստանի ազգային պատկերասրահ, National Gallery of Armenia /Հրատ.՝ «Հայաստանի թանգարանների բարեկամների» կողմից=Edité par les Amis des Musées d'Arménie

Հրատ.՝ Simone Damotte
Սիմոն Դամոտ
Shahen Khatchatrian
Շահեն Խաչատրյան

Ներածություն՝ Արամ Ժակ Գևորգյան, «Հայաստանի թանգարանների բարեկամները» ընկերության նախագահ, խմբ.՝ Շահեն Խաչատրյան, Մարտի, 1992.- 263 էջ, նկ., գույն. նկ., 22x17 սմ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 95-100:

1993

109. XIX-XX դարերի հայ նկարիչներ /կազմ. Շ.Խաչատրյան, Peintres Arméniens XIXe et XXe siècles, Chahen Khatchatourian.- Arménian Artists XIXth & XXth centuries, Shahen Khachaturian.- New-York, National Gallery of Armenia (USA), 1993.- p. [34.39], il.- [Տեքստը՝ հայ., անգլ., ֆր. լեզ.]

Վ. Սուրենյանց - «Հռիփսիմեի վանքը», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Սալոմե», «Ֆիրդուսին կարդում է Շահնամեն...»:

1995

110. ARMENIEN. Wiederndeckung einer altern Kulturlandschaft. Museum Bochum 1995 (Atadt Bochum) die Ausstellung steht unter der Shirmherrshaft des Staatsptasidenten der Republik Armenien Levon Ter-Petrossian und des Prasidenten der BRD Prof. Roman Herzog Vardges Surenianz. Das liben und die weltberuhmte Werke. (Seite 374-375).

Geshandetes Heiligtum (o.Abb) 1895 OI auf Leinweand 112x89 cm. National galerie Armeniens, Yerevan.

Hripsime Kloster (o.Abb) 1897, 32, 5x20 cm.

National galerie Armenians, Yerevan.

Semiramis am Reichman Aras des Shonen, 1899, 214, 5x98 cm (Seite 374)

National galerie Armenians, Yerevan.
Salome, 1907, 155x155 cm (Seite)
National galerie Armenians, Yerevan.
Portat des A. G. Idelson (o.Abb), 1913, 137x45 cm
National galerie Armenians, Yerevan.

1997

111. ՆԱԲԱՍԱՐԳԵԱՆ ԱԼԻՍ: Իրան-Հայաստան Ոսկի կամուրջներ: 20-րդ դարի իրանահայ նկարիչներ.- ԱՄՆ.- Գլենդեյլ, 1997.- 198 էջ., նկ. էջ 21-26 վերատպություններ: Հայ., անգլ.:

Վ.Սուրենյանց

1. Պարսկական տան ճակատ, 1884
2. Ցայգերգ, 1885
3. Փախուստ հարեմից, 1889
4. Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահնամե» պոեմը Սահմուդ Ղազնեվիին, 2 նկ., 1913
5. Ֆիրդուսին և շահ Սահմուդ Ղազնեվիին, 1913
6. Ֆիրդուսի, «Ռուստամ և Ջոհրաբ» պոեմի նկարազարդում, 1914
7. Հարեմում, 1918

1998

112. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ Բ. Մ.: Պետրոս Ադամյանի Շեքսպիրյան նկարները.- Եր.: 1998.- 36 էջ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 35:

113. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանցը և հայոց ցեղասպանությունը /ՀՀ ԳԱԱ Հայ ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ.- Ե., 1998.- 27 էջ:

114. БАРАТОВ БОРИС. Разоренный рай. Путешествие в Карабах.- М.: Лингвист, 1998.- 181 с., текст, цв. илл.

Суренянц В. Портрет Вардана Мамиконяна, XIX век.- с. 172.

1999

115. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ Բ. Մ.: Թունանյանը և թատրոնը.- Եր.: Նոր-Ռար, 1999.- 156 էջ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 43-44: Վ. Սուրենյանցի Շեքսպիրի թարգմանությունների մասին:

2000

116. ԱՂԱՍՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏ: Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում /ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ.- Ե.: Ոսկան Երևանցի, 2000.- 292 էջ, 192 էջ նկար:
Վ. Սուրենյանց, էջ 48-50, 57, 58-59:

2001

117. ԴՐԱՄԲՅԱՆ ՈՌԻՔԵՆ: Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921) //Իգիթյան Հ. Ա., Հովնաթանյանից՝ Մինաս.- Եր.: Տիգրան Մեծ, 2001.- էջ 41:

118. ԻԳԻԹՅԱՆ Հ. Ա.: Հովնաթանյանից՝ Մինաս.- Ե.: Հրատ. Տիգրան Մեծ, 2001.- 360 էջ:

Վարդգես Սուրենյանց, էջ 41-51: Հռիփսիմեի տաճարը Էջմիածնի մոտ, 1897 թ., Ուտնահարված սրբություն, 1895 թ., Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ, 1899 թ., Սալոմե, 1907 թ., Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահնամե» պոեմը Մահմուդ Ղազնևիին, 1913 թ.:

119. ՌԵՊԻՆ ԻԼՅԱ: Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921) //Իգիթյան Հ. Ա., Հովնաթանյանից՝ Մինաս.- Եր.: Տիգրան Մեծ, 2001.- էջ 41:

120. ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆ - 1700: Ցուցահանդես Christian Armenia 1700. Exhibition.- Ե., 2001.- [13] առանձին թ. գունավ. նկ.:

Վ. Սուրենյանց, Հռիփսիմեի վանքը, 1897, Կոտորած եկեղեցուն, 1896 [13 նկ.]:

2002

121. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ Բ. Մ.: Պետրոս Ադամյանի «Շեքսպիր եւ յուր Համլետ...» գրքի ստեղծման պատմությունը.- Եր.: 2002.- 72 էջ:
Վ. Սուրենյանց, էջ 19:

122. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ Բ. Մ.: Պուլշկինը հայ թատրոնում.- Եր.: Ասողիկ, 2002.- 83 էջ:
Վ.Սուրենյանց, էջ 12:

123. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Գույն, նշան, գիր.- Եր., 2002.- 168 էջ:
Վ. Սուրենյանց, էջ 49-53:

2003

124. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ Վ.: Հակոբ Կոջոյան /Խմբ.՝ Պ. Հայթյան.- Ե.: Սարգիս Խաչենց, 2003.- 310 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 78-79:

125. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Վարդգես Սուրենյանց=Вардгес Суренянц =Vardges Sourenyants: [Պատկերագիրք] /Գիտ. խմբ.՝ Վ. Ղազարյան.- Ե.: Անահիտ, 2003.- 160 էջ, տեքստ, գույն. նկ., 24x33 սմ, էջ 33-117 վերատպություն, էջ 82-83, բեմական զգեստի էսքիզ, էջ 119-126 գրաֆիկա.- Տեքստը հայ., ռուս., անգլ.:

126. VARDGES SURENIANTS. The greatest names of the Armenian nation //Armenian Palette. Yerevan, 2003.- 38 p., col il., map. (vol. III), V.S. 19-21 p., ill.

“Semiramis Near the Corpose Ara the Beautiful”, 1899, “Ladies leaving the church of Ani”, “Trampled Sanctity”.

2004

127. АРМЯНСКИЕ художники об искусстве /Авторы-сост. Хачикян Я., Казарян М. Ереван, 2004.- 346 с., портр., с. 37-43.

2005

128. ՀԱՅԱԶՆ ՏԻԳՐԱՆ: Տիկնայք փափկասուն հայոց աշխարհի (կենսագրական հանրագիտարան).- Գիրք առաջին.- Ե.: 2005.- 128 էջ:

Զապել թագուհի - 1909 թ. [Վ. Սուրենյանցը ստեղծել է «Զապել թագուհու վերադարձը գահին» քնարական կտավը, որտեղ պատկերված է այն պահը, երբ դեռատի Զապելը եկել է պալատ որպես հայոց թագուհի, որպես Հեթոն թագավորի կին]:

129. АРМЕНИЯДА. Зримые страницы истории. Текст и иллюстрации Бориса Баратова.- Москва, изд. “Лингвист”, 2005.- 335 с.

В. Суренянц - с. 166. “Придите ко мне...”: фрагмент картины художника Вардгеса Суренянца (1860-1921). Картины Суренянца украшают стены собора и сокровищницы Св. Эчмиадзина, среди них - “Благовещение”, “Крещение Иусуса”, “Богоматер с младенцем”, “Молитва в 40

Гевсиманском саду”, “Распятие”.
Նույնը՝ անգլ.: Baratov Boris.

130. POSTAJIAN, TORKOM. The Armenian Church and the others.-
[Los Angeles]: s. n., 2005, XV, 221p, text, ill.
Նույնը՝ հայ. լեզ.: Փոստաճեան Թորգոմ:
Սուրենյանց Վ., «Հիսուս Քրիստոս» [Գեղանկ.] - ք.9.

2006

131. ԵՂԻՇԵ ԹԱՂԵՎՈՍՅԱՆ: 1870-1936=EGHISHE TADEVOSYAN
/Հայաստանի ազգային պատկերասրահ.- Եր.: 2006.- 128 էջ:
Վ. Սուրենյանց, խմբանկար, Ե. Թադևոսյան, էջ 10, Վ. Սուրենյանցի
դիմանկարները, գրաֆիկա, նկ., 24, 25:

132. КАЗИНЯН АРИС. 100 величайших армян XX века. М.- 2006.-
239 с.
Вардгес Суренянц - первый передвижник.- стр. 156-157.

133. HRIPSIME= ՐԻՍԻՄԷ: [Guide].- Yerevan; Nahapet, 2006.- 10
p.; text; col. ill.
Суренянц В.- “Монастырь Рипсимэ”, 1897. [Живопись] Б.м., 2006.-
с. [9].

2007

134. ԲՐՈՒՏՅԱՆ ԳԵՒՈՐԳ: Հայկական տարագ: Պատկերազարդ
ալբոմ.- Ե., 2007.- նկ., 140 էջ:
էջ 79 Տախտակ LIX. Ս.Հռիփսիմե կույսի մի քանի պատկերումները:
Վարդգես Սուրենյանց, զծանկար:

135. ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՆՋՅԱՆ: Ալբոմ /Կազմ. Արա և Սեդա Խանջյաններ
/Թարգմ. և խմբ. Ս. Գեղամյան.- Ե.: Գրաբեր, 2007.- 135 էջ, գուճ. նկ.,
լուսանկ.: Անփոփոխը՝ անգլ.- բնագիրը՝ հայ. և անգլ.:
Վ.Սուրենյանց, էջ 5-7, 101: «Սալոմեա» էջ 1:

136. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Աստվածամայրը մանկան հետ»:
[Գեղանկ.] //Սուրբ Հայաստան.- Ե., 2007.- էջ 73, գուճ. նկ.

137. [ՎԱՐԴԳԵՍ] ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ=Vartkes Soureniants 1860-1921 [Վերատպությունների հավաքածու] /Կազմ.՝ Դ. Թոքմաճեան, տեքստի հեղ.՝ Շ. Խաչատրյան.- [Հավելյալ]: Արին, 2007.- 1 շպկ. տեքստով (15 առանձ. ք. գուն. նկ.), դիմանկ., 19 սմ.- Տեքստը՝ հայ. և ֆրանս.:

2008

138. ԱԽԱԼՑԻԱ - գիրք ժԱ /Կարապետյան Սամվել.- Եր.: Հայկական ճարտարապետությունն ուսումնասիրող կազմակերպություն, 2008.- 368 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 74, 89, 92, 93:

Ախալցխա, Վ. Սուրենյանցի տանը:

139. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱԴ: ԵՐԵՎԱՆ

Գեղանկար, գրաֆիկա, քանդակ, կիրառական արվեստ: [Ալբոմ] /Ի. Բաղդամյան, Վ. Բաղալյան, Դ. Հարությունյան, Խմբ.՝ Ս. Խաչիկոզյան, թարգմ.՝ Ա. Թոփչյան, Գ. Մուրադյան.- Ե.: Տիգրան Մեծ, 2008.- 313 էջ, գուն. նկ., լուսանկ., 32 սմ.- Բնագիրը՝ զուգ. հայ. և անգլ.:

140. ՍՈՒՐԲ Գրիգոր Նարեկացուի ներբող և աղերս սուրբ կոյսիմ (բնագրերը և թարգմանութիւն).- Ե., «ՎՄՎ-Պրինտ».- 2008.- 59 էջ:

141. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Սք. Հռիփսիմեի տաճարը, 1897

Կաթողիկոս Մկրտիչ Խրիմյանի նկարը 1906

Անիի եկեղեցուց դուրս եկող կանայք, 1905

Ֆիրդուսիմ կարդում է իր «Շահ-Նամե» պոեմը Սահմուղ Ղազնևիիմ, 1913

Ա.Ս.Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի նկարազարդումից, տիտղոսաթերթ, 1897 //ՀԱՊ.- Ե., 2008 [հայ անվանի նկարչի գեղանկարները]:

2009

142. ԱՂԱՍՅԱՆ Ա., ՀԱԿՈՒՅԱՆ Դ., ՀԱՍՐԱԹՅԱՆ Մ., ՂԱԶՈՐՅԱՆ Վ.: Հայ արվեստի պատմություն.- Ե.: «Զանգակ» հրատ., 2009.- 574 էջ:

Վ. Սուրենյանց, 270, 276, 307, 308, 309, 310, 311, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 327, 336, 339, 344, 462:

143. ԱՂԱՍՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏ: Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում: Ե., 2009.- 292 էջ.- 192 էջ նկ.:

Վ. Սուրենյանց, 5, 6, 9, 17, 18, 25, 48-51, 57-59, 63, 74, 76, 82, 178, 229, 233-235, 244, 246-248, 252-254:

144. ԱՂԱՍՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏ: Վարդգես Սուրենյանց: [Նշանավոր ճեմարանականներ].- Էջմիածին: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, 2009.- պրակ Բ.- էջ 405-417:

145. АРМЯНСКАЯ историческая проза и поэзия (V-XVIII вв.). Антология по проекту Валерия Брюсова. Составитель и редактор Наира Сейранян.- Е., Антарес, 2009.- 336 с.- 8 цв. иллюстраций.

В. Суренянц.- с. 104, 105

Придите ко мне, все страдающие (Христос). Богоматерь с младенцем.

2010

146. ԱՂԱՍՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏ: Վարդգես Սուրենյանց 1860-1921: Ալբոմ /Արարատ Աղայան.- Եր., ՀԱՊ ՊՈԱԿ, 2010.- 221 էջ:

Վերատպություններ, էջ 39-131:

Գրաֆիկա, էջ 134-151:

147. ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ հայկական գրաֆիկայում: Հայաստանի Ազգային պատկերասրահի հավաքածու: Հայաստանի ազգային պատկերասրահ: Ցուցահանդեսի կատալոգ=The portrait in Armenian Graphic National gallery of Armenia: Exhibition catalogue.

Վ. Սուրենյանց, էջ 15, 28:

4. Նկարչի քրոջ դիմանկարը, 1888

5. Աղջնակի դիմանկար

6. Աղջկա դիմանկար

148. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՇԱՀԵՆ: Վարդգես Սուրենյանց=Vardges Surenians, 1860-1921.

«Անապաստանը» (Ալմա-Աթա, Արվեստի թանգարան), «Կույսերի սպանդը» (ՀՊԹ), «Լքյալը» (ՀԱՊ), «Կաթողիկոս Խրիմյան Հայրիկ» (ՀԱՊ), «Ոտնահարված սրբություն» (ՀԱՊ), «Հռիփսիմե տաճարը» (ՀԱՊ), «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» (ՀԱՊ), «Ազգային տա-

րագներ» (ՀԱՊ) //Ցավի գույնը. Եղեռնի անդրադարձը հայ նկարչության մեջ. /Յեղիմակ-կազմող՝ Շ. Խաչատրյան, Ե., 2010=The Reflection of the Armenian Genocide in Armenian Painting. Author and Compiler Shahen Khachaturian, Yerevan, 2010

149. ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐՑԵՐ: Գիտական հոդվածների ժողովածու: ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ: Խմբ. խորհուրդ Ա. Վ. Աղասյան և ուրիշ.- Եր.: «Գիտություն» 2010: Գիրք 3.- 506 էջ:

Վարդանյան Սաթենիկ. Վարդգես Սուրենյանցի «Տիրոջ Վարշամակը» և նրա պատկերման ավանդույթը (308-321) էջ 505.- 6 նկ. («Տիրոջ վարշամակը», 1900 թ. կտ. յուղ., 46x62, ՀԱՊ):

150. «ՀԱՅ-ԻՐԱՆԱԿԱՆ գրական և մշակութային առնչությունները»: Գիտաժողով Ֆիրդուսու և Օմար Խայամի մեծարման օրերի առթիվ 2010 թ., մայիսի 20 (Հանուն Բարեգութ և Ողորմած Աստծո): Գիտաժողովի խորհուրդը՝ ղոկտոր պրոֆ. Ս. Ջուլյան, Վ. Բրյուսովի անվ. ՊԼՀ ղեկտոր պրոֆ. Ֆ. Հ. Խլղաթյան, պ-րն Սոհամմադ Ռեզա Շակիրա - ԻԻՀ դեսպանատան մշակույթի կենտրոնի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Սարգիս Հարությունյան, ղոկտոր պրոֆ. Պարույր Մուրադյան, ղոկտ. պրոֆ. Լ. Հովհաննիսյան, ղոկտ. պրոֆ. Ավ. Իսահակյան, ղոկտոր Սոհամմադ Մալեթ Սոհամմադի: Գիտաժողովի նախագահ՝ ղոկտոր Սոհամմադ Մալեթ Սոհամմադի:

Եր., 2010 թ. Վ. Բրյուսովի անվ. պետական լեզվաբանական համալսարան, ԻԻՀ դեսպանատան մշակութային կենտրոն, ԻԻՀ գիտության, տեխնոլոգիաների և հետազոտությունների նախարարության միջազգային գիտական համագործակցությունների կենտրոն, իրանագիտ. և պարսկերենի զարգացման կենտրոն:

Ջոհրաբյան Շուշանիկ. Վ. Սուրենյանցը և պարսկական իրակառությունը:

151. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ Բ. Մ.: «Թատերական օրացույց 2010» /Բ.Հովակիմյան.- Եր.: 2010.- Գիրք 5.- 128 էջ:

Վ.Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակը, էջ 20-21:

152. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ (1860-1921): Գրաֆիկա /Վ. Բաղալյան, «Հայաստանի ազգային պատկերասրահ» ՊՈԱԿ, Եր., 2010.- 108 էջ:

Գրքային ձևավորումներ, էջ 15-23:

Թատերական ձևավորումներ, էջ 24-28:

Պլակատի, երեկույթների, ծրագրերի և ուղերձի ձևավորումներ, էջ 29-33:

Յալթայի հայկական եկեղեցու որմնանկարների էսքիզներ, էջ 34-36:

Կյանքի և ստեղծագործության ժամանակագրությունը էջ 39-41:
Մասնակցություն ցուցահանդեսներին, էջ 41:
Մատենագիտություն, էջ 42:
Վերատպություններ, էջ 45:
Գրաֆիկական ստեղծագործությունների գիտական կատալոգ:
ՀԱՊ-ի հավաքածու, էջ 57-81:
Очерк о творчестве художника, с. 82-102.

153. АРМЕНИЯ-РОССИЯ: Диалог в пространстве художественной культуры 15-16 ноября, 2010=Ելուքեր միջազգային գիտաժողովի Հայաստան-Ռուսաստան երկխոսություն գեղարվեստական մշակույթի տարածքում /Мин-во культуры Российской федерации Гос. инт искусствоведения.- М., 2010.- 38 с. Спонсор симпозиума Группа компаний Ташир.

Зограбян Ш. Г., Вардгес Суренянц и русская культура- с. 18-19.

154. ДВА цвета радуги - двух судеб отражение. Выставка (Москва; 2010). [Изоматериал]. Произв. арм. и рус. живописи из музеев Армении: [Каталог] /М-во культуры РФ. М-во культ. РА, ГМИИ им. А.С. Пушкина, Нац. галерея Армении; авт. ст. А. Агасян, И. Багдамян.- М., [ГМИИ им. А. С. Пушкина], 2010.- 179 с.: цв. ил.; 27 см.- Цикл “Под сенью дружных муз” - худ. собр. стран ближнего зарубежья).

В. Суренянц. Возвращение царицы Забел на трон, 1909, с.86-87.- Саломея, 1907, с. 88.- Женщина-рыцарь. 1909, с. 89.

155. МАТЕВОСЯН Л. Эти удивительные армяне из Ахалциха /Л. В. Матевосян.- М.: Межрегиональный библиотечный коллектор, 2010.- 480 с.: ил.

В. Суренянц, с. 408-412.

156. CENT ET UNE FIGURES DE LA CULTURE ARMENIENNE /Autor: Claude-Hraé Heratchian.- Maisons-Alfort: Edipol, 2010.- p. 116; 1 photo; 2 col. ill.

Soureniantz Vartkés: Akhaltzkha, 1860 - Yalta (Crimé), 1921

1. Salomé(1907

2. Les reliques profanées (1895))

157. THE CHRONICLES OF KARABAKH 1989-2009. Text and ill. by Boris Baratov, iconogr. and archive rezearch Anna Petrosova. Transl from the Russ. into Engl. by Nicolette Kirk.- [Italy]: Linguist publ., 2010.- 512 p.: 33 cm.

Vardges Sureniants "Portrait of Vardan Mamikonian", 19th Century Historical Myuseum, Yerevan.

158. KARABAKHSKIE HRONIKI 1989-2009: [Книга-фотоальбом] /Текст и ил. Бориса Баратова [Иконограф; архив. исллед., редактурa А. Петросовой].- Б.м.: Лингвист, 2010.- 212 с. Фотоил. цв. фотоил. портр. 33x24 см. 316 Вардгес Суренянц, портрет Вардана Мамиконяна, XIX век. Ереван, Исторический музей.

159. MARINA STEPANYAN. Vardges Sureniants, Salome, 1907 (fragment) Oil on canvas. National Art Gallery of Armenia, Yerevan. Defamed sacredness. 1895 oil on canvas National Art Gallery of Armenia.

Khrimyan Hayrik (Catholicos Khrimyan), 1906, oil on canvas, National Art Gallery of Armenia. The abandoned, 1899, oil on canvas //Armenian palette, Yerevan.- 2010.- p. 4-11.

2011

160. ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ: Նարեկացու հետ: Հանրագիտակ /Կազմ. Յու. Պետրոսյան.- Ե.: «Էդիթ Պրինտ», 2011.- 636 էջ:

Վ. Սուրենյանց - էջ 168 - Աստվածամայրը մանկան հետ, 1900 թ.: էջ 202 - «Հրեշտակի Ավետիսը», 1900 թ.: էջ 317 - Հիսուս Քրիստոս «Եկայք առ իս» (Էջմիածին) 1900 թ.: էջ 350 - «Աստվածամայրը զահի վրա», 1909 թ. («Աստվածամայրը մանկան հետ», Վ. Ս. ալբոմ, նկ. 2 (էջ 40):

161. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ հայ արվեստաբանների գիտական հինգերորդ նստաշրջան: Նստաշրջանի նյութեր (2-3 դեկտեմբերի, 2010 թ.) / (ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ին-տ: Խմբ. խորհուրդ՝ Ա. Վ. Աղասյան (նախագահ) և այլք): Խմբ.՝ Ա.Ասատրյան.- Եր.: «Գիտություն» հրատ, 2011.- 314 էջ:

Զոհրաբյան Շուշանիկ. Վարդգես Սուրենյանցի «Ճապոնուհին» եվրոպական և ռուսական ճապոնիզմի համատեքստում - էջ 118-130:

162. ՀԱԿՈՐ ԷՔԻԶԱՆ=Яков Экизлер: [Պատկերագիրք] /Հեղ.-

կազմ.՝ Շահեն Խաչատրյան.- Եր., 2011.- 56 էջ., նկ.:

Վ. Սուրենյանց - էջ՝ 3-4; Նկ.՝ «Զաբել թագուհու վերադարձը գահին», «Հայ կանանց ելքը Անիի եկեղեցուց, Միդ.» [Գեղանկ.]:

[Ր. Էփրայանի նվիրատվությունները Պատկերասրահին]:

163. ՎԱՐՂՂԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ= Вардгес Суренянц (1860-1921) ՀԱՊ [Կատալոգ] /Տեքստի հեղինակ՝ Մ. Ստեփանյան, կազմ. Ա. Գասպարյան, թարգմ.՝ Ա. Հակոբյան և ուրիշն., Նկ.՝ Ս. Աղամյան, խմբ.՝ Ս. Խաչիկոզյան, Ա. Հակոբյան, ՀՀ մշակույթի նախարարություն, ՀԱՊ.- Ե.: Էդիտ Պրինտ, 2011, 76 էջ - Վերատպություններ, գեղանկար, գրաֆիկա:

164. ՎԱՐՂՂԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 150: Հրեյլանական գիտաժողով նվիրված Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակին: Ձեկուցումների ժողովածու: Եր., 16 նոյեմբերի, 2010 թ. /Պատ. խմբ.՝ Ա. Աղասյան, /ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ին-տ.- Եր.: «Գիտություն» հրատ., 2011.- 83 էջ.- էջ 22.- նկ.:

էջ 39-41 - Վ. Սուրենյանցի գրական ժառանգությունը, տետր N 1, ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի արխիվ:

էջ 36 - Սուրենյանց Վարդգես:

էջ 37 - Ծրագիր պատմության քրիստոնեական արվեստի 1890 թ. համար //Մ. Մաշտոցի անվան Մատենադարան, Վարդգես Սուրենյանցի ֆոնդ:

165. ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ /Կազմ.՝ Ա. Ն. Քյուրքչյան, Լ. Ա. Տեր-Գրիգորյան.- Ե.: Էդիթ Պրինտ, Ա.թ.- 119 էջ:

էջ 26 - Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին. Վ. Սուրենյանց «Տիրամայր» նկ.:

ԱՂՈԹԱԳԻՐՔ

166. ԱՄԵՆՕՐՅԱ ԱՂՈԹԱԳԻՐՔ: Օրինութեամբ նորին սուրբ օծու թիւն Տ. Տ. Գարեգին Բ Սրբազնագոյն եւ Վեհափառ կաթողիկոսի անձնայն հայոց.- Ա. Էջմիածին, 2011.- 31 էջ: Կազմի վրա՝ Վ. Սուրենյանց «Եկայք առ իս...» “Come unto me...” 1900 թ.:

Վ.ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱԳԱՆՔԸ ԶԼՍ-ՈՒՄ

167. ԳԵՂԱՆԿԱՐԻՉ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամեակը նշուեցաւ Ազգային գրադարանին մէջ //Ազդակ.- 2010.- 17 մարտի, էջ 6:

168. ԹՈՓՈՒՋՅԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ: Անմահ է նրա գեղանկարչությունը: [Վ. Սուրենյանցի 150-ամյակը ՀՀ Ազգային գրադարանում] //Երկիր.- 31 մարտ.- 2010.- էջ 6.- N55:

169. ՀԱՅ մեծ նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակին նվիրված միջոցառում: 11.03.2010:

170. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԿԱՐԻՆԵ //«Շողակաթ» հեռուստաընկերություն, «Եկեղեցական կյանք» ծրագիր, 2010:

171. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ՄԱՐԻԱՄ //Հանրային ռադիո, «Կամուրջ» ծրագիր, 2010

172. ՄԿՐՏՉՅԱՆ ԳԱՅԱՆԵ: Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակի մեկնարկը, ոտնահարված հիշատակ //«Կամար» էլեկտրոնային թերթ, 2010:

173. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ նշանավոր իրադարձությունների լրահոս //Նոր օր.- 2010.- 3 ապր.- էջ 1:

174. ՅԱՅՏՆԻ ու «Անհայտ» արուեստագետը՝ Վարդգես Սուրենեանց //Մարմարա.- Ստամբուլ, 2010.- 16 մարտի.- N 9225.- էջ 2:

175. ՆՈՒՐԻՋԱՆՅԱՆ ԳՈՐԱՐ: Հայկական պատմանկարչության հիմնադիր: [Խոսք Վ. Սուրենյանցի գործունեության մասին] //Հայաստանի Հանրապետություն.- 2010.- թ. 48.- 12 մարտի.- էջ 5:

176. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԻՆՎԱ: Հայտնի ու «անհայտ» արվեստագետը՝ Վարդգես Սուրենյանց: [Գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի՝ Ազգային գրադարանում տեղի ունեցած 150-ամյա հրեյւանական միջոցառման մասին] //Ազգ.- 2010.- է.43.- 12 մարտի.- էջ 6:

177. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՄԱՐԻԱՄ //«Հայ TV» հեռուստաընկերություն, «Լուրեր» ծրագիր, 2010:

178. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՍԻՄԱ //«Արմնյուզ» հեռուստաընկերություն,
«Ժամը» ծրագիր, 2010:

179. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՍԻՄԱ //«Արմնյուզ» հեռուստաընկերություն,
«Լուրեր» ծրագիր, 2010:

180. ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ: Հայաստանի Ազգային գրադարան (ՁԼՄ արձագանքներ 2010).- Եր., 2011.- 60 էջ:

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ԵԼՈՒՅԹՆԵՐ, ՆԱՍԱԿՆԵՐ

1883

181. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆՑ Վ.: Մի քանի խօսք երրոպական նկարչութեան մասին (Միւնխենի համաշխարհային գեղարուեստից հանդէսի առթիւ) /Ֆէլիէտօն //Արծազանք.- 1883.- N40.- էջ 568-569:

1898

182. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Նամակներ Սպանիայից, 1 յունուարի //Արծազանք, 1898, N1 (18 դեկտ. 1897 թ. Գրանադա, էջ 4; N2, 6 յունւ., էջ 2-3; N4, 14 յունւ., էջ 3-4):

1899

183. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Նամակ խմբագրութեանը: [Բաքվում հայկական ճարտարապետութեան ոճով եկեղեցի կառուցելու մասին] //Մշակ.- Թիֆլիս, 1899.- N200.- 28 հոկտ.- էջ 2-3:

1901

184. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Հայկական ճարտարապետութեան տեղը գեղարվեստի պատմութեան մեջ (Պատմ. ակնարկ) //Վտակ: Գրակ. բանասիր. ժողովածու, Թիֆլիս, 1901, էջ 236-254:

Նույնը՝ Մ. Միքայելյան, Պատկերագիրք. Վարդգես Սուրենյանց.- Ե., Անահիտ, 2003.- էջ 134-139:

«Վտակ»-ը պատկերազարդել է Վ.Սուրենյանցը:

1903

185. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆՑ Վ.: Գեղարուեստի նորագոյն հոսանքները եւ հայկական ճարտարապետութիւնը (բանասիրական) //Մշակ.- 1903, N 176.- 15 օգոստ.- էջ 2-3:

186. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆՑ Վ.: Պատկերներ եւ քանդակներ: Վ. Սուրենյանցը իր «Սպիտակ դղեակ» նկարի նյութը վերցրել է Ֆիրդուսու Շահնամէից //Բանբեր գրականութեան և արւեստի.- ՍՊԲ, 1903.- Գիրք Ա.- էջ 247-255:

1916

187. ՆՎԱՐԻՉ Վ. Սուրենեանցի դասախօսութիւնը կլասիկ գեղարուեստի անկման պատճառների շուրջը: [Յայ արվեստագետների միության առաջին դասախոսությունը] //Յամբաւաբեր.- Թիֆլիս, 1916.- N21.- մայիսի 22.- էջ 659:

1917

188. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Գեղարվեստի քրոնիկոնը IV. Պլաստիկ արվեստներ //Գեղարվեստ.- Թիֆլիս, 1917.- N6.- էջ 264:

Խմբանկար՝ Վ. Սուրենյանց, Ալ. Սպենդիարյան, Ալ. Ծատուրյան, Սիմ. Բաբիյան (Յալթա, ծանոթների շրջանում):

189. СУРЕНЬЯНЦЪ ВАРДГЕСЪ. Путевыя впечатленія. [Из Эчмиадзина, Кизиль - Тамиръа, Эривана, Ошакана] //Армянский вестник, 1917.- N9.- с. 19-20.

1947

190. [ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ]: Ս.Էջմիածնի վերաշինության խնդիրը (Նորին վեհափառության կաթողիկոսին մերոյ և հայրապետին Ամենայն Յայոց Տեառն Տեառն Մատթեոսի Երկրորդի: Ամենախոնարհ գեկուցումն յաղագս վերանորոգութեան Տաճարին Սբ. Էջմիածնի): Էջմիածին, 1947, հունվար-փետրվար, էջ 35-39.- Սուրենյանցի դիմանկարով:

Նույն տեղում՝ Յարությունյան Գ., Նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի «Յաղագս վերանորոգութեան տաճարին Սբ. Էջմիածնայ» գեկուցագիրը: Զեկուցագիրը պահպանվում է Յայաստանի ազգային արխիվում:

1957

191. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴՊԵՍ: Նամակներ Իսպանիայից [Վ. Սուրենյանցի ճանապարհորդության երթուղին էր՝ Մոսկվա, Փարիզ, Լիոն, Սերբիա, Բարսելոնա, Վալենսիա, Կորդովա, Գրենադա, Սևիլիա, Մադրիդ, Սան-Սեբաստիան] //Սովետական արվեստ, 1957.- N 2.- էջ 55-58: Զոդվածի նախաբանը՝ Վ.Զարությունյանի:

1960

192. ՎԱՐԴՊԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ասույթներից: [Կազմակերպող գեղարվեստները՝ ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը և նկարչությունը անմիջական կապ ունեն բնության երևույթների հետ: Բնությունը գեղեցիկ է, և բնության գեղեցկությունները գտնելն ու բացահայտելը կազմակերպող գեղարվեստի գործ է] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3.- (Մեծ արվեստագետը, հայրենասերը):

1990

193. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴՊԵՍ (նկարչի 130-ամյակի հետ կապված նրա թարգմանությունները Շեքսպիրից և Զայնեից իր իսկ նկարագարողումներով) //Արվեստ, 1990.- N 7.- էջ 60-62:

194. ՎԱՐԴՊԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 130: [Վ. Սուրենյանցի «Եզր և կովը» չափածոյի թարգմանությունը և թարգմանություններ Զ. Զայնեից] //Արվեստ, 1990.- 7.- էջ 60, 62, նկարագարող:

ՀՈՂՎԱԾՆԵՐ ՊԱՐԲԵՐԱՎԱՆ ՄԱՍՈՒԼՈՒՄ

1890

195. ԱԶԳԱՅԻՆ: [Իտալիայի գահաժառանգ՝ Նեապոլի իշխան Վիկտոր Էմմանուէլի զաւստյան առթիվ Արարատյան աշխարհ՝ Նորին Ս. Օծուբեան Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի կողմից ողջունել է Մայր Աթոռի ճեմարանի նկարչության ուսուցիչ, իտալախոս մեծն պ. Վարդգես Սուրենյանցը] //Արարատ.- 1890.- Ս. Էջմիածին.- ք.Ե.- մայիս 31.- էջ 273-278:

1892

196. ГЛАГОЛЬ С. Четвертая выставка этюдов в Обществе любителей художеств //Артист.- М., 1892.- N25.

1893

197. ГЛАГОЛЬ С. На периодической выставке //Артист.- М., 1893.- N26.

1894

198. ДНЕВНИК первого съезда русских художников и любителей художеств в Москве.- М., 1894.- с. 3.

199. МИХЕЕВ В. Двадцать вторая передвижная выставка товарищества передвижных выставок //Артист.- М., 1894.- N37.

1896

200. СТАСОВ В. В. Заметки о 24-ой выставке передвижников //Новости и биржевая газета.- М., 1896.- N60.

1897

201. ՅԱՐՈՒԹԻՆՆ ԶՄՇԿԵԱՆ: Նկարիչ Վարդգես Սուրենեանցի նոր պատկերը «Հառաչանք առ յերկինս» [Պատկեր տաճկահայերի կեանքից] (3 1/4 արշ. x 23/4) //Արծազանք.- Թիֆլիս, 1897.- 9(21) փետր.- N16.- էջ 3:

1899

202. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ ԱԼ.: Նամակներ Սոսկվայից: Պուշկինի տօնը գրականութեան մէջ: [«Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի Վարդգես Սուրենյանցի նկարազարդումների մասին] //Մշակ.- Թիֆլիս, 1899.- N88.- 18 մայիսի.- էջ 1-2:

203. НИВА. Москва, 1899.- N7.

Վ. Սուրենյանց - с. 656-657.

204. П. К., Пушкинские иллюстрации. Заметка Искусство и художественная промышленность. Москва, 1899.- N12.- с. 1027-1028.

1901

205. ԲԱՇԻՆՋԱՂԵԱՆ Ա.: Նամակ Բագուից. 26 ապրիլ: [1901 թ. ապրիլի 19-ին Բաքվի հասարակական ժողովարանում բացված Վ.Սուրենյանցի պատկերահանդեսի մասին] //Մշակ.- Թիֆլիս, 1901.- N93.- 2 մայիսի.- էջ 2:

Ցուցադրված պատկերների թիվը՝ մոտ 40, մեծ մասը՝ էտյուդներ, ամենամեծ պատկերը կոչվում է «1896 թվական». կոտորածներից ազատված մի խումբ մարդիկ ընդհանուր աղօթքի ժամանակ, գյուղի մոտ:

1902

206. ԿՈՎԱԿԱՅԱՆ հորեյանական ցուցահանդես Թիֆլիսում: [Վրաստանը Ռուսաստանին միանալու 100-ամյակի առթիվ կազմակերպված գյուղատնտեսական և արդյունաբերական ցուցահանդեսի մասին] //Լուսն.- Թիֆլիս, 1902, N1, էջ 245-247.- (Գիտ. և արվեստ. բաժնում):

Հոդվածում նշված է նաև, որ գեղարվեստական բաժինը աղքատ էր,

աչքի էին ընկնում Վարդգես Սուրենյանցի հայկական կյանքից նկարված մի քանի հաջող պատկերներ:

207. ВЕРМИШЕВЪ Х., Письма изъ Петербурга: Въ студии художника В. Суренианца //Новое обозрение.- Тифлисъ, 1902.- N6102.- 10 июля.- с.1-2.

1909

208. [ԻԶՍԻՐԼՅԱՆ ՄԱՏԹԵՆՍ - Կոնդակ օրհնության Պետերբուրգի հայոց եկեղեցական խորհրդին, Վարդգես Սուրենյանցի ս. Խաչի թափորի վերացման հանդեսի նկարը Մայր Աթոռին նվիրելու առթիվ] //Արարատ. Պաշտօնական ամսագրի Հայրապետական աթոռոյ Ա. Էջմիածնի 1909 - ՌՅԾԸ, Ա. Էջմիածին, 1909.- էջ 892:

209. РОСТИСЛАВОВ А. Художники в театре //Золотое руно.- М., 1909.- N7-9.- с. 3.

1912

210. ԱԶՊԱՅԻՆ լուրեր: [Մոսկվայում կազմակերպված պատկերահանդեսում մեծ բաժին են ունեցել Մ. Ալաջաջյան, Ե. Թադևոսյան, Ա. Միհանաջյան, Մ. Սարյան և Վ. Սուրենյանց հայ նկարիչները] //Կոչ-նակ.- Նյու Յորք, 1912.- մարտ.- N9.- էջ 226:

211. ВЕСТНИК съезда художников. Петербург, 1912.- N11.- с. 3.

1916

212. ՀԱՅ գեղարուեստի միութիւն: Մայիսի 1-ին, Ժ. 11-ին Արտիստական ընկերության դահլիճում տեղի ունեցավ հայ գեղարվեստագետների միության բացումը: Նախագահին էր Շիրվանզադեն: Միության անունից ճառ արտասանեց գեղարվեստագետ Սուրենյանը, որը մեկնաբանեց միության ծրագիրը: Շնորհավորման ճառեր արտասանեցին պ.պ. Շիրվանզադեն, Հ. Թումանյանը, Հ. Առաքելյանը, Ծայրագույն վարդ. Գարեգին և ուրիշները, ընդունեցին միության վարչության անդամներ՝ պ.պ. Գ. Լևոնյան, Ե. Թադևոսյան, Փ. Թերլեմեզյան, Գ. Շարբաբջյան և Չյուլիկ, փոխ-անդամներ՝ պ.պ. Մ. Սարյան և Մ. Խունունց //Համբաւաբեր.- Թիֆլիս, 1916.- N19.- 8 մայիսի.- էջ 592:

213. КАРА ДАРВИШЪ (АКОП ГЕНДЖЯН). Театръ и искусство, Вардгес Суренянцъ //Армянский вестник.- М., 1916.- N20.- с. 23-24.- (Хроника армянской жизни). Рис.- Группа известных армянских художниковъ - 1. Е. Тадевосян, 2. В. Суренянц, 3. М. Сарянъ, 4. Л. Газарапетянъ, 5. Ф. Терлемезянъ.

1917

214. ЭТЮДЫ художника Суреньянца- На 45-ой передвижной выставке картинъ товарищества передвижныхъ художественныхъ выставокъ худ. В. Я. Суреньянцомъ выставлены въ большемъ количестве прекрасные этюды беженцевъ изъ Армении. Почти все этюды еще въ ноябре въ Петрограде приобретены нефтепромышленником Л. М. Цатуровымъ и пожертвованы “кружку” петроградскихъ армянъ //Армянский вестник.- М., 1917.- N1.- с. 21.

1923

215. ԼՈՈՅԱՆ Հ.: Հայարտուն (Թիֆլիսի հայ արվեստագետների տուն): [Հավվաբարի երրորդ շրջանային կոմիտեուն կարդացվել է դասախոսություն Յովնաթանյանների և Վ. Սուրենյան նկարիչների մասին] //Մարտակոչ, 1923.- N 34.- 6 ապրիլի.- էջ 3:

216. ՌՈՒՍԱՐԱՅ ամենահայտնի նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի մասին //Նավասարդ.- Բուխարեստ, 1923.- Ա հատոր, ճԺԲ պրակ.- էջ 359-371.- 3 նկար.- Աղքատ զաղթականներ, Ս. Գայանե, Ս. Հռիփսիմե:

1924

217. ՀԱՅ նկարչությունը Վենետիկի միջազգային պատկերահանդես-տուն: [Վենետիկում, 30 տարուց ի վեր երկու տարին մեկ անգամ միջազգային պատկերահանդես է բացվում]: Հայ նկարիչներից մասնակցել են՝ Ս. Սարյան՝ 11 նկարով, Վ. Սուրենյանց՝ 2 ջրանկարով, Ա. Առաքելյան՝ 2 նկարով, Ե. Թադևոսյան, Թերլեմեզյան ու Տարազորո՝ մեկական նկարով //Նոր Ակոս.- Երևան, 1924.- 5 նոյեմբ.- էջ 293:

1931

218. ԼԵՎՈՆՅԱՆ ԳԱՐԵԳԻՆ: Նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի ցուցահանդեսը [մահվան 10-ամյակի կապակցությամբ կազմակերպված ցուցահանդեսը և նկարչի կենսագրությունը] //Նոր ուղի.- Երևան, 1931.- գիրք 6.- էջ 146-147:

1934

219. ԱՏԵՓԱՆՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ: Կերպարվեստը Խորհրդային Հայաստանում: (Կերպարվեստ) //Խորհրդային արվեստ.- 1934.- N 5-6.- մայիս-հունիս.- էջ 24-27:

Վ. Սուրենյանց, էջ 24-25:

1939

220. ГИНЗБУРГ И. Государственный музей изобразительных искусств Армянской ССР //Искусство.- М., 1939.- N3.- с. 110.

1941

221. ЖУР Г. (ОВНАН ГУРГЕН), Вардкес Суренянц (1860-1921) (К 20-летию со дня смерти). [В истории армянской живописи Вардкес Суренянц занимает исключительно яркое место, благодаря своим талантливым произведениям] //Коммунист, 1941.- 10 апр.- N84.- с. 3.- порт.

1947

222. ՄԵԾ նկարիչը իր նկարներով առաջին անգամ հրապարակ է իջել 90-ական թվականներին: Հայկական արվեստի և հատկապես նկարչության պատմության մեջ Վ. Սուրենյանցն իր տաղանդով առանձնահատուկ տեղ է գրավում //Զարթոնք.- Բեյրութ, 1947.- N126.- 26 մարտի.- էջ 2:

1949

223. ԱԼ. ՍԵՐՊԵՏԿԻՉ ՊՈՒՇԿԻՆ, գործ. Վ. Ա. Տրոպինինի:

Պուշկինն այսօր - Արտ. Կարինյան, նկ. Վ. Սուրենյանց - Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվան»-ի իլյուստրացիաներից. Աղբյուր-հուշարձան Պուշկինի լեռնանցքում, որտեղ Պուշկինը 1829 թ. հանդիպել է Ա.Ս. Գրիբոյեդովի դիակը փոխադրող սայլին //Սովետական Հայաստան.- 1949.- N6.- էջ 4-8:

224. ՀՈՎՆԱՆ Գ.: Պուշկինը և նրա երկերը հայ նկարչի պատկերազարդմամբ [Վ. Սուրենյանցը ռուս առաջավոր մտավորականության, հատկապես արվեստագետների կողմից ճանաչված, բարձր գնահատված ու սիրված նկարիչներից է] //Սովետական գրականություն և արվեստ.- 1949.- 6 հունիսի.- էջ 104-109:

225. ՇԱՀԱԶԻԶ ԵՐՎԱՆԴ: Նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցը (Իմ աշակերտական հուշերից).- Հիշողություններ //ՌՅՂԱ, Զ տարի մայիս-դեկտ.- էջմիածին //էջմիածին. Պաշտօնական ամսագիր Հայրապետական աթոռոյ Ս. էջմիածնի.- 1949.- մայիս - դեկտ.- էջ 30-33:

1951

226. ԱԶՆԱՎՈՒՐՅԱՆ Գ.: Նյութեր Վարդգես Սուրենյանցի կյանքից (նկարչի մահվան 30-ամյակի առթիվ) //Գրական թերթ.- 1951.- N13 (597).- 1 ապր.- էջ 4:

227. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԻՆԱՍ: Վարդգես Սուրենյանց (մահվան 30-ամյակի առթիվ) [Հայրենասեր և ռեալիստ նկարիչ] //Սովետական Հայաստան, 1951.- 7 ապր.- N81 (9155).- էջ 3:

228. ДРАМПЯН Р. Вардгес Суренянц. К 30-летию со дня смерти //Коммунист.- 1951.- 6 апр.- с. 4.

1952

229. ԴՐԱՄԲՅԱՆ Ռ.: Նկարիչ Վարդգես Սուրենյանց: (Գեղարուեստ): [Մահվան 30-ամյակի առիթով, նրա կյանքի և ստեղծագործությունների մասին] //Աճի.- Պեյրուք, 1952.- N11-12.- էջ 661-663:

Նկ.՝ «Ֆիրդուսին կարդում է «Շահնամե»-ն Մահմուդ Ղազնևիին», 1915:

Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» գրքի նկարազարդումներից, էջ 619:

230. ՍԵՐԵՆԱՂԱ գործ. նկ. Վ. Սուրենյանի //Սովետական Հայաստան.- 1952.- N 3.- էջ 43:

231. ՍՈՒՐԵՆԷԱՆ ՎԱՐՂԳԷՍ: Բուշգինի «Պախչխարայի շատրուանը» գիրքին նկարազարդումներ //Անի.- Պեյրուք, 1952.- N2-12.- էջ 619:

1955

232. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Գրքի վարպետ նկարազարդողը //Գրական թերթ.- 1955.- 30 ապր.- N 16 (792).- էջ 2.- 2 նկ.:

«Բախչխարայի շատրվանը» պոեմի տիտղոսաթերթը և «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ» գրքի շապիկը:

233. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: «Լքյալը» [1895-96թթ. հայկական ջարդերն իրենց արտացոլումն են գտել հայ նշանավոր արվեստագետ Վարդգես Սուրենյանցի «Լքյալը» կտավում: «Լքյալը» ստեղծագործությունը Ղազախստանի Ալմա-Աթայի Տ.Շևչենկոյի անվ. Պետական պատկերասրահի հիմնական էքսպոզիցիայի զարդերից է] /Նյութեր հայ արվեստի պատմությունից //Սովետական արվեստ.- Եր., 1955.- N 2.- հուլիս.- էջ 46; 1 վերատպ.:

1956

234. ԱՅՎԱԶՅԱՆ ՍԱՐԻԱՄ: Նկարողի դեմքը Պեյզաժում: [Վ. Սուրենյանցի «Հռիփսիմեի տաճառը» հայ կերպարվեստի պեյզաժային ժանրի շողշողուն գոհարներից է] //Սովետական արվեստ, 1956.- N4.- էջ 19-25:

235. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Հայ նկարիչը Մոսկվայի գեղարվեստական թատրոնում: [Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնի թանգարանում պահպանվում են Մորիս Մետեռլինկի «Կույրերը», «Այնտեղ ներսում», «Անկոչը» մինիատյուրների բեմադրության և Ա. Չեխովի «Ճայը» պիեսի վերաբեմադրման ձևավորումների էսքիզները, որոնց հեղինակը 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի հայ մեծահամբավ նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցն է] //Սովետական արվեստ.- 1956.- N 5.- էջ 43-46:

Վ. Սուրենյանցի՝ Մ. Մետեռլինկի «Կույրերը» պիեսի ձևավորման էսքիզ:

Մ. Մետեռլինկի «Անկոչը» պիեսի ձևավորման էսքիզ:

Մ. Մետեռլինկի «Այնտեղ ներսում» պիեսի ձևավորման էսքիզ:

Վ. Սուրենյանց, «Աղջկա գլուխ», «Փախուստ հարեմից», Լենինականի գավառագիտական թանգարան:

236. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանց (մահվան 35-ամյակի առթիվ): [Վ. Սուրենյանց, «Պատանի Յաֆեիզը Շիրազին գովերգում է Սուսեղի վարդերը», «Հայկական ժողովրդական հեքիաթների շապկանկարը», «Լքյալը», «Վանեցի Նախտ քեռին», «Զարբել թագուհու թագադրությունը», «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի մոտիվներով կատարած նկարազարդումներից, նկարում՝ Սարիայի առևանգումը] //Սովետական Հայաստան.- 1956.- N 4.- էջ 37-39:

237. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանց //Պիոներ.- 1956.- N 4.- էջ 28:

«Մոխրոտը» հեքիաթի նկարազարդումներից մեկը, «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

238. ՆԿԱՐԻՉ Վարդգես Սուրենյանցի մահվան 35-ամյակին նվիրված երեկո (ՀՍՍՀ Գիտ. ակադեմիայի արվեստների պատմության ու տեսության բաժնում): Համառոտ լուրեր (Մայր հայրենիքում) //Էջմիածին. Պաշտօնական ամսագիր Հայրապետական աթոռոյ Ս. Էջմիածնի.- 1956.- ապր.-մայիս.- էջ 106-111:

239. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Հռիփսիմեի վանքը» [Գեղանկ.] //ՀԱՊ.- Ե., 1956.- նկ., 7 գուն.

Նակ՝ //Гос. картинная галерея Армении.- М., 1960.- ил. 11.

240. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: (Մահվան 35 ամյակի առթիվ, Սանյա Ղազարյան), նկարներ //Սովետական Հայաստան.- 1956.- N4.- էջ 37-39:

241. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»: [Գեղանկ.] //ՀԱՊ.- Ե., 1956.- նկ., 6; գուն.:

Նակ՝ //Гос. картинная галерея Армении.- М., 1960.- ил. 12.

242. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» [Գեղանկ.] //Սովետական Հայաստան, 1956.- N1.- ներդիր 40-41-ի միջև, գուն. նկ.:

243. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Ուտնահարված սրբություն» [Գեղանկ.] //ՀԱՊ.- Ե., 1956.- նկ., 5; գուն.

1957

244. ԶԱՐԵՅԱՆ Գ., Հայաստանի պետական պատկերասրահում: [Ցուցադրվել է Վ. Սուրենյանցի «Գառնուկ ախաբեր» նկարը] //Սովետական Հայաստան, 1957.- N 10.- էջ 3, նկ. «Գառնուկ ախաբեր»:

245. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՅԱՆ: Վարդգես Սուրենյանց: Նամակներ Իսպանիայից: [Նկարչի ուղևորությունն Իսպանիա ըստ երևույթին, այն եզակի ճանապարհորդությունն էր, որ մեզ հասել է նաև գրավոր նոթերում ամփոփված: Այդ նոթերի մի մասը նամականիի ձևով զետեղված է «Արձագանքի» 1898 թ. 1, 2, 4 համարներում] //Սովետական արվեստ.- 1957.- N2.- էջ 55-58: Լուս.-խմբանկար - էջ 54:

Իսպանիայից բերած իր աշխատանքները Վ. Սուրենյանցը ցուցադրում է 1898 թ. «Պատմական նկարիչների ընկերության» 3-րդ ցուցահանդեսում: Այդ ընկերության վարչության կազմի մեջ էր նաև Սուրենյանցը: Լուսանկարն արված է 1896 թ.:

246. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանցի ստեղծագործական ժառանգությունից //Տեղեկագիր ՀՍՍՌ ԳԱ, Եր., 1957.- N3.- էջ 63-71:

247. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԻՆԱՍ: Գեղարվեստների ակադեմիան և հայ նկարիչները (Գեղարվեստների ակադեմիայի 200-ամյակի առթիվ): [Յոգվածում նշված է նաև Վ. Սուրենյանցի անունը] //Սովետ. արվեստ.- 1957.- N12.- էջ 54-55, նկ.:

248. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ.Հ.: «Իսպանացի պարուհի» //Սովետական Հայաստան.- 1957.- N4.- ներդիր:

249. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ Վ.Հ.: «Իսպանացի պարուհի»: Երեվանի պետական պատկերասրահ //Սովետական Հայաստան.- 1957.- N4, ներդիր էջ 14-15:

250. ДРАМПЯН Р. О пейзаже “Храм Рипсимэ” Вардгеса Суренянца. Известия АН Арм. ССР. Обществ. науки, 1957.- N2.- с. 47-49.
Տեղեկագիր ՀՍՍՌ ԳԱ:

1958

251. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԸ կերպարվեստում: Ե. Թադևոսյան - «Թունանյանի դիմանկարը»: Գ. Խանջյան - «Լոռեցի Սաքոն», Վ. Սուրենյան - «Մանուշը գառնուկի հետ», Ալ. Գրիգորյան - «Անուշ» //Սովետական Հայաստան, 1958.- N3.- էջ 19-20: Հեղինակ՝ Վ. Մաթևոսյան:

252. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ., «Ալահանդես» [զեղանկար] //Սովետական Հայաստան.- 1958.- ք.10; ներդիր էջ 26-27 էջերի միջև:

1959

253. ՂԱԶԱՐՅԱՆ Մ.: Դրվագներ Վարդգես Սուրենյանցի կյանքից [Հայ անվանի նկարչի մասին] //Տեղեկագիր ՀՍՍՌ ԳԱ, 1959.- N1.- հունվ.- էջ 27-42:

254. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Հայաստանի Պետական Պատկերասրահ: [Վ.Սուրենյանցի կտավները պատկերասրահում] //Ավանգարդ, 1959.- 8 սեպտ.- էջ 4:

255. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Հովի. Հովհաննիսյանի և Վ. Սուրենյանցի բարեկամությունը /Հովի. Հովհաննիսյանի մահվան 30-ամյակի առթիվ: [Սմբատ Շահագիզի «Հոբելյանական տարեդարձը» հայ իրականության մեջ առաջին գիրքն է, որը նկարագարվել է Վ. Սուրենյանցի կողմից հայկական ոճով: Աչքի են ընկել զլխագրերը, որոնք իրենց ոճավորմամբ կապված են միջնադարյան հայկական ձեռագրերի նկարագրողունների հետ: Այդ նկարագրողուններով Սուրենյանցը հիմնավորում է հայ նոր գրականության պատկերազարդման ռեալիստական ուղին, որն էլ տեսավ և գնահատեց Հովի. Հովհաննիսյանը] //Գրական թերթ.- Ե., 1959.- N40 (1004).- 2 հոկտ.- էջ 4:

256. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ. Հ.: «Սալոմե» //Սովետական Հայաստան.- 1959.- ք.5, ներդիր էջ՝ 24-25 էջերի միջև:

1960

257. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ Գ. Մ.: Հայ պատմական զեղանկարչության հիմնադիրը //Պատմա-բանասիրական հանդես. ՀՍՍՌ ԳԱ, 1960, N 4(11), էջ 134-147: Նկ. «Լքյալը», «Զարդից հետո», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

258. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ Գ. Մ.: Պատմական ժանրը Վ. Սուրենյանի ստեղծագործության մեջ (նկարչի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ) //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N6.- էջ 25-29:

259. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ: Վ. Սուրենյանցի դիմանկարը //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3:

260. ԶԱՐՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ: Ադամյան: Արվեստը: ՀՍՍՌ ԳԱ Արվեստի ինտ.- եր.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- 415 էջ:
Վ. Սուրենյանց, էջ 10:

261. ԷՄԻՆ Գ.: Յոթնապատիկ հորեյան //Գրական թերթ.- 1960.- N24.- 10 հունիսի.- էջ 3:

262. ԻՍԱԲԵԿՅԱՆ ԷՂ.: Հայ կերպարվեստի հզոր կաղնին (Վարդգես Սուրենյանց, 1860-1960) //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N136.- 11 հունիս.- էջ 3, դիմանկ., նկ.՝ «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

263. ԽԱԼԱԹՅԱՆ ԼԵՎՈՆ: Ադամյանի հոգեկից բարեկամը: Այսօր հայ ժողովուրդը նշում է իր մեծատաղանդ զավակներից մեկի՝ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 100-ամյակը: [Սուրենյանցը սկսել է Շեքսպիր թարգմանել նախքան Ադամյանին տեսնելը (1888): Նկարիչը թատրոնին տվեց ամեն ինչ, որ ուներ թե՛ որպես գեղանկարիչ, թե՛ որպես թարգմանիչ ու մտածող] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3-4:

264. ՀԱՅ ականավոր նկարիչը: Հանդիսավոր նիստ՝ նվիրված Վ.Սուրենյանցի ծննդյան 100-ամյակին: [1960 թ. հունիսի 11-ին Հայֆիլ-հարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ հայ կլասիկ նկարչության փայլուն դեմքերից մեկի՝ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 100-ամյակը] //Սովետական Հայաստան.- 1960.- 12 հունիս.- N137.- էջ 2:

265. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՀԱՆ: Կրքոտ սիրով //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N136.- 11 հունիս.- էջ 3:

266. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՀԱՆ: Մեր Սուրենյանցը [նոր ժամանակների հայ ազգային մշակույթի հենասյուներից մեկը] //Սովետական արվեստ.- 1960.- N6.- հունիս.- էջ 22-26, դիմանկ.՝ Վ. Սուրենյանցը Մյունխենում, 1884 թ.:

Սուրենյանցի ժառանգության անհայտ էջերից [Վերատպ.]

Նկ.՝ «Ինքնանկար», «Ծաղրանկար», «Երեք էսքիզ», «Աղջիկը թասա-կով», «Վասակ Սյունի», «Նիրհող մարդը», «Տիտղոսատառի էսքիզ»:

267. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Գիտական սեսիա՝ նվիրված Վ.Սուրենյան-ցի ծննդյան 100-ամյակին //Պատմա-բանասիրական հանդես.- ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- N2.- էջ 228-229:

Գիտական սեսիան կայացել է 1960 թ. հունիսի 13-ին Արվեստի աշխատողների տանը, որը կազմակերպել էին ՀՍՍՌ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտը և Հայաստանի կերպարվեստագետների միությունը:

268. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Կանանց կերպարները Վարդգես Սուրենյանցի գործերում (նկարչի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ): «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Սալոմե», Ա.Ս.Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» գրքի տիտղոսաթերթը, «Հայ գաղթականուհիներ» //Հայաստանի աշխատավորուհի.- 1960.- N8.- էջ 16-19:

269. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Կյանքի վերջին տարիները: [Վարդգես Սուրենյանցի մասին] //Սովետական արվեստ.- 1960.- N6.- հունիս.- էջ 21:

270. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Վարդգես Սուրենյանց (ծննդյան 100-ամյակի առթիվ): Էջում՝ Ի. Ռեպինը և Վ. Ստասովը Վ. Սուրենյանցի մասին, պատկերված է Ե. Թադևոսյանի, Վ. Սուրենյանցի, Մ. Սարյանի և Փ. Թերլենեգյանի խմբանկարը, 1916 թ., Թիֆլիս, Վ. Սուրենյանցի ասույթներից //Գրական թերթ, 1960.- N24 (1040).- 10 հունիսի.- էջ 3:

271. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 100-ամյա հոբելյանը //Պատմա-բանասիրական հանդես.- ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- N2.- էջ 227-228:

XIX դարի վերջի և XX դարի սկզբի հայ դասական կերպարվեստի լավագույն ներկայացուցիչ:

272. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Չեխովը և Սուրենյանցը [Ռուս մեծ գրողի և հայ տաղանդավոր նկարչի ստեղծագործական կապի մասին] //Գրական թերթ.- Եր., 1960.- N5 (1021).- 29 հունվ.- էջ 3:

273. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ Վ.: Նրա տաղանդի առաջ փակ չմնաց արվեստի ոչ մի դուռ... [Վարդգես Սուրենյանցը, լինելով ժամանակի ամենակիրթ, ինտելեկտուալ ու էնոցիոնալ բարձր հատկանիշներով օժտված արվեստագետ, իր ուժերը փայլուն հմտությամբ իրացրեց գեղարվեստի համարյա բոլոր ժանրերի՝ բնանկարչության, կոմպոզիցիոն-թեմատիկ

պատկերի, դիմանկարչության, գրքի ու բեմարվեստի ձևավորման բնագավառներում՝ ամեն տեղ ցուցաբերելով սեփական՝ «սուրենյանական» ոճը, կոմպոզիցիոն ճկուն մտածողությունը, գծա-պլաստիկական գունագրական ապշեցուցիչ վարպետությունը: Առանձնակի արժեք են ներկայացնում նաև նրա կերտած ազգագրական բազմաքանակ էությունները, ճարտարապետության, զարդարվեստի, գրական թարգմանության ասպարեզում արած պրպտումները, ռելիեֆ պատկերներով շարադրված ճամփորդական նոթերը և այլն] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3.- (Մեծ արվեստագետը, հայրենասերը):

274. ՄԱՐՅԱՆ Ղ.: Գլուխգործոցի «Սրբագրումը» //Երևան, 1960.- 11 հունիսի.- N138.- էջ 3:

275. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՅԱՆ: Մեր Սուրենյանցը //Սովետական արվեստ.- 1960.- N6.- էջ 22-26.- 11 վերատպ.:

276. ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ: Մանյա Ղազարյանի «Վ. Սուրենյանց» մենագրությունը լույս է ընծայվել «Հայպետհրատի» կողմից նկարչի ծննդյան 100-ամյակի նախօրյակին //Երևան, 1960.- 11 հունիսի.- N138.- էջ 3:

277. Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ անհայտ գործերից Պատճենն՝ առանց բնագրի //Երևան.- 1960.- 11 հունիսի.- N138.- էջ 3:

278. ՄԱՐՏԻՎՅԱՆ ԵՂԻՇԵ: Հայրենասեր նկարիչը /Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 100-ամյակը //Սովետական արվեստ.- 1960.- N6.- հունիս.- էջ 15-20; դիմանկ., նկ.՝ «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Հռիփսիմեի վանքը», «Բախչիսարայի շատրվանը» գրքի տիտղոսաթերթերը:

279. ՊԱՐՍԱՄՅԱՆ Ռ.: Հայրենասեր և հումանիստ նկարիչը /Վարդգես Սուրենյանց-100: Նկարչի ասույթներից: Վ. Սուրենյանցի անհայտ գործերից: Հետաքրքիր մենագրություն [Մանյա Ղազարյան, «Վարդգես Սուրենյանց»] //Երևան.- 1960.- N138 (720).- 11 հունիսի.- էջ 3:

280. ՌԵՊԻՆ Ի. Ե.: Ռեպինը Սուրենյանցի մասին (Թիֆլիսում արվեստների դպրոց ստեղծելու առիթով) [Դպրոցում գլխավորը ղեկավարների ընտրությունն է, նրանց սիստեմին լրիվ հավատալը... «Թիֆլիսի համար, ինչպես ինձ թվում է, չի կարելի գտնել տեղական դպրոցի ավելի լավ հիմնադիր, քան Սուրենյանցն է»,- ասել է հողվածի հեղի-

նակը] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3:

281. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ԱՐԱ: Մեծանուն արվեստագետը (Վարդգես Սուրենյանց, 1860-1921) //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N136.- 11 հունիս.- էջ 3; նկ.՝ «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

282. ՍԱՐՅԱՆ ՍԱՐՏԻՐՈՍ: Նա անմահ է (Վարդգես Սուրենյանց, 1860-1921) //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N136.- 11 հունիս.- էջ 3; դիմանկ.:

283. ՄԵՐՈՐՔՅԱՆ Հ.: Վարդգես Սուրենյանց /Մեր օրացույցը //Սովետական Վրաստան.- Թբիլիսի, 1960.- N18.- էջ 4:

284. ՄՏԱՍՈՎ Վ.: Ստասովը Սուրենյանցի մասին: [Սուրենյանցի մոտ գերազանց է կատարված արևելյան ճարտարապետությունը՝ իր բազմաթիվ զարդաքանդակներով, որոնք թողնում են քարից ստեղծված ժանյակի տպավորություն: Նկարի ընդհանուր տոնը շատ գունագեղ է: («Պատանի Հաֆեզը գովերգում է Մուսելլի վարդերը Շիրազի գեղեցկուհիներին» նկարի առթիվ)] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3:

285. ՄՏԵՓԱՆՅԱՆ ՎԱՆԻԿ: Յալթայի հայկական եկեղեցու մուտքը, որի մոտ գտնվում է Վ. Սուրենյանցի գերեզմանը /Նկ.՝ Վանիկ Ստեփանյան //Ավանգարդ.- 1960.- 11 հունիսի.- N70.- էջ 3:

286. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ.: «Ոտնահարված սրբություն», «Իդեյսոնի դիմանկարը», «Սալոմե»: [Վերատպ.] //Ավանգարդ.- 1960.- N70.- 11 հունիսի.- էջ 3:

287. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՎԱՎԻԿ: Մեծ էր նաև այստեղ [Վ. Սուրենյանցի համբավը այնքան մեծ է եղել, որ նշանավոր շատ արվեստագետներ ձգտել են ներգրավել նրան թատերական ձևավորման աշխատանքներում: Եվ նա իր կյանքի պետերբուրգյան շրջանում մասնակցել է խոշոր թատրոնների ներկայացումների ձևավորումներին] //Սովետական Հայաստան.- 1960.- N136.- 11 հունիս.- էջ 3; նկ.:

288. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՎԱՎԻԿ: Չեխովը և հայ թատրոնը //Եր., ԶԹԸ, 1960.- 56 էջ.- 18 լուսանկ.:

Վ. Սուրենյանց - էջ 10-12:

289. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՅԻՆ նվիրված երեկո (ծննդյան 100-ամյակի առթիվ): Լուրեր Մայր հայրենիքից: Գիտական սեսիա //Էջմիածին. Պաշտօնական ամսագիր Հայրապետական աթոռոյ Ս. Էջմիածնի.- 1960.- մարտ.- էջ 74-76:

290. ВАРДГЕС СУРЕНЯНЦ. 12 июня в Государственной картинной галерее Армении - открытие выставки произведений В. Суренянца //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.

291. ВАРДГЕС СУРЕНЯНЦ 1860-1960. Выставка [в трех залах Государственной картинной галереи Армении развернута выставка работ В. Суренянца, посвященная 100-летию со дня рождения выдающегося художника] //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.

292. ВАРДГЕС СУРЕНЯНЦ 1860-1960. Монография к юбилею, Армянское государственное издательство, к 100-летию со дня рождения В. Суренянца выпустило в свет монографию М. М. Казарян о жизни и творчестве выдающегося армянского художника //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.

293. ВАРДГЕС СУРЕНЯНЦ 1860-1960. 11 июня 1960г. в Большом концертном зале Армфилармонии состоялось торжественное заседание, посвященное 100-летию со дня рождения выдающегося армянского художника В. Суренянца //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.

294. ВЫДАЮЩИЙСЯ армянский живописец [Имя Вардкеса Суренянца дорого сердцу армянского народа, вот поэтому так торжественно отметили в республике столетие со дня его рождения. О юбилейном заседании в Ереване, в Большом концертном зале Армфилармонии, посвящ. В. Суренянцу] //Лит. Армения.- 1960.- N4.- с. 128-129.- //Лит. газета.- 1960.- N5.- с. 143-144. (Культурная жизнь республики).

295. ГРИГОРЯН А., Образец высокого творчества (В. Суренянц, 1860-1960) [В. Суренянц - один из тех армянских художников-классиков, знакомство с которым начинается с первых детских сказок]

//Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.- 2 рис.: 1. “Семирамида у труппа Ара Прекрасного”, 2. “Саломея”.

296. ГЮРДЖЯН Г. М. Великолепный мастер. [Художник Вардгес Суренянц занимает почетное место среди деятелей армянской культуры] //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.

297. ГЮРДЖЯН Г.М. (Резюме). Основоположник исторического жанра в армянской живописи. //Պիտոմ-րանիւրիւմի հանդես, ՀՍՍՀ ԳԸ, 1960.- 4 (11) էջ, 146-147:

298. ДРАМПЯН Р. Выдающийся армянский художник. [В. Суренянц] //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.- рис. илл. В. Суренянца к армянским народным сказкам.

299. МИКАЕЛЯН М. Среди русских деятелей //Коммунист.- 1960.- 11 июня.- N138.- с. 3.- Рис. В. Суренянц среди русских художников в Петербурге в 1896 году. В. С. - живописец, график, театральный художник, теоретик архитектуры и искусства, переводчик, скульптор, общественный деятель.

300. ПЕРВАЯ монография о Вардгесе Суреньянце //Лит. Армения, 1960, N5, ст. 143-144.

Книга М. Казарян является первой монографией о научной жизни и творчестве крупного живописца, графика, театрального художника, искусствоведа, скульптора, архитектора Вардгеса Суренянца.

301. СТЕПАНЯН Н. Вардгес Суренянц (к 100-летию со дня рождения). [Творчество Вардгеса Суренянца, одного из крупнейших армянских живописцев, открывает собою тот расцвет, который искусство живописи Армении пережило в Армении в конце XIX века] //Комсомолец.- 1960.- N70.- 10 июня.- с. 4., ил. “Семирамида у труппа Ара Прекрасного”, “Храм Рипсимэ”.

1961

302. ԶԱՐՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ: Ադանյան: Կյանքը.- Եր.: Հայպետհրատ, 1961.- 535 էջ:

Վ.Սուրենյանց, էջ 7, 204, 415, 416:

303. Մ.ՍԱՐՅԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ ՄՈՂԱՎՅԱԿՆԵՐ: [Վենետիկի ցուցահանդեսից գնել են Վ. Սուրենյանցի նկարը] //Բանբեր Հայաստանի արխիվների.- Եր., 1961.- N 1.- էջ 126-127.- ՄԼԻ-ի հայկական ֆիլիալի պարտականիքով, ֆ. 10, 9.241, ք. 1-2:

1962

304. ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ գրականության և արվեստի թանգարանի գրական ֆոնդերի /Կազմ.՝ Գոհար Ազնավուրյան.- ՀՍՍՌ ԳԱ, Գրականության և արվեստի թանգարան.- Ե., ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1962.- 191 էջ:

Վ. Սուրենյանց, էջ 140:

1963

305. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ ՎԼ.: «Վարդգես Սուրենյանց»: Դոկումենտալ լավագույն ֆիլմերի թվին է դասվում դոկումենտալ և խրոնիկալ ֆիլմերի Երևան կինոստուդիայի վերջերս [1960 թ.] արտադրած, «Վարդգես Սուրենյանց» ֆիլմը, որը նվիրված է հայ տաղանդավոր նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցին: Ֆիլմը ստեղծվել է Մ. Ղազարյանի սցենարի հիման վրա, ռեժ.՝ Ջ. Ժամհարյան, օպերատոր՝ Ե. Սիմոնյան, կոմպոզիտոր՝ Գ. Արմենյան, հնչ. օպերատոր՝ Մ. Սամվելյան //Երևան.- 1963.- 20 հունիսի, N144(1655).- էջ 3:

306. ՆԱՄԱԿՆԵՐ, ՆՇՈՒՄՆԵՐ - письма, заметки - Կ.Ստանիսլավսկին և Վ.Սուրենյանցը [Վ.Սուրենյանցի և Կ.Ստանիսլավսկու ստեղծագործական համագործակցության մասին] //Պատմա-բանասիրական հանդես, ՀՍՍՌ ԳԱ, 1963.- N2.- էջ 251-253:

307. ՌԻՋԱԵՎ ՍԱԲԻՐ: Ստանիսլավսկու հայ բարեկամները: [Սուրենյանցի մտերիմ բարեկամն էր Գ. Բուրջալյանը] //Սովետական արվեստ.- 1963.- N 1-6.- էջ 26-37.- նկ.:

308. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՅԻՆ նվիրված ֆիլմ: Հայ կերպարվեստի դասական

Վարդգես Սուրենյանցի կյանքի ու ստեղծագործության մասին վավերագրական ֆիլմ ստեղծելու մասին //Սովետական Հայաստան ամսագիր.- 1963.- N7.- էջ 32:

309. ՖԻԼՍ նվիրված Վարդգես Սուրենյանցին //Գրական թերթ.- 1963.- N20 (1193).- 17 մայիսի.- էջ 3:

1964

310. ԻԳԻԹՅԱՆ Հ.: Արվեստի գանձարանը: [Պատկերասրահում նկարչի օրվան նվիրված ցուցահանդեսին ներկայացվել են Վ.Սուրենյանցի «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Սալոմե», «Հռիփսիմեի վանքը» նկարները] //Սովետական Հայաստան, 1964.- N 92.- էջ 4:

311. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Հայ անվանի նկարիչը: [Սահացել է 1921 թ. ապրիլի 7-ին] //Բանվոր.- Լենինական, 1964.- 7 ապր.- էջ 2-3:

312. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Հայ անվանի նկարիչը: [Սախախորհրդային հայ կերպարվեստի խոշոր արվեստագետ Վարդգես Սուրենյանցի մասին] //Լրաբեր.- New York, 1964.- N87.- 7 մարտի:

313. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԱՆՅԱ: Հայ անվանի նկարիչը [Վ. Սուրենյանցի կտավների մասին] //Երեկոյան Երևան, 1964.- 20 փետր.:

314. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Բախչիսարայի շատրվանի» նոր հրատարակությունը: [Վ.Սուրենյանցը պուշկինյան պոեմի այդ նկարագործումները կատարել է անցյալ դարի վերջերին, երբ Ռուսաստանը պատրաստվում էր նշել իր հանճարեղ զավակի ծննդյան 100-ամյակը] //Գրական թերթ.- 1964.- N37 (1241).- 11 սեպտ.- էջ 4:

315. КАЗАРЯН МАНЯ. К. Станиславский и В. Суреньянц (страницы прошлого) [Станиславский сумел оценить присущую искусству Суреньянца самобытность и привлек его к работе в Московском Художественном театре] //Лит. Армения.- Е., 1964, N1, с. 98-100.

[Краткая, но плодотворная совместная работа Суреньянца и Станиславского является одной из ярких страниц в творческом содружестве армянских и русских театральных деятелей].

Художественное оформление постановок пьес.

1965

316. ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ ՆԻԿ.: Վարդգես Սուրենյանցի նորահայտ կտավը [«Ողբացող հայուհին» նորահայտ կտավի] //Երեկոյան Երևան.- 1965.- 11 մայիսի.- էջ 3, նկ.:

317. ԻԳԻԹՅԱՆ ՋԵՆՐԻԿ: Անմահ կտավներ //Երեկոյան Երևան.- 1965.- N34.- 11 փետր.- էջ 3:

318. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ Շ.: Ժամանակը, արվեստագետը... [Երբ փոթորկվում է ժամանակը, ճշմարիտ արվեստագետը իր ժողովրդի հետ է լինում, դառնում նրա հույզերի, նրա մտքերի, նրա երգերի թարգմանը: Վարդգես Սուրենյանցը հենց այդպիսին էր: Ամեն մի դաժան օրհասից հետո հայ ժողովուրդը նոր կյանք է կերտել. ահա այս գաղափարով է ավարտում Սուրենյանցը մայր ժողովրդի ողբերգական օրերին նվիրված իր գեղանկարչական սիմֆոնիան] //Սովետական Հայաստան ամսագիր, 1965.- N4.- էջ 17-19: Նկ.՝ «Ուտնահարված սրբություն», «Լքյալը»:

319. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Ուտնահարված սրբություն» (գեղանկար) //Սովետական Հայաստան ամսագիր.- 1965.- N4.- էջ 18:

320. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Ուտնահարված սրբություն» (գունանկարի վերատպություն) //Էջմիածին. Պաշտօնական ամսագիր Հայրապետական աթոռոյ Ս. Էջմիածնի.- 1965.- փետր.-մարտ-ապր.- էջ 1 (ներդիր):

321. ИГИТЯН Г. Вардгес Суренянц. Из истории армянской культуры //Комсомолец.- 1965.- 14 фев.- N19.- с. 3.- рис. “Саломэ”.

1966

322. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԻՆԱՍ: Մինչև Սուրենյանցը... [19-րդ դարի վերջին քառորդում, մինչև Վ. Սուրենյանցի հանդես գալը, հայ իրականության մեջ ապրում և ստեղծագործում են մի շարք պրոֆեսիոնալ նկարիչներ, որոնց գրաֆիկական ստեղծագործությունները գեղարվեստական կարևոր հետաքրքրություն են ներկայացնում: Բազմաթիվ նկարիչներ, որոնցից Գ. Երիցյանը, Էդ. Շահինը, Խ. Տեր-Մինասյանը, Վ. Ախիկյանը, Գ. Շարբաբջյանը, Մ. Սարյանը և շատ ուրիշներ, գրաֆիկական նկար-

չության տարբեր տեխնիկայով ստեղծած իրենց նոր ու բարձրարվեստ ստեղծագործություններով հարստացնում են գրքի գեղարվեստական ձևավորման ու նկարազարդման կուլտուրան] (Հայ արվեստի պատմություն) //Սովետական արվեստ.- 1966.- N11.- էջ 45-47:

1967

323. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Կ.: Ցուցահանդես՝ նվիրված մեծ Հոկտեմբերին: [Ցուցահանդեսին ներկայացված է Վ. Սուրենյանցի «Ջարդից հետո» կտավի արտանկարը] //Սովետական Հայաստան, 1967.- N 179.- էջ 3:

1970

324. ԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐԾ: Վարդգես Սուրենյանց //Սանկվարթ.- 1970.- N14.- 19 մայիսի.- էջ 3., նկ.- (Արվեստի աշխարհում):

325. ՌԵԱԼԻՍՏ գեղանկարիչը: [Հայ գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 110-ամյակի առիթով] //Սովետական Վրաստան.- Թբիլիսի, 1970.- N17.- 10 փետր.- էջ 2.- (Մեր օրացույցը):

326. ՎԱԳՆԵՐ Լ.: Վարդգես Սուրենյանցի հետ: [Հոդվածը Հովհաննես Այվազովսկու և Սուրենյանցի բարեկամական համդիպման՝ մի քանի օր միասին անցկացնելու և տարբեր կտավների վրա միաժամանակ աշխատելու մասին է: Սուրենյանցը աշխատում էր «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» կտավի վրա, որում հայոց թագավոր Արա Գեղեցիկը չենթարկվեց ասորական Շամիրամ թագուհուն: Այս նկարը հայերի մասին է... Եթե «Ուտնահարված սրբություն» կտավի մեջ, որով Հովհաննես Այվազովսկին շատ ազդված ու տպավորված էր, Սուրենյանցը պատկերել է զոհին, ապա այս նոր կտավով ստեղծել է քաջության, արիության, անընկճելիության կերպար, որով նկարիչը ցանկացել է ցույց տալ, որ հայերը ամեն ինչից ավելի գնահատում են պատիվն ու ազատությունը] //Սովետական դպրոց.- 1970.- N51.- 16 դեկտ.- էջ 4:

327. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: (ծննդյան 110-ամյակը) [Հայ դասական կերպարվեստի խոշորագույն ներկայացուցիչ Վարդգես Սուրենյանցի մասին] //Սևան.- 1970.- N17.- 10 փետր.- էջ 4:

328. ՓԱՇԱՅԱՆ ՈՌԲԵՐՏ: Սուրենյանցը՝ Շեքսպիրի թարգմանիչ [Շեքսպիրյան թարգմանիչների մեջ, Հովհաննես Մասեհյանից բացի, կա մի անուն, որն այդ բնագավառում իր կատարած աշխատանքով առանձնանում է մյուսներից: Դա ականավոր հայ նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցն է] //Բանվոր.- Լենինական, 1970.- 28 ապր.- N99.- էջ 3:

[Սուրենյանցը թարգմանության ընթացքում մեծ նշանակություն է տվել բառերի ճիշտ ընտրությանը՝ աշխատելով գտնել ամենակարևորն ու տիպականը և դրանով իսկ լիակատարությամբ արտահայտել բնագրի մտքերը՝ հարազատ մնալով ստեղծագործության ոգուն: Միաժամանակ Սուրենյանցը պահպանել է բնագրի կառուցվածքը: Հենց դա է Սուրենյանցի թարգմանության արժեքը]:

1971

329. ԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐՃ: Հայրենասիրական կտավներ: [Վ.Սուրենյանցի մասին] //Հայրենիքի ձայն, 1971.- 11 օգոստ.- N32.- էջ 4:

«Հռիփսիմեի տաճարը», «Ուսմահարված սրբություն», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

330. ՓԱՇԱՅԱՆ ՈՌԲԵՐՏ: Հայ ականավոր նկարիչը՝ Շեքսպիրի թարգմանիչ //Պայքար.- Բոստոն, 1971.- N258.- 24 նոյեմբ.- էջ 2:

331. ՓԱՇԱՅԱՆ ՈՌԲԵՐՏ: Հայ ականավոր նկարիչը՝ Շեքսպիրի թարգմանիչ: [Վարդգես Սուրենյանցը Շեքսպիրով զբաղվել է ավելի քան 3 տասնամյակ՝ թողնելով թարգմանական հարուստ ժառանգություն (5 սոնետ և 6 պիես)] //Հայրենիքի ձայն.- 1971.- N45.- 10 նոյեմբ.- էջ 4-5:

332. СОШИН Г. Наш город помнит Вардгеса Суренянца (к 50-летию со дня смерти В. Я. Суренянца). [Суренянц приезжает в Ялту. За три года он расписывает стены и купол храма, лепит гипсовые настенные барельефы, лишь небольшая часть которых сохранилась до наших дней] //Комсомолец.- 1971.- N57.- 26 мая.- с. 3.

1973

333. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Համարժեք նկարագարողում: [Պուշկինի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ 1899 թ. վերահրատարկվեց Վարդգես Սուրենյանցի նկարագարողումներով «Բախչիսարայի շատրվանը»

գիրքը: Գրքի առաջին էջի վրա Սուրենյանցը երախտագիտությամբ գրեց, որ այս գրքի նկարագարողունը խորին հարգանքով նվիրվում է պրոֆեսոր Իվան Կոնստանտինովիչ Այվազովսկուն] //Չայրենիքի ծայն.- Եր., 1973.- N41.- 10 հոկտ.- էջ 8:

334. ՄԻԽՈՒՐՅԱՆ ՀԱՍԼԵՏ: Վերականգնվում են Ղրիմի հայկական հուշարձանները: Պատմական և մշակութային լուրջ արժեք ներկայացնող հուշարձան է Յալթայի ս. Ղռիփսիմե հայկական եկեղեցին: Եկեղեցին նախագծել և կառուցել է ճարտարապետ Գաբրիել Տեր-Սիքելովը, քանդակները և խորանի ձևավորումը կատարել է նկարիչ քանդակագործ և հնագետ Տարագրոսը (Տեր-Վարդանյան): Գմբեթի որմնանկարը մեծ նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի աշխատանքն է //Գրական թերթ, 1973.- 12 հոկտ.- N 42.- էջ 4:

Նկ. Յալթայի սուրբ Ղռիփսիմե եկեղեցին:

1974

335. ԴՐԱՄԲՅԱՆ Ռ. Պուլշկինը հայ կերպարվեստում: (Ա. Ս. Պուլշկինի ծննդյան 175-ամյակի առթիվ): [1897-1898 թթ. բանաստեղծի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ Մոսկվայի հրատարակիչ Կնեբելի պատվերով Վ.Սուրենյանցը նկարագարողել է «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմը] //Երեկոյան Երևան.- 1974, N 128.- 4 հունիսի.- էջ 3:

336. ԴՐԱՄԲՅԱՆ Ռ. Պուլշկինը հայ կերպարվեստում: (Ա. Ս. Պուլշկինի ծննդյան 175-ամյակի առթիվ): [Վ. Սուրենյանցը Բախչիսարայում (Ղրիմ) կատարել է 70 նկարագարողում, որոնք հետագայում տեղ են գտել Ա. Ս. Պուլշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի հիմնական ձևավորման մեջ] //Սովետական Հայաստան.- 1974, N 111.- 15 մայիսի.- էջ 4:

337. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ Մ.: Վ. Սուրենյանց, «Ղռիփսիմեի վանքը»: //Չայրենիքի ծայն.- 1974.- N17.- 24 ապր.- էջ 8; նկ.:

338. ԱՏԵՓԱՆՅԱՆ ՄԱՐԻՆԱ: Վարդգես Սուրենյանցի երկու դիմանկարների մասին: [«Կաթողիկոս Սկրտիչ Խրիմյանի դիմանկարը»՝ 1906 թ., «Աննա Իդելտնի դիմանկարը»՝ 1913 թ.]: (Հաղորդումներ, վկայակոչումներ, որոնումներ) //Սովետական գրականություն.- 1974.- N8.- էջ 151-154:

1975

339. ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ ՍԱՐԳԻՍ: Ժամանակի ոգով թաթավուն (Վ.Սուրենյանցի ծննդյան 115-ամյակի առթիվ) //Աշտարակ.- 1975.- N19, 13 փետր.- էջ 3, նկ.:

Վ. Սուրենյանցը հսկայական աշխատանք է կատարել հայ կերպարվեստի և ճարտարապետության նմուշների պահպանման ու պրոպագանդման գործում: Նա նույն գործն է արել կերպարվեստում, ինչ Թունանյանը գրականության ու Կոմիտասը՝ երաժշտության մեջ: Ջերմ հայրենասերի, տաղանդավոր նկարչի անունը ընդմիշտ մնալու է հայ գեղարվեստի երախտավորների շարքում:

1976

340. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Նոր նյութեր Սուրենյանցի ստեղծագործության մասին //Սովետական արվեստ.- 1976.- N8.- էջ 52-55, 5 վերատպ.:

341. КАКОВКИН А. Картина В. Суренянца в Эрмитаже. [“Развалины Девичьего монастыря в Ани”, 1892 г.] //Ист.-филол. журнал.- Ер., 1976.- N1.- с. 289-291.

1977

342. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ: «Սալոմե»: [Վարդգես Սուրենյանցը 90-ական թվականներին ստեղծեց իր հայտնի «Սալոմե» կտավը: Այն 1908 թ. ցուցադրվեց շրջիկ նկարիչների 36-րդ ցուցահանդեսում, իսկ 1912 թ.՝ Մյունխենի գեղարվեստական ցուցահանդեսում և արժանացավ մամուլի բարձր գնահատականին] //Բանվոր.- 1977.- N185.- 9 օգոստ.- էջ 4:

[«Սալոմե» կտավի հերոսուհու կեցվածքը անսամձ է, անզուսպ և նկարիչը այդ ընդգծելու համար կնոջը պատկերել է կիսամերկ: Սակայն երբ երկար ես դիտում նկարը, տեսնում ես, թե այնտեղ ինչպես ներդաշնակ է հնչում արքայադստեր ամբարտավանության հետ մասնա մարմնի երգեցիկ գծանկարը, ուր այնքան թվճանք կա, այնքան նրբագեղություն և այնքան գեղեցկություն]:

343. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՎՐԵԺ: Ջապել թագուհու վերադարձը... (Թեման հուշել է խմբագրության փոստը): /Գունավոր պատմություն //Չայաստանի աշխատավորուհի, 1977.- N12.- էջ 29-30, նկ.՝ էջ հավելված:

1978

344. ԻՍԱԲԵԿՅԱՆ ԷԴՎԱՐԴ: Հավասարության սկզբունքով: [Մոսկվայի գեղարվեստական ցուցահանդեսում մրցանակաբաշխության հանձնաժողովի գլխավոր մրցանակներից մեկը Վարդգես Սուրենյանցին հանձնելու մասին] //Չայրենիքի ձայն.- 1978.- N43.- էջ 3:

345. ՎԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ: Հուզումնալի նկար: [Յոթվածը Վարդգես Սուրենյանցի «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» կտավի մասին է, որի հիմքում ընկած է Մովսես Խորենացու «Չայոց պատմություն» գրքից վերցված հայտնի լեգենդի այն պահը, երբ Արայի դիակը դրված է Ասորեստանի թագուհի Շամիրամի շքեղ պալատում] //Բանվոր.- 1978.- N6.- 7 հունվ.- էջ 4:

346. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՀԱՆ: Հավերժ Ռուսիայի հետ. 1828-1978: Դաշն մեծերի (Վ.Սուրենյանցը և ռուս մշակույթը) //Երեկոյան Երևան.- 1978.- 10 օգոստ.- էջ 3, նկ.՝ Վ. Սուրենյանց, Ա. Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվան» և «Հաֆեզի երգը» գրքերի նկարազարդումները:

347. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՀԱՆ: Հավերժ Ռուսիայի հետ. 1828-1978: Վիպական նամականի [1972 թ. առանձին գրքով ռուս ականավոր գրող Վ. Ա. Կավերինը հրատարակել է “Перед зеркалом” վեպը, որից մենք տեղեկանում ենք նաև, որ Ե. Ն. Տուրաևան սերտ առնչություն է ունեցել Վ. Սուրենյանցի հետ: Այստեղ բերված է նկարչի մեզ անհայտ նամակը, որը շատ առումներով բացառիկ արժեք ունի: Դրանք ընթերցողների ուշադրությանը ներկայացված են Վահան Հարությունյանի մի քանի ծանոթագրություններով: Հատված Ե. Ն. Տուրաևայի նամակից Կ. Պ. Կառնովսկուն, հատված Կառնովսկու նամակից, Կ. Ա. Կավերինի տեքստը: Կավերինի հրապարակումը անգնահատելի տեղեկություն է տալիս Վ. Սուրենյանց մարդու և արվեստագետի, նրա նրբանկատ մարդասիրության և գեղագիտական հայացքների մասին: Վ. Սուրենյանցին հուղարկավորել է Դրիմի ամբողջ մտավորականությունը: Հրաժեշտի խոսք է ասել հռչակավոր դերասան Վահրամ Փափազյանը: Ռ. Ջարյանի ընտանեկան պատկերասրահում պահպանվել է ինչ-որ մի նկարչի մատիտանկար] //Երեկոյան Երևան.- 1978.- N193.- 18 օգոստ.- էջ 3-4:

1979

348. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՄԱՐՏԻՆ: Ստանիսլավսկի և Սուրենյանց. փայլուն համագործակցություն: [1904 թ. Մոսկվայի գեղարվեստական թատրոնը բեմադրեց Մետեռլինկի «Կույրերը», «Այնտեղ՝ ներսում», «Անկոչը» փոքրիկ պիեսները: Գեղ. նպատակներն իրագործելու համար Պետերբուրգից Մոսկվա էր հրավիրվել Վարդգես Սուրենյանցը] //Գարուն.- 1979.- N3.- էջ 61-64, 2 նկ., «Կույրերը» մանրանկար, «Այնտեղ՝ ներսում» ներկայացման մանրանկարը (եսքիզներ):

1980

349. ԲԱՐՈՒ ու գեղեցիկի լույսը Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ: [«Հայկական ժողովրդական հեքիաթների շապկանկար», «Ձաբել թագուհու վերադարձը գահին [թագադրությունը]»] //Հայրենիքի ձայն.- 1980.- 12 մարտի.- N11 (763).- էջ 6:

350. ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ ՍԱՄՎԵԼ: Մեծ ռեալիստը (Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ) //Սովետական Ղարաբաղ.- Ստեփանակերտ, 1980.- 12 փետր.:

351. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐԾ: Ժողովրդի մեծ զավակը: [Վարդգես Սուրենյանց] //Սովետական Հայաստան ամսագիր, 1980.- N3.- էջ 2-3, 3 նկ.:

352. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐԾ: Վարդգես Սուրենյանց: Հայ ժողովրդի մեծ զավակը: [Նկարիչը իր անզուգական գեղանկարչական գործերով դարձել է պատմա-նկարչության հիմնադիրը հայկական արվեստում] //Պայքար.- Բոստոն, 1980.- N169.- 16 սեպտ.- էջ 5-7:

353. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ Գ.: Հայրենասեր արվեստագետը: [Հայ դասական արվեստի խոշորագույն ներկայացուցիչ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ] //Բանվոր.- 1980.- N285.- 6 դեկտ.- էջ 3:

354. ԿՈՒՐՂԻՆՅԱՆ Կ.: Բարու ու գեղեցիկի լույսը (Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ) //Հայրենիքի ձայն.- 1980.- 12 մարտի.- էջ 3-4, նկ.՝ «Հայկական ժողովրդական հեքիաթների շապկանկար», «Ձաբել թագուհու վերադարձը գահին», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

355. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ ՍԱՄՎԵԼ: Յալթայի հայկական եկեղեցին: [Եկեղեցու զմբեթը նկարագարող է Վ. Սուրենյանցը] //Սովետական Հաստան ամսագիր, 1980.- N7.- էջ 34-36:

356. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄՊԱՐՏԱԿ: Սատենանիշ՝ գրքի այցետոմսը /Գիրքը և դու: [Հայկական առաջին մատենանիշը կապված է մեծանուն գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի անվան հետ] //Կուլտուր-լուսավորական աշխատանք.- 1980.- N1.- էջ 48-49, նկ.՝ Վարդգես Սուրենյանցի մատենանիշերից.- էջ 49:

357. ՄԿՐՏՉՅԱՆ ԿԱՈՒԵՆ: (Գեղարվեստի մանկական դպրոցի դաստու), հայրենասեր նկարիչը (Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ) //Սևան, 1980.- N 19.- 12 փետր.- էջ 4:

358. ՎԱՐԴԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ [նկարչի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ] //Արշալույս, 1980.- N 18,12 փետր.- էջ 4:

359. VARTKES SOURENIANTS. V. Soureniants: "Sanctify Profaned".- 1il. //Kroonk, 1980.- N 2.- p. 2.

«Սովետական Հայաստան» ամսագրի «Կռունկ» հավելվածը ֆրանսերենով:

1981

360. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԵՍ: «Վիշտ». Հայ. պետ. պատկերասրահ //Սովետական Հայաստան, 1981.- N3.- էջ 14:

361. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ музей искусств Казахской ССР. Автор вступ. статьи и сост. альбома народный художник СССР Тельжанов К. Т., Алма-Ата, 1981.- N 197.- с. 280.

«Լքյալը», 1894:

1982

362. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՐԱՆ: Վարդգես Սուրենյանց: [Մեծանուն նկարչի բովանդակային հետաքրքրությունների ու ժանրային նախասիրությունների մասին] //Սովետական Հայաստան, 1982.- N9.- էջ 15, 18-19: Նկ.՝ «Վիշտ», «Կնոջ դիմանկար», «Իդելսոնի դիմանկարը», «Սալոմե», «Բախչիսարայի շատրվանը», «Հռիփսիմեի տաճարը»,

«Եկայք առ իս», «Ալիամբրա», «Հայուհի», «Անի. Կանանց ելքը եկեղեցուց»:

Ռեալիստիկ - Հանձին Սուրենյանցի նա տեսնում է ժամանակակից արվեստի կարկառուն ներկայացուցիչներից մեկին՝ նշելով հայ դասական նկարչի չափն ու կշիռը ոչ միայն հայկական կերպարվեստի շրջանակներում:

1984

363. ЗУРАБОВ Б., Мир, открытый людям. [О произведениях худож. В. Суренянца в Гос. картин. галерее Армении] //Коммунист.- 1984.- 17 мая.

1985

364. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ Գ.: Հայրենասեր նկարիչը (Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 125-ամյակի առթիվ) //Բանվոր.- 1985.- N32.- 8 փետր.- էջ 3:

365. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ՎԱՀԱՆ: Այս տանն է աշխարհ եկել Սուրենյանցը [Մեծանուն նկարչի տունն Ախալցխայում և այդ տան հայտնաբերումը սքանչելի նվեր է Սուրենյանցի ծննդյան 125-ամյակին] //Հայրենիքի ձայն.- 1985.- N8.- 20 փետր.- էջ 4; նկ.:

366. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Վիթխարի, շքեղ ժառանգություն (Նկ. Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 125-ամյակի առթիվ) //Հայրենիքի ձայն.- 1985.- N9.-27 փետր.:

367. ՓԱՇԱՅԱՆ Ռ.: Լայն ընդգրկումների արվեստագետը (Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 125-ամյակի առթիվ): [Ազգային կերպարվեստի նշանավոր վարպետ Վ.Սուրենյանցի գործունեությունը լայն ընդգրկումներ ունի: Բարձր արվեստի կտավներից բացի, որոնք մեծ ճանաչում բերեցին նրան, Սուրենյանցը արարել է բեմանկարչական ու թարգմանական գործեր, որոնք գալու են լրացնելու ականավոր արվեստագետի ստեղծագործական դիմանկարը] //Բանվոր.- 1985.- N50.- 1 մարտի.- էջ 3:

368. ПИЛИПОСЯН АСМИК. Вардгес Суренянц. [125 лет со дня рождения выдающегося деятеля армянской культуры Вардгеса Суренянца] //Лит. Армения.- 1985.- N10.- с. 93-95; цв. ил. в обл. "Порт-

рет девушки”, 1899 г. на первой ст. обл. “Церковь Рипсимэ”.- (Искусство).

1986

369. ՓԱՇԱՅԱՆ Ռ.: Գեղանկարիչը... թարգմանիչ: [Վ. Սուրենյանցի մասին] /Գարուն.- 1986.- N2.- էջ 75-77:

370. БАРСКАЯ Т. Узоры каменных аккордов. [О реставрации в Ялте уникального памятника архитектуры - арм. церкви, построенной по эскизу армянского художника В. Я. Суренянца в 1909-1917 гг.] //Сов. Крым.- 1986.- 31 авг.

371. ЗУРАБОВ БОРИС. Книжная графика В. Суренянца //Творчество.- 1986.- N 8, N 12,

1987

372. ԲԱՐՍԿԱՅԱ Թ.: Քարե դաշնության նախշերը: [Յալթայի ճարտարապետական հուշարձաններից մեկի՝ հայկական եկեղեցու մասին, որը կառուցվել է հայ անվանի նկարիչ Վ. Սուրենյանցի էսքիզով: Շինությունը կառուցվել է 1909-1917 թթ., 7-12-րդ դարերի հայկական եկեղեցիների ոճով] //Սովետական Հայաստան, 1987.- N 1.- էջ 10-11:

373. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ.: «Տիրամայրը մանկան հետ»: [Նկարը] //Սովետական արվեստ.- Եր., 1987.- N8.- էջ 19:

1988

374. ԶՈՒՈՆԱԶՅԱՆ ԴՈՆԱՐԱ: Յալթյան ծովախորշից ոչ հեռու... (Մեր ազգային հուշարձանները): [Յալթայի հայկական եկեղեցին կառուցվել է 1903-1907 թվականներին՝ Սուրենյանցի մտահղացումով. նկարիչ Տարագրոս և ճարտարապետ Տեր-Միքելով] //Սովետական Վրաստան.- Թբիլիսի, 1988.- 24 սեպտ.- N15.- էջ 4; նկ.՝ Յալթայի հայկական եկեղեցին:

375. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ ԿԱՐԵՆ: Վարդգես Սուրենյանցի մի կտավը (մեր թանգարանային արժեքները): [Նկարչի արժեքավոր ստեղծագործու-

թյուններից է Արևմտյան Հայաստանում կազմակերպված հայկական արյունոտ ջարդերի տպավորության տակ 1895 թ. ստեղծված «Ուտնահարված սրբություն» կտավը (Հայաստանի պետական պատկերասրահ)] //Հայրենիքի ծայն.- 1988.- 30 նոյեմբ.- N51, էջ 4; նկ.:

376. ФИЛАТОВ А. Лебединная песня Суренянца. [О худож. В.Я. Суренянце] //Сов. Крым.- 1988.- 2 окт.

1989

377. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐՂԳԵՍ: «Թախիժ», «Ալիամբրա», «Սալոմե» //Վերածնված Հայաստան.- 1989.- N 2.- էջ 24-25:

378. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐՂԳԵՍ: Սալոմե //Սովետական արվեստ.- 1989.- N3.- էջ 31, 1 նկ.- («Սովետական արվեստ»-ի պատկերասրահը):

379. SOURENIANTS VARDGUES. Sorrow; Alhambra; Salome. [Գեղանկ.] //Reborn Armenia.- ԱՄՆ, 1989.- N1.- pp. 26-27, 1 phot., 3 ill.

1990

380. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Հ.: Վարդգես Սուրենյանց (ծննդյան 130-ամյակի առթիվ): [Վ. Սուրենյանցի կյանքի ու ստեղծագործական ուղու, առավել հանգամանորեն՝ նրա «Ուտնահարված սրբություն» և «Խրիմյան Հայրիկ» կտավների մասին] //Երասխ.- 17 մարտի.- 1990.- էջ 4:

381. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ԷՄՍԱ: Ոգով և գույնով (Վարդգես Սուրենյանցի կյանքի նվազ հայտնի էջեր): [Վարդգես Սուրենյանցը այն նկարիչն էր, որ ճիշտ էր հասկացել ու ընկալել Ստամբուլում ստեղծված հայաքրքների էությունը: Դերասանների տարազները, թատերական դեկորները, ամբողջ բեմը պետք է մտներ գործողության մեջ և օգներ ռեժիսորի մտահղացումների ճիշտ բացահայտմանը, հանդիսատեսին մի լրացուցիչ խոսք ևս] //Երեկոյան Երևան.- 1990.- 14 սեպտ.- N209.- էջ 3-4:

382. ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՆՅԱ: Մեծ և անկրկնելի: Երախտավոր անուներ: [Վ. Սուրենյանց] //Երեկոյան Երևան.- 1990.- N 155.- 13 հուլիսի.- էջ 3:

Նկ.՝ «Պետրոգրադի հայերը» (1916 թ.), «Գաղթական աղջիկ Ձեչոն» (1915 թ.), «Գաղթական աղջիկ» (1915 թ.):

1991

383. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՊԵՐՃ: Վարդգես Սուրենյանց: [Եկեղեց. թեման նկարչի ստեղծագործ. մեջ: «Տիրամայրը մանկան հետ».- Յալթայի հայկական եկեղեցու որմնանկար (III տարբերակ), Էջմիածնի հայ եկեղեցականները, Աստավածամայրը մանկան հետ, Քրիստոս, Ավետում, Եկեք ինձ մոտ տառապալներ, Մկրտություն, Հակոբ Սժբնացի և Ներսես Մեծ, Քրիստոսի դիմանկարով վարչամակ] //Արվեստ.- 1991.- N5-6.- էջ 71-81; նկ.:

1995

384. ՍՏԱՄԲՈՒՅԱՆ ԱՍՏԴԻԿ: Հայ կերպարվեստի նվիրյալը. Վարդգես Սուրենյանց: [Սուրենյանցի գեղանկարչական ժառանգության մեջ իր ուրույն տեղն ունի քրիստոնեական եկեղեցական թեման: Նա քաջ գիտեր իր ժողովրդի պատմության մեջ գոյատևելու գաղտնիքը. դա Հայ եկեղեցին էր, հայ լեզուն, հայ մշակույթը] //Լուսավորիչ.- 1995.- սեպտ.- էջ 6.- (Արվեստագիտական):

1996

385. ԿԱՆՑՅԱՆ ԼԵՎՈՆ: «Սա տղան ազգիս հպարտությունը դառնալու է...»: [Սուրենյանց գեղանկարչի ստեղծագործական պոռթկումները համընկել են մի ժամանակաշրջանի, երբ հայ ժողովրդի հասարակական միտքը զարթոնք էր ապրում, երբ հանդես եկան Թումանյանն ու Շիրվանզադեն, երբ հայ բեմը հպարտացավ Ադամյանով ու Սիրանուշով, երբ երաժշտական մշակույթը դարերին թողեց Կոմիտասի ու Սպենդիարյանի անունները, երբ Բաշինջաղյանն ու Թադևոսյանը իրենց նշանակալից գործերով սկզբնավորեցին կերպարվեստի իրատեսական ուղին] //Ազգ.- 1996.- 11 դեկտ.- N235 (1241).- էջ 6:

1997

386. ԿԱՆՑՅԱՆ ԼԵՎՈՆ: Exlibris - Մատենամիչ: [Մեծ ճանաչում ստացած առաջին մատենամիչը հայ իրականության մեջ ստեղծել է հանճարեղ գեղանկարիչ, բանաստեղծ ու բանահավաք Վարդգես

Սուրենյանցը: Եվ այն դարասկզբին տպագրվել է Պետերբուրգում՝ Վ.Վերեշչագինի «Ռուսական մատենանիշ» գրքում] //Չայոց աշխարհ.- 1997.- 20 նոյեմբ.- էջ 6:

387. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՄԱՐՏԻՆ: Սուրենյանցը՝ մոդեռն ոճի հետևորդ: [Սուրենյանցին կարելի է համարել դարի առաջին քառորդի մեջ ստեղծագործող մոդեռն ոճի վարպետներից մեկը, որը սիմվոլիստական հակումներ ուներ] //Չայոթյուն.- Եր., 1997.- N9.- հոկտ.- էջ 6; դիմանկ., նկ.:

388. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐՂՂԵՍ: Վ.Սուրենյանցի համառոտ կենսագրությունը: [Ճանապարհորդական տպավորություններ էջմիածնից, Աշտարակից, Օշականից, Երևանից, Կրզըլ Թամիրից] //Ավարայր.- 1997.- N3.- էջ 5-9; նկ.:

1999

389. ՏԵՐ-ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՅԱՐՈՒԹ: Վրձնի նւիրեալ վարպետը [Գեղանկ. Վ.Սուրենյանցի մասին] //Ալիք.- Թեհրան, 1999.- 19 յուլիսի.- էջ 6-7:

2000

390. ԱՎԱԳՅԱՆ ԷՂՈՒՐԴ: Գործը մնաց հիշատակող... (Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 140-ամյակը) //Չայաստան.- 2000.- N28.- 16 մարտի.- էջ 4, նկ.:

391. ԿԱՆՑՅԱՆ ԼԵՎՈՆ: Վարդգես Սուրենյանց (պատմության էջերով): [Սկարչի ստեղծագործական ոճերի մասին] //Չայաստանի Չանրապետություն.- 2000.- 4 ապր.- էջ 7; խմբանկար՝ Ե. Թադևոսյան, Վ. Սուրենյանց, Մ. Սարյան, Փ. Թերլեմեզյան:

392. ՍԱՐԳՍՅԱՆ Ս.: Վարդգես Սուրենյանց: Չանուն Մայր տաճարի: [1909 թ. Ամենայն Չայոց կաթողիկոս Մատթեոս Երկրորդին նկարիչ և ճարտարապետ Վ. Սուրենյանցի ուղարկած զեկուցագիրը] //Սորաթերթ.- 2000.- 31 մարտի.- էջ 13:

Չրապարակվել է Վ.Սուրենյանցի 140-ամյա հորեյանի և Չայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի առթիվ:

393. МАНАСАРЯН ЭДМОНД. И мы идем в зал Суренянца... Нас-

ледие. [О работах художника Вардгеса Суренянца, которые демонстрируются в картинной галерее Армении] //Республика Армения.- 2000.- 22 января.- с. 11.

2001

394. ԵՐԱՆՈՍՅԱՆ Ս., ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ Օ., Էջմիածնի տաճարը մի քարացյալ պատմություն է: Թերի հողված Վարդգես Սուրենյանցի գրառումների տետրից՝ նվիրված Էջմիածնի տաճարի վերանորոգմանը (1908 թ.) //Երկիր.- 2001.- N101.- 5 հուն.- էջ 5:

395. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ ՆԱԶԵԼԻ: Արևելա-արևմտյան գրական խաչմերուկներում. Վ. Սուրենյանց և Յ. Հայնե //Իրան-Նամե.- 2001.- N36.- էջ 63-64:

2002

396. ՇԱՀԱՆՂՈՒԽՏ: Հայ գեղանկարիչներու եւ բանաստեղծներու հանդիպումը հայուհիին հետ: [Նկարիչ Վ. Սուրենյանցի «Աստվածամայրը» նկարով և հայ նկարիչների գործերով կազմված 2002 թ. օրացույցի հրատ. առիթով] //Ազդակ.- Բեյրութ, 2001.- 27 նոյեմբ.- էջ 4:

2003

397. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Վարդգես Սուրենյանցի «Սալոն» կտավը համաշխարհային գրականության և արվեստի համաճյուղների համեմատությամբ //Համատեքստ.- 2003 /Հոդվ. ժող. 2004.- էջ 83-92:

2004

398. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ Ռ.: Վարդգես Սուրենյանց. պատմությունն է մեր ճակատի խաչը /Արվեստի սրահ //TV-ալիք, 2004.- N50.- 6-12 դեկտ.- էջ 17, դիմանկ., նկ.:

2005

399. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՌԻՍԱ: Սուրենյանցի անգլագական աշխարհը: [Հայ կերպարվեստի պատմության ազգային պատմանկարչության հիմնադիր] //Հոգևոր Հայրենիք.- 2005.- մարտ.- N3 (12).- էջ 5; նկ.:

Սուրենյանցի համառոտ կենսագրությունը:

400. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ Ռ.: Վարդգես Սուրենյանց, Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Սելիքյան, Հարություն Կալենց, Սինաս... բնության հրաշակերտությունը: [Նկարիչների մասին] //TV-ալիք.- 2005.- 3 մարտի.- էջ 17:

401. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Վարդգես Սուրենյանց - 145: [Նկարչի ծննդյան 145-ամյակի և մահվան 84-րդ տարելիցի առիթով պատկերասրահում հրավիրվեց գիտաժողով, որտեղ ներկայացվեցին Սուրենյանցի գրաֆիկական աշխատանքների նոր ուսումնասիրությունները] //Ազգ.- 2005.- N77.- էջ 6.- (Հոբելյան):

402. ՕՉԱՆՅԱՆ Լ.: Սուրենյանցը՝ պատկերասրահում: [Վարդգես Սուրենյանցի մահվան 84-րդ տարվա առիթով Հայաստանի ազգային պատկերասրահում կարդացվեց գիտական զեկուցում] //Առավոտ.- 2005.- 62.- 7 ապր.- էջ 6:

403. КАЗИНЯН АРИС. В поисках Акопа Коджояна и Вардгеса Суренянца [Образовательная система в учеб. заведениях Джавахка] //Голос Армении.- 2005.- 16 апр.- с. 5.

404. ХАЧАТРЯН ШАЗН. Огонь сквозь пепел. [Армянская трагедия начала века нашла самое широкое отражение в живописи. Среди исторических полотен на тему трагедии значительное место занимают произведения Вардгеса Суренянца - основателя исторического жанра] //Голос Армении.- Ереван, 2005.- 23 апр.- с.6; ил. "Попранная святыня".

2006

405. ԶՈՂՐԱՊՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Մոդեռն ոճի արտահայտությունները Վարդգես Սուրենյանցի երկերում //Էջմիածին. Պաշտոնական ամսագիր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի, 2006.- թիվ ք.- էջ 116-121:

2007

406. ԱՂԱՍԵԱՆ ԱՐԱՐԱՏ: Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921):

[Նկարչի ստեղծագործությունների մասին] //Կամար.- Պէյրուք, 2007.- թիվ 4.- էջ 78-89: «Սալոմե» 1907, «Ունահարված սրբութիւն» 1895, «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», 1899:

407. ՃԵՐԱՆԵԱՆ ՓԱՆՈՍ: Շամիրամեան աղոթք //Կամար.- Պէյրուք, 2007.- թիվ 3.- էջ 43-45:

Վ.Սուրենեան, «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», 1899:

408. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ Ռ.: Սի նկարի պատմություն: Վարդգես Սուրենյանց, «Ունահարված սրբություն» //Եթեր.- 2007.- N43.- 25 հոկտ.- էջ 15, նկ.:

409. ՈՍԿԱՆՅԱՆ ԱՐՁԱՍ: Դու մարդկային ցեղիս օրրան: [Վարդգես Սուրենյանցի ստեղծագործական գործունեության ծավալման ժամանակաշրջանի գիտության, գրականության և արվեստի վերելքի մասին] //Եթեր.- 2007.- N27.- 5 հունիսի- էջ 22:

410. ԱՏԵՓԱՆՅԱՆ ՄԱՐԻՆԱ: [Վարդգես Սուրենյանց /Կրճնի հայ վարպետները] //Եթեր.- 2007.- N27.- 5 հունիսի.- էջ 22, դիմանկ.:

2008

411. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՇԱՐԵՆ: Վարդգես Սուրենյանց 1860-1921: [Գեղանկարչի մասին] //Նոյյան տապան.- 2008.- 19 հունվ.- էջ 15:

412. ԽԵՉՈՒՄՅԱՆ ԱՆԱՐԻՏ: Վարդգես Սուրենյանցը՝ որպես գրաֆիկ և թատերական նկարիչ //Հայագիտ. հանդես.- 2008.- թիվ 1.- էջ 133-136:

413. РЕВАЗОВА ЭРНА. Семь покровов армянской царицы.- Саломея /Рис. В. Суренянца //Ереван, 2008.- сентябрь.- с. 128-133.

2009

414. ԶՈՂՐԱԲՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Ռուս նկարիչների միջավայրը և մոդեռն ոճի որոնումները Սուրենյանցի մոտ: Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական երրորդ նստաշրջանը (16-17 դեկտեմբեր 2008 թ.), ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ, Երևան 2009, էջ 113-117:

415. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ ՄԿՐՏԻՉ: Ախալցխայում բացվել է Վարդգես Սուրենյանցի հուշաքարը: Մշակութային կամուրջ: Վ. Սուրենյանցի «Սալունե», (1907 թ.) և «Ոտնահարված սրբություն» (1895 թ.) գեղանկարները //Յայաստանի Հանրապետություն, 2009.- թ. 150, 609.- էջ 4:

416. ՄԱՆՈՒՅԱՆ ԱՐԹՈՒՐ: Երեք մեծերի ծննդավայրում: [Ուղևորություն Ջավախք՝ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակի աշխատանքներին նախապատրաստվելու համար, որտեղ ծնվել են նաև Հակոբ Կոջոյանն ու Վահրամ Գայֆեջյանը] //Կերպարվեստ.- 2009.- N1,23.- էջ 101, 3 լուսանկ.

1. Լուսանկ.՝ Կարեն Աղամյան, Սոս Սահակյան, Շահեն Խաչատրյան՝ հուշաքարի մոտ:

2. Վահրամ Գայֆեջյանը տունը:

3. Հակոբ Կոջոյանի տունը:

417. ՊԱՐՈՆՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ: Արևելքը՝ որպես յուրատիպ ներշնչանքի աղբյուր XX դարի հայ գեղանկարչության մեջ: [Վարդգես Սուրենյանց] //Կերպարվեստ.- 2009.- N1, 2, 3.- էջ 78-80, նկ.՝ «Ֆիրդուսին կարդում է Շահ-Նամե» պտեմը», 1913 թ.:

418. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: Մի կյանքի պատմություն: «Ես նկարիչ եմ և չեմ ուզում ընկնել երկու բանի ետևից: Ես դիլետանտ չկամիմ լինել նկարչության մեջ» (Մեծ նկարչի հիշատակին) //Կապիտալ.- 2009.- 30 մայիսի.- էջ 11; 3 նկ.՝ «Տիրամայրը մանկան հետ», 1906, «Ոտնահարված սրբություն», 1895, «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», 1899:

419. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՍԱԹԵՆԻԿ: Վարդգես Սուրենյանցի Տիրամոր պատկերը Գյումրիի «Յոթ Վերք» եկեղեցու խորանում //Էջմիածին. Պաշտոնական ամսագիր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի, 2009.- (Ե, 106-109) 3 նկ.- Գյումրիի Սբ. Աստվածածին «Յոթ Վերք» եկեղեցու խորանի պատկերաշար:

420. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ դիմաքանդակը՝ հայրական տան պատին //Յոզևոր հայրենիք, 2009.- օգոստ.- թ. 8(65).- էջ 6.- նկ.:

421. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ՍԱԹԵՆԻԿ: Տիրամոր նոր հայտնությունը //Ճարտարապետություն, Շինարարություն.- 2009.- N5-6.- էջ 56-59:

422. ԱԽԱԼՑԻԱՆ՝ անցյալի հայ մշակույթի մեծերի պանթեոն: [Գրքում ներկայացված են Ախալցխայի ավելի քան 200 անհատներ, հասարակական, քաղաքական, մշակութային, գրական, զինվորական գործիչներ, ակադեմիկոսներ, գիտության կարկառուն ներկայացուցիչներ, արվեստագետներ: [...Վարդգես Սուրենյանց, Վահրամ Գայֆեջյան, Զակոբ Կոջոյան, Կարպ Խաչվանքյան...]] //Յոգևոր հայրենիք, 2010.- օգոստ.- թ. 8(77).- էջ 6:

423. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ ՌՈԶԱ: Վարդգես Սուրենյանցի 150-ամյակի առթիվ: [ԶԱԳ-ի տնօրինության մասնակցությունը Երևանի Պեյո Յավրովի անվան թիվ 131 դպրոցում Վ. Սուրենյանցի թանգարանի հանդիսավոր բացմանը]: ԶԱԳ-ի տնօրեն Դ. Սարգսյանին և հասարակական մշակութային այլ գործիչների հանձնվեցին «կրթօջախի պատվավոր անդամ» հուշամեդալներ և հավաստագրեր //Յոգևոր հայրենիք.- 2010.- թ. 3 (80).- նոյեմբեր:

424. ԱՍԱՏՐՅԱՆ ՆՎԱՐԴ: Զայ առաջին պատմանկարիչը: [Վ. Սուրենյանցի կյանքն ու ստեղծագործական ուղին] //Ավանգարդ.- 2010.- թ.6.- 24 փետրվար - 2 մարտի.- էջ 6:

425. ԱՍԱՏՐՅԱՆ ՆՎԱՐԴ: Սուրենյանցի նրբագեղ աշխարհում: [ԶԱՊ-ում զեղանկարիչ Վ. Սուրենյանցի 150-ամյակին նվիրված միջոցառում] (մշակույթ) //Ավանգարդ.- 2010.- թ.46.- 8-14 դեկտեմբ.- էջ 6:

426. ԳԱՍՊՈՐՅԱՆ ԱՐՄԵՆ: Զայտնաբերվել է Վարդգես Սուրենյանցի նոր կտավ: [Զարցագրույց ԶԱՊ-ի հայ զեղանկարի բաժնի վարիչ Արմեն Գասպարյանի հետ Վ. Սուրենյանցի՝ 1912 թ. նատյուրմորտ ժանրի աշխատանք հայտնաբերելու մասին] /վարեց Դավիթ Վարդազարյանը //Կապիտալ.- 2010.- թ. 227.- 14 դեկտ.- էջ 8:

427. ԳԱՐԵԳԻՆՅԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ: Սուրենյանցի անմահ շունչը: [Գեղարքունիքի մարզապետարանի աշխատակազմի ԿՍԱ վարչության տարեկան աշխատանքային ծրագրի շրջանակներում՝ Մարտունու Ս. Դարբինյանի անվան թիվ 3 միջնակարգ դպրոցում հայ անվանի նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի 150-ամյակին նվիրված հուշ-ցերեկույթի մասին] //Գեղամա աշխարհ - 2010.- թ. 14, 24 մայիսի, էջ 8:

428. ԶՈՐՐԱՔՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Զայոց ցեղասպանության արձա-

գանքները Վարդգես Սուրենյանցի արվեստում //ՎԷՄ. Համահայկական հանդես.- 2010.- ք.2 (30).- ապրիլ-հունիս.- էջ 113-121:

429. ԶՈՐՐԱՔՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Սիմվոլիզմի միտումները Վարդգես Սուրենյանցի արվեստում (ծննդյան 150-ամյակի առթիվ). վերլուծական էջ //Կերպարվեստ.- 2010.- N1, 2 (21, 22).- էջ 37-44.- նկ.:

430. ԹՈՂԱՐԿՎԵԼ ԵՆ հուշադրամներ: [ՀՀ Կենտրոնական բանկը շրջանառության մեջ է մտցրել 100 դրամ անվանական արժեքով արծաթե հուշադրամ՝ նվիրված հայ մեծ գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակին] //Ազգ.- 2010.- ք. 110.- 18 հունիսի.- էջ 8:

431. Ի ԴԵՊ... Սուրենյանցին նվիրված հուշաքարը ՀՆՄ անդամ Էմին Պետրոսյանի էսքիզը //Կերպարվեստ.- 2010.- N1, 2 (21, 22).- էջ 59:

432. ԼՅՈՒԲԱ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆԻ “Эти удивительные армяне из Ахалциха” գրքի շնորհանդես Հայաստանի Ազգային գրադարանում: 27.08.2010:

433. ԿԱՅԱՑԱՎ Լ. Մաթևոսյանի “Эти удивительные армяне из Ахалциха” գրքի շնորհանդեսը //«Արմենպրես» լրատվական գործակալություն:

434. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՈՒՄ տեղի կունենա մանկավարժ Լյուբա Մաթևոսյանի “Эти удивительные армяне из Ахалциха” գրքի շնորհանդեսը //«Նոյյան Տապան» լրատվական գործակալություն, 2010:

435. ՀԱՅՏՆԻ ԵՎ ԱՆՀԱՅՏ: Սուրենյանցը: [Նկարչի 150-ամյակը յուրովի նշվեց Գյումրիում: Շիրակի թեմի սոցիալ-կրթական կենտրոնի նախագահությամբ անցկացվեց նրա՝ «Տիրամայրը Մանկան հետ» սրբանկարի դիտումը] //Կունայրի, 2010.- 21-30 հոկտ.- էջ 6:

Վ. Սուրենյանցի ծեռքով արված մակագրությունը. «...Յիշատակ է Ալեքսանդրապոլ ք-քի եոթվիրաց Ածածնի ՍԲ եկեղեցույս օր. Դշխուհի Խաչատրեան Ասլանեանից թուին ՏՆ 1891 եւ ՀՅ ՌՅԻ»: 120 տարի այս աշխատանքը գտնվում է Գյումրու կենտրոնական Ազատության հրապարակում կանգնած եւ երբեք չփակված եկեղեցում: [Բանախոս, արվեստաբան Սաթենիկ Վարդանյան, Շիրակի թեմի առաջնորդ Տ. Միքայել եպիսկոպոս Աջապահյան, որի նախաձեռնությամբ վերանորոգվել, մաքրվել է այդ գանձը]:

436. 50-ամյակը դեռ երեք ամիս կշարունակվի: Լույս է տեսել Վ. Սուրենյանցի գրաֆիկական աշխատանքների գիտական կատալոգը //Կապիտալ.- 2010.- ք.216.- 27 նոյեմբ.- էջ 8:

437. ՀԻՍՈՒՄ ԶՐԻԱՏՈՒՄ կերպարը Վարդգես Սուրենյանցի արվեստում: Դասախոս՝ Սաթեհիկ Վարդանյան: Ծրագրում՝ դասախոսություն, ֆիլմի դիտում - «Վարդգես Սուրենյան» Շողակաթ հեռուստաընկերության կողմից նկարահանած ֆիլմ (ռեժիսոր՝ Կարինե Հարությունյան), թեմատիկ դասախոսություն: 08.12.2010 ք. ժամը 15:00-ին, Հայաստանի ազգային պատկերասրահ:

438. ՀՈՐԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ցուցահանդես՝ նվիրված Վ. Սուրենյանցի 150-ամյակին: [ՀԱՊ-ում] //Կապիտալ.- 2010.- ք. 148.- 24 օգոստ.- էջ 8: Նկ.:

439. ՄԱՍԼԱՔ ՊԵՐԾ: Վարդգես Սուրենյանց: Ծննդեան 150-ամեակ //Աշխարհ, Achkhar, Փարիզ.- 2010.- 27 մարտի.- N488.- էջ 6-7: Նկ. «Ունահարված սրբություն», «Խրիմյան Հայրիկ»:

440. ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ Տիրամոր պատկերի առջև: Նվիրված է Վ. Սուրենյանցի 150-ամյակին: [Գյումրու Սբ. Յոթվերջ մայր եկեղեցում տեղի ունեցած հանդիսության թեման Աստվածամոր պատկերն է: Ձեկուցող՝ արվեստաբան Սաթեհիկ Վարդանյան] //Ազգ.- 2010.- ք. 190.- 19 հոկտ.- էջ 8:

441. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ՄԱՐՏԻՆ: Սուրենյանցին չհասկացան երեկ, չենք հասկանում այսօր: Սուրենյանցին չեն հասկացել նաև իր ժամանակակիցները: [Հարցազրույց արվեստաբան, նկարիչ Մարտին Միքայելյանի հետ, վարեց Լիլիթ Ավագյանը] //168 ժ.- 2010.- ք.119.- 4-6 դեկտեմբ.- էջ 5:

442. ՄԿՐՏՉՅԱՆ ՄԱՆԵ: Վարդգես Սուրենյանց - 150: [Գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի 150-ամյակին նվիրված գիտաժողովի մասին] //Գիտություն.- 2010.- ք.11.- նոյեմբեր.- էջ 1:

443. ՆԻԴԵՈԼԱՆԴՆԵՐԻ Գրոնինգեն քաղաքի վերջերս հիմնադրուգունից հետո վերաբացված լավագույն թանգարաններից մեկում առաջին անգամ ցուցադրվում են նախկին խորհրդային երկրների արվեստագետների արևելյան թեմաներով ստեղծագործությունները: Ցուցադրությունը կոչվում է «Ռուսաստան և օրինատալիզմ»:

«Ամհայտ ռուսական Արևելքի» մասին պատկերացում են տալիս 19-

20-րդ դդ. Արևելքը լավագույնս ներկայացրած ազգությամբ ոչ ռուս գեղանկարիչների աշխատանքներն ու 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարակզբի ռուս նկարիչներ Վերեջչագինի ու Պոլենովի՝ Ռուսաստանի հարավի ու Մերձավոր Արևելքի մի շարք երկրներում կատարած ճանապարհորդական-փաստագրական աշխատանքները: Գրոհինգենի ցուցահանդեսին Հայաստանը ներկայացրել է 8 կտավ Մարտիրոս Սարյանի տուն-թանգարանից և 5 աշխատանք Հայաստանի ազգային պատկերասրահից՝ Վ. Սուրենյանց, Մ. Սարյան, Վ. Պոլենով, Գ. Շարբաբջյան և 19-րդ դարի անհայտ նկարչի մեկ աշխատանք:

Կազմակերպիչների հավաստմամբ՝ Հոլանդիայի ու Եվրոպայի արվեստասերների համար իսկական հայտնություն կարող է լինել Մարտիրոս Սարյանի էսթետիկան, որը շատ ինքնատիպ է, մինչև ժամանակ, մոտ եվրոպական արվեստի սկզբունքներին:

Ցուցահանդեսը բաց է լինելու մինչև 2011 թ. մայիսի 8-ը:
2011.- 14 հունվ.- //tert.am/en/news/

444. ՆՇՎԵԼ է Վարդգես Սուրենյանցի 150-ամյակը (անվանի նկարչին նվիրված միջոցառումները շարունակվում են): [Ազգային գրադարանում հանդիսավոր պայմաններում հայ մեծանուն գեղանկարիչ, արվեստի տեսաբան, թարգմանիչ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակը նշելու մասին] //Կապիտալ.- 2010.- թ. 43.- 12 մարտի.- էջ 8:

445. ԶՈՒԼՅԱԿՅԱՆ Գ.: Վարդգես Սուրենյանց. հայ ազգային պատմանկարչության հիմնադիրը //Հոգևոր հայրենիք.- 2010, մարտ.- N 3 (72).- էջ 2:

446. ՌՇՏՈՒՆԻ ՇՈՒՇԱՆ: Վարդգես Սուրենյանց: Նվիրվում է ծննդյան 150-ամյակին //Շողակն.- 2010.- մայիս Ա.- թիվ 9(241).- էջ 7.- նկ.:
«Ուտնահարված սրբություն»:

447. ՍԱՆԹՐՅԱՆ ՎԱՆԻԿ: Ախալցխայի հայերի պատմությունը մեր ժողովրդի պատմության մի մասն է //Հայաստանի Հանրապետություն.- 2010.- թ.159.- 28 օգոստ.- էջ 5:

448. ՍԱՆԹՐՅԱՆ ՎԱՆԻԿ: Վարդգես Սուրենյանցի տարին է: [ՀԱՊ-ում գեղանկարիչ Վ. Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակին նվիրված գիտա-ժողովի և ցուցադրության մասին] //Հայաստանի հանրապետություն.- 2010.- թ.215.- 17 նոյեմբ.- էջ 4:

449. ՍՏԱՄԲՈԼՑՅԱՆ ԱՍՏԴԻԿ: Վարդգես Սուրենյանց - 150: [Վարդ-

գես Սուրենյանցի ստեղծագործության մասին, նրա դերը պատմական թեմաներով գեղանկարչության զարգացման մեջ, քրիստոնեական եկեղեցական թեմաների մասին] //Ազգ. Մշակույթ. հավելված.- 2010.- թ. 44.- 13 մարտի.- էջ Ա-Բ:

450. ՍՏԱՄԲՈԼՅԱՆ ԱՍՏԴԻԿ: Վարդգես Սուրենյանց - 150 //Քրիստոնյա Հայաստան.- 2010.- հունվար Բ.- թիվ 2 էջ.- էջ 5 -7:

Սուրենյանցի ստեղծագործական ողջ ժառանգությունը՝ իր ինքնատիպ ու առինքնող ձեռագրով, թեմատիկ ու գաղափարական բովանդակությամբ, սեփական ժողովրդի վաղվա օրվա հանդեպ հավատով, ամննացորդ նվիրումով մատուցած ծառայություն է, որի արժեքը հայ կերպարվեստի և քրիստոնեական մշակույթի մեջ անկրկնելի է և ցավոք դեռևս ըստ հարկի չուսումնասիրված:

451. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: «Ամի», որմնանկար, 5x3մ, 2009 թ., Աշխարհը ճանաչում է... 1895 թ. Վ.Ս-ի նկարները՝ «Ունահարված սրբություն», 1906 թ. «Կաթողիկոս Մկրտիչ Խրիմյանի դիմանկարը», 1915 թ. «Գաղթական աղջիկը» //Կերպարվեստ, 2010.- N1, 2 (21, 22).- էջ 2:

452. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 150: Նկարիչն ու հեքիաթների պատկերազարդողը //Վանաձորյան խճանկար ամսագիր.- 2010.- 21 ապրիլ.- էջ.- նկ. «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»:

453. ՏԵՂԻ է ունեցել հորեյանական հանձնաժողովի նիստ 33 վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի գլխավորությամբ՝ խաչքարերի վարպետ Մոմիկի ծննդյան 750-ամյակի և մեծ գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցի 150-ամյակի նշման համար]: (Նիստը վարելու մասին) Մոմիկի ծննդյան 750-ամյակի միջոցառումները Վայոց Ձորում կազմակերպելու մասին, Վ. Սուրենյանցի 150-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսների, 2011 թ.-ին նախատեսվող «Վ. Սուրենյանց - 150» մուլտիմեդիա խտասալիկի և «Վ. Սուրենյանց - 150» նամականիշի թողարկման մասին //Հայաստանի Հանրապետություն.- 2010.- թ. 101.- 2 հունիս.- էջ 1-2:

454. ՏԵՂԻ ունեցել Ախալցխայի մասին գրքի շնորհանդեսը //«Այսօր» ինտերնետային կայք, 2010 [Վ.Սուրենյանցի մասին]:

455. ՖԱՀՐԱՎՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ: Գեղանկարչության փարոսը //Առաքյալ.- 2010.- թիվ 3.- էջ 4:

456. БАДАЛЯН ВИКТОРИЯ. Известный и неизвестный Вардгес Суренянц. К 150-летию со дня рождения //Голос Армении.- 2010.- 13 мая.- с. 6:

457. ЗАТИКЯН МАГДАЛИНА. Диалог в пространстве Художественной культуры. Армения была представлена на симпозиуме 15 участниками. Материалы по историографии и искусству средних веков, а также по искусству нового и новейшего времени были посвящены как параллельным явлениям, характерным для армянского и русского искусства, так и особенностям культурного наследия обоих народов. Архитектор Александр Таманян, живописцы Вардгес Суренянц, Борис Отаров - эти и другие мастера удивительным образом сочетали в творчестве национальное мышление своего народа и русские культурные традиции //Голос Армении, 2010.- 21 декабря.- N138 (-2071).- стр. 6.- рис.

458. ЭРИХ КОНСТАНТИН, АСАТРЯН СТЕЛЛА. Вардгес Суренянц - художник-сказочник. (К 150-летию со дня рождения) //Տիկնիկս հիշում է, Голубь Масиса.- Симферополь, 2010.- N 1.- с. 6-9. Гр. фотогр., рис., Семирамида у трупа Ара Прекрасного, Попранная святыня, Монастырь св. Рипсиме, Роспись В. Суренянца Купола церкви. Св. Рипсиме, Ялта.

На обложке - Вардгес Суренянц.

2011

459. ԶՈՂՐԱԲՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Ազգային տրամադրությունների արտացոլումը Վ. Սուրենյանցի եւ այլ հայ նկարիչների արվեստում //Էջմիածին, Պաշտոնական ամսագիր Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան Մայր Աթոռայ սրբոց Էջմիածնի.- Ս. Էջմիածին.- 2011.- ԿԵ տարի.- փետրուար.- էջ 114-120:

460. ԶՈՂՐԱԲՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ Գ.: Վարդգես Սուրենյանցը Ղրիմում: Յալթայի թատրոնի նորահայտ էսքիզները: (Մշակույթ) //«Վեմ» հանդես, 2011.- N1 (33).- հունվ.-մարտ.- էջ 120-125:

461. ԶՈՂՐԱԲՅԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ: Վարդգես Սուրենյանցի նկարագար-

դած գրքի գրաֆիկայի անհայտ էջերը //Կանթեղ: Գիտական հոդվածներ: Գիրք 4 (49).- Եր.: Ասողիկ, 2011.- 272 էջ.- էջ 211-216:

Հով. Թումանյանի «Թմբկաբերդի առումը» պոեմի նկարազարդումներից «Նադիր Շահ», 1906, «Շահի հանգիստը», 1887, «Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի նկարազարդումներից. «Գիրեյ խան», 1897, «Ֆիրդուսին Շահ Սահմեդ Ղազնևի մոտ», «Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահ-Նամեն» Սահմուդ Ղազնևիին» 1913, Հովհ. Թումանյանի «Թմբկաբերդի առումը» պոեմի նկարազարդումը [ա.թ.] : «Թաթարների ներխուժումը», 1898 («Բախչիսարայի շատրվանը» նկարազարդումներից):

462. ՍԱՐԱԿՅԱՆ ԶԱՆԱՆ: Վարդգես Սուրենյանց //Փարսիան.- Երևան, 2011.- 11 փետր.- էջ 11-17:

463. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ՍԱՐՏԻՆ: Վարդգես Սուրենյանցը մերօրեայ հայացքով: (Գեղարուեստ) //Կամար.- Պէյրուք.- 2011.- թիւ 13, էջ 88-94:
էջ 89 - «Ասպետ կինը» 1909:
էջ 90 - «Զապէլ թագուգիի վերադարձը գահին», 1909:
էջ 91 - «Սալոմէ», 1907:
էջ 92 - «Ֆիրդուսին կարդում է (Շահնամեն) Ղազնևիին», 1913:

ՎԱՐԴՂԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԸ՝ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ

464. ԹԵՐԶԻԲԱՇՅԱՆ ՎԱՅՐԱՄ: Վարդգես Սուրենյանց - Շեքսպիրի թարգմանիչ: [Վ. Սուրենյանի թարգմանությունները Շեքսպիրից անկասկած արժեքավոր ժառանգություն են մեզ համար, հատկապես՝ այն պիեսները, որոնք հայերենում չկան («Ռիչարդ 3-րդ», «Յուլիոս Կեսար» և այլն)] //Խորհրդային արվեստ.- Եր., 1936.- N11.- 16 հունիսի.- էջ 154-155:

465. ԹԵՐԶԻԲԱՇՅԱՆ ՎԱՅՐԱՄ: Ադամյանը և «Ռիչարդ III»-ի հայերեն թարգմանությունը (թատերական ժառանգություն): [Պ. Ադամյանի նամակը՝ ուղղված նկարիչ Վ. Սուրենյանցին: Նամակից երևում է, որ Պ. Ադամյանը մտերմական կապեր է ունեցել Վ. Սուրենյանցի հետ, նրան անվանել է «հոգեկից և արվեստակից եղբայր»: Վ. Սուրենյանցը Պ. Ադամյանին ուղարկել է իր երկու թարգմանությունները, Շեքսպիրի «Ռիչարդ III»-ը և իսպանացի դրամատուրգ Եղիզարիայի «Մեծ Գալեոտտո»-ն] //Խորհրդային արվեստ, 1940.- N 1.- էջ 37-39:

466. ՇԵՔՍՊԻՐ ՎԻԼՅԱՄ: Միջամառնային գիշերվա երազ //Midsummer night's Dream [Թարգմանված հռչակավոր "Globe Edition" հրատարակությունից. որ հայտնի է նաև "The Cambridge Shakespeare" անունով] /Թարգմ. Վարդգես Սուրենյանցի.- Թիֆլիս: Տպ. Ա. Կերեսելիձեի, 1912.- 63 էջ.- «Յուշարարի» մատենադարան, N 14:

Գրքի սկզբում տրված է թարգմանչի կողմից գրված առաջաբան, ուր ասված է, որ «... ներկայ թարգմանութիւնս կատարուած է հռչակաւոր «Կէմբրիդճ Շեքսպիր» կոչուած հրատարակութիւնից...» /Վարդգես Սուրենյանց - նկարիչ/:

467. ՇԵՔՍՊԻՐ ՎԻԼՅԱՄ: Ընտիր երկեր.- Յտ. II, Եր. Յայպետիրատ., 1953, 573 էջ: Միջամառնային գիշերվա երազ: Յինգ արարվածով, թարգմ.՝ Վ. Սուրենյանց, էջ 429-489:

468. ՎԱՐԴՂԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 130: [Մեծ արվեստագետի ծննդյան 130-ամյակի առիթով հրապարակվող ինքնուրույն ու թարգմանական գործերից՝ «Եզր և Կովը» (ժամանակակից առակ և թարգմանություններ Յայնեից)] //Արվեստ.- 1990.- N7.- էջ 60-62; նկ.:

ԱԶԴԱԳԻՐ

469. Հայաստանի ազգային պատկերասրահ: Թեմատիկ դասախոսություն 12.03.2011 թ., ժ. 15.00-ին: Թեմա՝ Սիմվոլիզմի և մոդեռն ոճի դրսևորումները Վարդգես Սուրենյանցի արվեստում: Դասախոս՝ Շուշանիկ Զոհրաբյան: Ծրագրում դասախոսություն, ֆիլմի դիտում.- «Վարդգես Սուրենյանց»:

ԲԱՑԻԿ

470. ԱՂՈԹՔ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ ԲԱՐԵՆՈՍՈՒԹՅԱՆ: Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցի: [Բացիկ-աղոթք]: Երկծալ, ներդիրով: [2011]: Շապկի վրա Վ. Սուրենյանց «Աստվածամայրը մանկան հետ» գուն. ոսկեփայլ նկար Madonna with Child (1900).

ԲՈՒԿԼԵՏ

471. ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ ԱՐՍԵՆ: Վարդգես Սուրենյանց: «Տիրամայրը մանկան հետ» կրկնօրինակված է 2001 թ.: [Փորագրություն փայտի վրա]: 1 թ. ծալվ., 6 էջ:

472. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱԴՐԱՄԵՆԻ 2009: /Բուկլետ/ /Առաջաբ.՝ Ա. Ջավադյան, Ս. Սիմոնյան, ՀՀ կենտրոնական բանկ.- Ե., /2010/- /24/ էջ, գուն. դիմանկ., լուսանկ.:

2010 թ. ՀՀ ՀՈՒՇԱԴՐԱՄԻ ԹՈՂԱՐԿՈՒՄ

Վարդգես Սուրենյանց - 150

Անվանական արժեքը 100 դրամ

Մետաղը և հարզը արծաթ 92,5°

Ձանգվածը 33,5 գ

Տրամագիծը 40,0մմ

Որակը պրոֆ

Դրամաշուրթը ատամնավոր

Տպաքանակը 500 հատ

Թողարկման տարեթիվը 2010 թ.

ԳՐԱՖԻԿԱ

473. ՇԱՐԱԶԻԶԵԱՆ ՍՄԲԱՏ: Յորելեանի տարեդարձ: Նկ. Վարդգես Սուրենյանց.- Մ.: Տպ. Ս. Բարխուդարեանի, 1893.- 765 էջ.- նկ.:

474. АРМЯНСКИЕ беллетристы, драматурги и поэты. Москва, 1894.

[Յուրի Վեսելովսկու և Մինաս Բերբերյանի կազմած ժողովածուի շապիկը նկարել է Վ. Սուրենյանցը: 1200 օրինակից 1155-ը հավաքվել և ոչնչացվել է, գրքից մեկ օրինակ պահպանվում է ԳԱԹ-ում: Գրքի շապիկը նկարված-տպագրված է "Литературные связи", Т. 1, Ереван, 1973, էջ 282: [Տեղեկություն Բախտիար Յովակիմյանից]:

475. ПУШКИН А.С. Бахчисарайский фонтан.- Поэма /Текст печатан по ред. П. А. Ефремова; ил. В. Я. Суренянц.- М.: Изд. кн. маг. Гросман и Кнебель (И.Кнебель), 1899.- 112 с., ил., 30 см.

Кн. по стар. орфогр.

476. МЕТЕРЛИНКЪ МОРИСЬ. "Слепые", М., 1904, илл. В. Я. Суренянц.

477. МЕТЕРЛИНКЪ МОРИСЬ. "Слепые", Б. г. б. м.- 63 стр., илл. В. Я. Суренянц.

478. ВЕСЕЛОВСКИЙ ЮРИЙ. Армянский поэтъ. Смбать Шахъ-Азизъ.

1. Критический этюдъ.

2. Избранные сочинения поэта въ переводе И. Гриневской, О. Чюминой, Ю. Веселовскаго, Ю. Виппера, С. Головачевскаго, В. Д., Х. Ионнесова, Л. Уманца и В. Храповицкаго. Второе знаминательно дополненное издание /Заглавный листъ и иллюстраціи работы художника В. Я. Суреньянца.- М., 1905.- 185.- III с.

479. ԱՇՆԱՆ ՏՈՂԵՐ: [Նոտա] /Բանաստեղծ. Վ. Տերյանի, երաժշտ. Ռոմ. Մելիքյանի, նկ.՝ Վ. Սուրենյանց //Գեղարվեստ.- 1908.- N2.- էջ 151-153:

480. СИЗЕРАНЪ РОБЕРТЬ. Современная английская живопись /Пер. Е. Оршанской, изд. В. М. Саблина. [Худ. В. Суренянц], Москва, 1908.- [4] 239, [2] 44 вкл. л. илл. 2 стр.

Илл. В.Суренянца.

481. УАЙЛД О. День рождения инфанты. Б.м. 1909.

482. ՍՈՒՆԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ: Ազգային լիակատար երգարան /Յրատ. Գրիգոր աւագ քին. Գրիգորեանց, 10-րդ տպագր.- Բաքու, տպ. էլէկտրաշարժ, տպ. «Բաքու» լրագրի, 1912:

Բ տիտղթ.՝ Соловей Армении, Полный песенник, Изд. Протоиерея Гр. Григореанца, 10-е изд., Баку, тип. Электропеч, 1912.- 234 с.- 80: Գազ. «Баку». Տիտղոսաբերթի նկարազարդումը՝ Վարդգես Սուրենյանցի:

483. ՈՒՅԼԴ ՕՍԿԱՐ: Պատանի թագավորը.- ա.տ., 1919, նկ. Վ. Սուրենյանց:

484. ԴՐԱՄԲՅԱՆ Ռ.: Պուշկինը կերպարվեստում //Խորհրդային արվեստ, 1937.- N3-4.- 16 փետր.- էջ 11, 12.- նկ.:

Վ. Սուրենյանց - «Բախչիսարայի շատրվանի» նկարազարդումներից:

485. ԿԻՐՊՈՏԻՆ Վ.: Պուշկինի աշխարհայացքի մասին //Խորհրդային արվեստ, 1937.- N3-4.- 16 փետր.- էջ 9-10.- նկ.:

Վ. Սուրենյանց - «Բախչիսարայի շատրվանի» նկարազարդումներից:

486. ՄԵԼԻՔ-ՎՐԹԱՆԵՍՅԱՆ Կ.: Պուշկինը երաժշտության մեջ //Խորհրդային արվեստ, 1937.- N3-4.- 16 փետր.- էջ 14.- նկ.:

Վ. Սուրենյանց - «Բախչիսարայի շատրվանի» նկարազարդումներից:

487. ՊՈՒՇԿԻՆ Ա. Ա.: Գրաֆիկա, «Բախչիսարայի շատրվանը»: Ռուս. թարգմ.՝ Սուրեն Վահունի [նկ. Վ. Սուրենյանց], Ե., ՀԽՍՀ, Պետհրատ, 1937.- 79 էջ:

488. ՊՈՒՇԿԻՆ Ա. Ա., Գրաֆիկա, «Բախչիսարայի շատրվանը»: Թարգմ.՝ Ս. Վահունի, նկ.՝ Վ. Սուրենյանց.- Ե., 1964.- 101 էջ:

489. ՊՈՒՇԿԻՆ Ա. Ա., Գրաֆիկա, «Բախչիսարայի շատրվանը»: Պոեմ (Դպրոց. միջին և բարձր տարիքի համար) /Ալեքսանդր Պուշկին, 98

թարգմ.՝ Ս. Վահուհի, նկ.՝ Վ. Սուրենյանց, Ե., Արևիկ, 1988.- 56 էջ, նկ.:

490. ՈՒԱՅԼԴ ՕՍԿԱՐ: Սալոնե: Դրամա 1 արարուածով /թարգմ. ռուս.՝ Նուարդ Պահլաուհի, շապիկը՝ գործ գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենեանցի.- Ե., «Սուրհի» հրատ.- 2003.- 47 էջ.- նկ.:

491. «ԱՐԵՎՅԱՏ ԵՎ ՕՁԱՍԱՆՈՒԿ» //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 72:

492. ԲԱԼԼԱԴ: (Նոտաների խորագրերի էսքիզ) //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 75:

493. ԳՐՔԱՅԻՆ ձևավորումներ //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 15-24:

494. ԹԱԳՈՒՅԻ //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 74:

495. ԻՍԱՍՏՈՒՆ ՕՁԸ //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 73:

496. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ժողովրդական հեքիաթների նկարազարդումների էսքիզներ, 1905, 1913-1914 //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 72:

497. ԶՐՈԳԻ ՕԽԱՅ //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 74:

498. ՈՒԱՅԼԴ ՕՍԿԱՐ: «Պատանի թագավորը» հեքիաթի նկարազարդումների էսքիզներ (1908-1909) //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 72:

499. ՖԻՐՊՈՒՄԻ «Ռոստամ և Ջոհրաբ» պոեմի նկարազարդման էսքիզ //Բաղայան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա: ՅԱՊ.- Եր.- 2010.- էջ 74:

ԹՎԱՅԻՆ ԿՐԻՉ

500. ՄՈՎԱՆՍԵԱՆ ԱՐՓԵՆ: «Հայից հայ» հեռուստատեսություն «Արարատ» ալիք «Վ. Սուրենյանց - 150», 31 ռուպ. 14 վրկ., I եթեր 02.12.2010 թ. CD:

501. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: [Դիմանկ., լուսանկ., վերատպութ., հողվածն.]- Ե., 2010.- CD 452 MB, 13x14 սմ.: /Գազիկ Գինոսյան/:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

502. ՀԱՅՎԱԿԱՆ ջարդ: Հայ ողբը (1914) /Նկ.՝ Վ. Հ. Սուրենեանի, լուս.՝ Արմին Թ. Վազմեր, Ա.տ., ա.թ., 49x70 սմ.:

503. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ մահվան 30-ամյակը [Ազգային գրադարանում կազմակերպված ցուցահանդեսի լուսանկարը]:

ՀՐԱՎԻՐԱՏՈՄՍ

504. Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ 150: Գիտաժողով 2010 թ. նոյեմբերի 16, ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճ: Նստաշրջանի զեկուցումներ. Բացման խոսք՝ Արարատ Աղասյան՝ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն.

1. Արթուր Ավագյան (արվ. թեկնածու, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ին-տ) Վ. Սուրենյանցը և Պետերբուրգի «Միր իսկուստվա» գեղարվեստական խմբավորումը:

2. Վիկտորիա Բադալյան (ՀԱՊ) - Վ. Սուրենյանցի նորահայտ ստեղծագործությունները ՀԱՊ-ի հավաքածուում:

3. Յակով Խաչիկյան (փիլ. դոկտոր՝ ՀՀ ԳԱԱ փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և իրավունքի ին-տ) - Վ. Սուրենյանցի գեղագիտական և արվեստաբանական կողմնորոշումները ժամանակի հայկական տեսական մտքի համատեքստում:

4. Գարեգին Քոթանջյան (ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ին-տ) - Վ. Սուրենյանցի գեղանկարչական լեզվի զարգացումը:

5. Աննա Ասատրյան (արվ. դոկտոր, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ին-տ) - Երաժշտական անդրադարձները Վ. Սուրենյանցի նամակներում:

6. Դավիթ Քերթմենջյան - (ճարտ. դոկտոր, ՀՀ ԳԱԱ արվ. ին-տ) - 100

ճարտարապետությունը Վ. Սուրենյանցի ստեղծագործական ժառանգության մեջ:

7. Մարտին Միքայելյան (Գևորգ Գրիգորյան (Ջոտտո) թանգարան) - Վ.Սուրենյանցը և իր ժամանակի գեղագիտական հայացքները:

8. Սաթենիկ Վարդանյան (Եր. պետ. համալսարան) - Քրիստոսի կերպարը Վ. Սուրենյանցի արվեստում:

9. Արարատ Աղասյան (արվեստի դոկտոր, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ին-տ) - Վ. Սուրենյանցի մի անհայտ կտավի մասին:

505. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ծննդյան 150-ամյակին նվիրված հոբելյանական ցուցահանդես, 2010 թ. նոյեմբերի 26. ՀՀ Մշակույթի նախարարություն, ՀԱՊ, մասնակցությամբ Մայր Աթոռ սբ. Էջմիածնի վեհարանի, ՀՊԹ, Ե.Չարենցի անվ. ԳԱԹ, Սարդարապատի թանգարանի, Դիլիջանի երկրագիտական թանգարանի: [Հրավիրատոմս]:

506. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 150: Հրավեր Երևանի Պեյո Յավորովի անվան N31 միջնակարգ դպրոց՝ մասնակցելու հայ ավանդական մշակույթի տոնին: 2010 թ. 9 նոյեմբեր, Դպրոցի տնօրինություն:

507. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ - 150: Հրավիրատոմս [Միջոցառումների շրջանակում հայ մեծ գեղանկարիչ Վարդգես Սուրենյանցին նվիրված հուշաքարի բացումը Ախալցխայում].- 2009.- 1թ. ծավալած.- [6] էջ, տեքստ, նկ., դիմանկ.՝ ինքնագրով:

Մարտիրոս Սարյանը Վարդգես Սուրենյանցի մասին:

ՆԱՍԱԿԱՆԻՇՆԵՐ

508. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ 1860-1921: «Սալոմե» 1907: Հայաստան.- Ա.տ., 1997.- 2,5x4.- (ՀԱՊ):

509. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Խրիմյան Հայրիկ կաթողիկոսը» 1906: 20010.- 2x3.- (ՀԱՊ):

ՎԱՎԵՐԱԳՐԱԿԱՆ ՖԻԼՄ

510. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ մասին վավերագրական ֆիլմ
«Վարդգես Սուրենյանց-100», 1960: Տես N 305, 308, 309:

ՎԵՐԱՏՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

511. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: [Դիմանկ.] [Յուղաներկ]: 74x55 սմ:

512. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: 1860-1921: Անապատաստանը,
1894.- 29x19,5 սմ: Վերատպ.:

513. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ.: «Սալոմե», 1907.- Ա.տ.: Ա.հ., Ա.թ., 155x155 սմ:

514. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ Վ.: «Սուրբ Զոհիսիմե և Գայանե», Ա.տ.: Ա.հ., Ա.թ.,
20x6 սմ:

515. СУРЕНЬЯНЦ В. Серенада.- М.: “Правда”, 1955.- 60x47 см.

516. СУРЕНЬЯНЦ В. Восточная танцовщица.- Л.; М.: Советский.
художник, 1955.- 60x42 см., цв.

ՕՐԱՑՈՒՅՑՆԵՐ

517. Վ.ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: «Աստվածամայրը մանկան հետ»: 2011-
երկժալ /Յրատ. Մալաթիայի Ս. Աստվածածնին եկեղեցու ծխական
խորհրդի:

518. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ «Ունահարված սրբություն» [Գեղանկ.]
//Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտե, 1981.- ապր.-
գուն.:

519. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ «Սալոմեա» //1984.- [Ե.].- [մարտ].-
գուն. նկ.:

520. ՎԱՐԱՆ ՏԵՐՅԱՆ-125: Բարի հիշեք ինձ ձեր սրտում /Կազմ.՝ Զ.
Պապիկյան, Շ. Սահակյան, խմբ.՝ Ս. Մորիկյան, հրատ. խմբ.՝ Արա Յուզ-

բաշյան: «Լևոն Միրիջանյան» հիմնադրամ.- Ե., [2010].- [146] էջ, լուսանկ. նկ.:

Նկ. Վ. Սուրենյանց, «Կանանց ելքը Անիի եկեղեցուց, 1905»: Պահպանվում է ՀԱՊ-ում:

521. ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ: Հ. Թումանյանի «Գառնիկ ախպեր» հեքիաթի պատկերազարդումից /Կազմ. Հայկ Խաչատրյան //Հանրագիտակ-օրացույց, 1990.- 160 էջ.- Վ. Ս. էջ 22:

522. ՕՐԱՑՈՒՅՑ 2011: Հայ առաքելական եկեղեցի, Արարատյան Հայրապետական թեմ: Սրբապատկերները հայ անվանի նկարիչների կտավներում:

Կազմի վրա՝ «Աստվածամայրը գահի վրա»:

Հունվար. «Թափորի ելքը մայր տաճարից»:

Փետրվար. «Եկայք առ իս»:

Մարտ. «Խրիմյան Հայրիկ»:

Ապրիլ. «Ավետում»:

Հունիս. «Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ»:

Սեպտեմբեր. «Գեթսեմանիի աղոթքը»:

523. ՕՐԱՑՈՒՅՑ 2011: Հասարակ թուականին Քրիստոսի (ըստ նոր տոմարի) եւ բուն թուականին Հայոց 4503-4504 եւ տոմարական թուականին Հայոց ՌՆԿ և ՌՆԿԱ - 1460-1461 Սուրբ Էջմիածին: Վ. Սուրենյանց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ, 1916 թ. գուն. նկ.- էջ 97:

524. ՕՐԱՑՈՒՅՑ 2012: Եկեղեցական տոներ /Հրատ. Մալաթիայի Ս. Աստվածածին եկեղեցու ծխական խորհրդի:

«Աստվածամայրը մանկան հետ», երկծալ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

525. ԴԵՎՐԻԿՅԱՆ ՎԱՐԴԱՆ: Խորհրդավոր ընթրիք: Հայկական ավանդույթից մինչև Լեոնարդո.- Ե.: «Տիգրան Մեծ», 2008.- 112 էջ:

Վ.Սուրենյանց - Աղոթք Գեթսեմանիում, 1900, էջ 9:

Նույնը՝ ռուս., Деврикан В.

526. LES DOUZE CAPITALES D'ARMENIE: [Bookalbum] /sous la direction de Patrik Donabedian et Claude Mutafian; Cartographie d'Eric Van Zauwe.- Paris: Somogy editions d'art, Marseille: Maison armenienne de la Jeunesse et de la Culture, 2010.- 303 p.

Semiramis devant le cadavre d'Ara le Beau - p. 52.

527. ՎԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ: Մի լուսանկարի պատմություն (Արվեստի աշխարհում) //Բանվոր, 1987.- 11 ապր.- N85.- էջ 3: Խմբանկար:

528. ИСТИННЫЙ живописец своей эпохи //Коктейл.- Е., 2000.- N8(170).- 3-9 марта.- с. 2.- рис.

Семирамида у трупа Ара Прекрасного, 1899.

529. ОГАНЕСЯН РУСЕТ. Из истории оценки русской литературы армянской общественной мыслью.- Е., Айпетрат, 1952.- 297 с.

В.Суренянц - 197 с.

530. ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐՑԵՐ: Գիտական հոդվածների ժողովածու: /ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ: Խմբ. խորհուրդ Ա. Վ. Աղասյան և ուրիշ.- Եր.: «Գիտություն» 2010: Գիրք 4.- 297 էջ:

Марина Степанян. Восток, как тема в творчестве Вардгеса Суренянца.- с. 262-275.

531. ՉՈՒՎԱՍՁԵԱՆ ԼԵՒՈՆ: Արշակ Ֆեթվաճեան: [Հայ գեղանկարչի մասին] /Լեւոն Չուքասզեան., Եր., Փրինթինգոն, 2011.- 188 էջ.- 123 նկ.:

Վ. Սուրենյանց - էջ 11, 20:

**ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՁԵՈՒԳԻՐ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ,
ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ
ԹԱՆԳԱՐԱՆՈՒՄ**

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Անվերնագիր հողված: Սկիզբը՝ «Հին կլասիկ աշխարհի հեթանոս...», ինքնագիր, ա/թ.- 18թ.:
Սուրենյան Վ., Ֆ 150 N10:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Բանաստեղծությունների (թարգմանություններ) տետր, ինքնագիր, ա/թ., 9 բանաստ.:
Սուրենյան Վ., Ֆ 150 N2:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Բարխուդարյանին [Մկրտիչ]: 4 նամակ ինքնագիր, 1890 թ. 5/II 1902 թ. 15/1 Ե.Պ.Բ.:
7 թ. 1 բ. Բարխուդարյան Մ. Ֆ 28 N470-473:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: «...խնդիրներով ես զբաղված...», հողված, ինքնագիր, թերի:
9 թ., Սուրենյան Վ., Ֆ 150 N12:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ Վ.: Ալ. Ծատուրյանին: 8 նամակ, ձեռագիր, 1901-1912 թ., ա/թ., Բաքու, Մոսկվա, Ե.Պ.Բ.:
12 թ., 1 բացիկ, Ծատուրյան Ալ. Ֆ -77, N449-456:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ-ից (նկարիչ) Կարա-Մուրզային հեռագիր, 1913 թ. IV, Պետերբուրգ:
1 թ., Հովհաննիսյան Հ., Ֆ-91, N222/II

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Կոնսպեկտ գեղարվեստի մասին: Դասախոսության համար: Ինքնագիր, ա/թ.:
3 թ. Սուրենյան Վ., Ֆ. 150, N13:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: «Կործանված հեթանոսական աշխարհի հետ», անվերնագիր հողված, սևագիր, ինքնագիր, ա/թ.:
4 թ., Սուրենյան Վ., Ֆ 150 N11:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Մանր բանաստեղծություններ ինքնուրույն և թարգմանական մեկ աշակերտական տետր, ինքնագիր, ա/թ.

հեղինակի ուղղումներով: 19 բանաստ.:
22 թ., Սուրենյանց Վ., ֆ. 150, N1:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Ողջույնի խոսք, որտեղ խոսվում է հայ անվանի նկարիչների՝ Սուլթանովի, Այվազովսկու, Էդգար Շահինի, Վ. Մախոխյանի և ուրիշների մասին:

Ինքնագիր, թերի, ա/թ.:

5 թ. հայերեն, [1916 թ.], Սուրենյան Վ., ֆ. 150, N14:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Չիսլյանին, նամակ, ինքնագիր, 1916, 18/VII, Պետրոգրադ:

1 էջ - հայերեն, Լևոնյան Գ., ֆ. 66, N2855:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Յու. Վեսելովսկուն: 2 նամակ, ձեռագիր, 1905 - 9/- 4թ. ռուսերեն

Վեսելովսկի Յու. ֆ. 156, N374-375:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Մարիա Վեսելովսկայային, նամակ, ձեռագիր, 31/VII, 31 թ.:

1 թ. ռուսերեն, Վեսելովսկի Յու., ֆ. 156, N446:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Մանր ոտանավորներ՝ ինքնուրույն և թարգմանական: Մեկ աշակերտական տետր, ինքնագիր, անթվակիր, հեղինակի ուղղումներով և ջնջումներով: Անվանաթերթը՝ պատռված վիճակում բավ. չ. 22x18:

22 թ., տետրում ամփոփված են հետևյալ բանաստեղծությունները.

1. «Եզն ու կովը» ժամանակակից առակ:
2. Հայնեից «Das Herz ist mir...»:
3. Շեքսպիրի CXXX սոնետը
4. Գյոթե, «Ֆաուստից»՝ «Մարգարիտի աղոթքը»:
5. «Երջանիկ» (նյութը ընդօրինակած):
6. «Տնօրհներք»:
7. «Չիմ գիղում»:
8. Հայնեից՝ «Երբ իմ ցավերից...»:
9. Ուլանդից՝ «Երգչի անեծքը»:
10. Հայնեից՝ «Ծովի եզերքում»:
11. Հայնեից՝ «Երբ իմ չքնաղը ինձնից հեռացավ»:
12. Հայնեից՝ «Թագադրություն»:
13. Հայնեից՝ «Արևամուտ»:
14. «Արծիվն և սոխակը» առակը:

15. Շեքսպիրի 30-րդ սոնետը:
 16. Շեքսպիրի 154-րդ սոնետը:
 17. «Եվ նորանից գեղեցկագույն կույս ձեռքով»:
 18. Շեքսպիրի 19-րդ սոնետը:
 19. «Գառնուկ եղբայր» հեքիաթի մշակումը:
 20. «Անգուբ Պետրոս...»:
- Ընդամենը՝ 19 բանաստեղծություն և 1 հեքիաթ:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴՊԵՍ: Բանաստեղծությունների (թարգմանությունների) տետր, ինքնագիր, անթվակիր: Լավ պահպանված, չ. 22x18: 8թ. +8թ. մաք.:

Տետրում ամփոփված են հետևյալ բանաստեղծությունները.

1. Շեքսպիրի 30-րդ սոնետը:
2. Շեքսպիրի 130-րդ սոնետը:
3. Հայնեից՝ «Երբ իմ ցավերից...»:
4. Հայնեից՝ «Թագադրություն»:
5. Հայնեից՝ «Արևամուտ»:
6. Շեքսպիրի 19-րդ սոնետը:
7. Շեքսպիրի 154-րդ սոնետը:
8. Շեքսպիրի 12-րդ սոնետը:
9. Գյոթե, «Ֆաուստից»՝ «Մարգարիտի աղոթքը»:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴՊԵՍ: Մեկ ընդհանուր տետր, սկզբում՝ մի անվեր-նագիր պիես, թարգմանություն մատիտագիր, ինքնագիր, բազմաթիվ ջնջումներով: Կան անմշակ, սևագիր, ինքնուրույն բանաստեղծություններ, մի քանի նկարների էսքիզներ: Տետրի հակառակ էջում՝ իր հոր ձեռքով գրած՝ քրիստոնեության մասին մի ուսումնասիրություն: Նույն տետրի 41-րդ թերթում՝ «Հեյ դուք այդտեղ, արևմուտքում ձեր փքուն» բանաստեղծությունը՝ նվիրված Վարդան Մամիկոնյանին: Թերթերը՝ պոկված, վիճ. բավ., չ. 22x18: 55թ.:

Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ թարգմանած պիեսները.

1. Շեքսպիր Վ. «Թագավոր Ռիչարդ Երրորդի ողբերգությունը», թարգմանչի ձեռագիրը, 1883, նոյեմբեր 27, Մյունխեն, բազմաթիվ ջնջումներով և ուղղումներով: Մեկ ընդհանուր տետր, լավ պահպանված, չ. 22x18, 120 թերթ.:

2. «Հուլիոս Կեսար», թարգմանչի ձեռագիրը, 1892, Մոսկվա առաջաբանով և ծանոթագրություններով: Մեկ ընդհանուր տետր, թեթև ջնջումներով, վիճ. լավ. չ. 22x18, 102 թերթ.:

3. «Յուլիոս Կեսար», թարգմանչի ձեռագիրը, 1892, Մոսկվա, սևագրություն, 1-90 թերթ:

53, 91 թերթերում՝ առաջաբանը: 95-97 թերթերում՝ ծանոթագրությունները, 100-106 թերթերում՝ ծանոթագրությունների սևագրությունները: Մեկ ընդհանուր տետր, վիճ. լավ, չ. 22x18, 106 թերթ:

4. Շեքսպիր Վ. «Թագավոր Ռիչարդ Երրորդի ողբերգությունը» թարգմանչի ձեռագիրը, 1893, նոյեմբեր 27, Մյունխեն: Մեկ ընդհանուր տետր, վիճ. լավ, 22x18, 145 թերթ:

5. Շեքսպիր Վ. «Օթելլո», թարգմանչի ձեռագիրը, 1912:

Մեկ ընդհանուր տետր, առաջաբանով, 3-5 թերթ: Պիեսն սկսվում է 7-րդ թերթից մինչև 140 թերթը: 140-147-րդ թերթերը՝ ծանոթագրություններով:

Վիճ. լավ., չ. 22x18, 147 թերթ:

ՈՒՅՆՆԻՆԵՐԻ ՏԱՆ ԻԵՔԻԱՔՐ», թարգմանված բնագրի հազվագյուտ օրինակից, թարգմանչի ձեռագիրը, անթվակիր: Մեկ ընդհանուր տետր, ուղղումներով, վիճ. լավ, չ. 22x18, 69 թերթ+35թ.:

Տետրում ամփոփված են հետևյալ գործերը.

1. «Մանուկ արքա» 4-19 թերթ

2. «Փոքրիկ արքայադստեր ծննդյան տարեդարձը» 20-40թթ.

3. Սևագիր նյութեր, բառերի բացատրություններ, կոնսպեկտներ նկարելու համար՝ 42-55թ.

5. Մի սևագիր հողված էջմիածնի վանքի մասին, իր կարծիքը այդ մասին: 56-58թ.

6. Մի սևագիր նամակ B.M.-ին, նույնը ռուսերեն՝ 59-60թ.

7. Сопоме, սևագիր հողված: 62-63թ.

8. Տետրի հակառակ կողմի էջերում՝ սևագիր բանաստեղծություններ:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ ՎԱՐԴԳԵՍ: Մի անվերնագիր հողված «Յին կլասիկ աշխարհի հեթանոս կործանվելով...» սկսվածքով:

Ինքնագիր, անթվակիր, հեթանոս և քրիստոնեական շրջանի արվեստի, նրանց ծագման, առաջացման պատճառների, ազդեցության և զարգացման ընթացքի մասին, թերի, վիճ. բավ., չ. 22x17,5, 19թ.:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐԴԳԵՍ: Մի անվերնագիր հողված՝ «Կործանված հեթանոսական աշխարհի հետ», սևագիր, ինքնագիր, անթվակիր, հեթանոսական շրջանի արվեստի մասին, վիճ. բավ., չ. 20,5x13, 4թ.:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐՈՂԳԵՍ: Մի անվերնագիր թերի հողված «...խնդիրներով են զբաղված...» սկսվածքով, ինքնագիր, սկզբից և վերջից՝ պակաս, վիճ. լավ., չ. 20,5x12,5, 9թ.:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ ՎԱՐՈՂԳԵՍ: Կոնկրետ գեղարվեստի մասին, հավանաբար՝ դասախոսության համար: Ինքնագիր, անթվակիր, վիճ. լավ., չ. 20,5x12,5, 3թ.:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՍԵՎՈՒՄՅԱՆ ՕՎԻԻ նամակը [Վարդգես Սուրենյանին] «Սիրելի բարեկամ», ինքնագիր, 1916, հուլիսի 5, Աբասթունան: Շեքսպիրի «Ռիչարդ Երրորդ» խաղալու կապակցությամբ: Նրանից խորհուրդներ հարցնելու և թարգմանության մասին: Վիճ. լավ, չ. 14x9, 1 բացիկ:

ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԷՄԻՆ նամակ [Սուրենյան] Վարդգեսին, ինքնագիր 1894, մայիսի 1-ը Երևան:

Իր [«Բարեգործության դիմակի տակ»] պիեսը Պետերբուրգում ցնցուկալի կողմից արգելվելու, պիեսի մեջ որոշ փոփոխություններ մտցնելու և ռուսերեն թարգմանություն տալու մասին: Այս նամակը հանված է Մինաս Բերբերյանի նյութերի միջից: Վիճ. լավ, չ. 21x13, 2 թերթ:

ՍԵՎՈՒՄՅԱՆ ՕՎԻԻ նամակը Թումանյան Յովհաննեսին, ինքնագիր, 1916: Վ. Սուրենյանի թարգմանած «Օթելլոն» ուղարկելու մասին: Վերևի էջերը մաշված, պատռված, վիճ. վատ, չ. 27x22, 1թ.:

ՍԵՎՈՒՄՅԱՆ ՕՎԻԻ նամակը Յովհաննես Թումանյանին, ինքնագիր, 1917, հունվարի 5: Վ. Սուրենյանի թարգմանած «Վինձորի ուրախ կանայք» պիեսը դերասան Աբելյանին ուղարկելու մասին: Վիճ. բավ. չ. 26,5x20,5, 1 թ.:

ՏՊԱԳԻՐ ՆՅՈՒԹԵՐ

Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆԻ նկարած «Նախտ քեռին», բնօրինակ, լավ վիճակում, 1 նկար, չ. 35x26:

1920, N22 պահվում է նկարչական բաժնում, 4/IV, 79թ.:

ՍՈՒՐԵՆՅԱՆԻ ցուցահանդեսի կատալոգը, 1931, Երևան, մահվան տասնամյակի առթիվ, 1860-1921: Ռ. Դրամբյանի առաջաբանով և նկարչի գրած՝ Վ. Սուրենյանի համառոտ կենսագրականով: Լավ պահպանված, չ. 19,5x14, 1 օրինակ:

ՀՅՈՒՄՅԱՆ ՏԻԳՐԱՆԻ ծանոթությունը Վ. Սուրենյանցի «Հուլիոս Կեսարի» թարգմանությունից օգտվելու մասին, ինքնագիր, 1936, հունիս 27, լավ վիճ., չ. 19x16, 1թ.:

ՇԵՐՄԱԶԱՆՅԱՆ Հ. հողվածը՝ «Բացատրական ծրագիր Էջմիածնի Մայր տաճարի նորոգության» ճարտարապետ Շտերնի նախագծի համեմատ. տպագիր, ծալքերը մաշված, վիճ. բավ., չ. 31x52, 1թ.:

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԳԵՂԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

- «ՄԱԿԱՐ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ», 1890, կտավ, յուղ., 206,5x137,5
«ԱՍՏՎԱԾԱՄԱՅՐԸ ՄԱՆԿԱՆ ՀԵՏ», 1900, կտավ, յուղաներկ,
178x98,5
«ԱՎԵՏՈՒՄ», 1900, կտավ, յուղաներկ, 176x98
«ԵԿԱՅՔ ԱՌ ԻՍ», 1900, կտավ, յուղ., 177x97
«ԽԱԶԵԼՈՒԹՅՈՒՆ», 1900, կտավ, յուղաներկ, 177x97
«ԱՂՈԹՔ ԳԵԹԱՍԵՄԱՆԻՈՒՄ», 1900, կտավ, յուղաներկ, 177x97
«ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹՅՈՒՆԸ», 1900, կտավ, յուղ., 176x99
«ԱՍՏՎԱԾԱՄԱՅՐԸ ՄԱՆԿԱՆ ՀԵՏ», 1909, կտավ, յուղաներկ,
142,5x106,5
«ԱՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ», 1916, կտավ, յուղ., 71,5x35,3

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀ

- «ԾԵՐՈՒՆՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», Բնորդ, 1883, կտավ, յուղ., 53,2x44
«ՀԱՆԳՍՏԱՑՈՂԸ» (արևելյան տիպ), 1885, կտավ, յուղ., 38,8x31,2
«ՂՈՂՐՈՒԴ ԳՅՈՒԴԻ ՏԵՄԱՐԱՆ», 1885, կտավ, յուղ., 23,3x34,5
«ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՏԱՆ ՃԱԿԱՏ. ԶՈՒՂԱ», 1885, կտավ, յուղ., 37x28
«ՍԵՐԵՆԱՂԱ», (Ցայգերգ), 1888, կտավ, յուղ., 48,8x40,3
«ԱՆԻ. ԿՈՒՄԱՆԱՑ ՎԱՆՔԻ ԱՎԵՐԱԿՆԵՐԸ», 1891, կտավ, յուղ., 44x37
«ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ», 1892, կտավ, յուղ., 36,8x26,8
«ԿՆՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», 1893, կտավ, յուղ., 143x72
«ԵԿԱՅՔ ԱՌ ԻՍ ԱՍԵՆԱՅՆ ՎԱՍՏԱԿԵԱԼՔ», 1893-1894, թուղթ,
տեմպ., 15x43
«ՌԵՆԱՀԱՐԱՎԱԾ ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ», 1895, կտավ, յուղ., 112x89
«ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ՆԵՐՍԵՍՈՎՆԱ ԶԻՎԻԼԵԳՈՎԱՅԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ», 1897,
կաշի, յուղ., տրամագիծը՝ 23,5
«ԻՍՊԱՆԻԱ. ԱԼՀԱՄԲՐԱ», 1897, կտավ, յուղ., 31,5x19,5
«ԿՆՈՋ ՓԱՆՈՒՄՏԸ ՀԱՐԵՄԻՑ. ԱՌԵՎԱՆԳՈՒՄ», 1897, կտավ,
ստվոթ., յուղ., 20,8x16,8
«ՀՈՒՓՍԻՄԵԻ ՎԱՆՔԸ», 1897, կտավ, յուղ., 81x150
«ՓԱՐԻԶԻ ՍԲ. ԺԵՐՄԵՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ», 1897, կտավ, յուղ., 44x22

- «ԻՍՊԱՆԻԱ», 1897, ստվրթ., յուղ., 20,8x16,8
 «ԻՍՊԱՆԻԱ», 1897, ստվ. կտ., յուղ. 21x17
 «ԻՍՊԱՆԻԱ. ԷՏՅՈՒԴ ՍԱՆԴՈՒՂՔՈՎ», 1897-1898, կտավ, ստվրթ., յուղ., 39,6x22,4
 «ԳՐԱՆԱԴԱ. ԻՍՊԱՆԻԱ», Էտյուդ, 1899, կտավ, յուղ., 27,4x19,3
 «ԿՆՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», 1899, կտավ, յուղ., 43,5x30,5
 «ՋԱՐԴԻՑ ՅԵՏՈ», 1899, կտավ, յուղ., 174x93
 «ՇԱՄԻՐԱՍԸ ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԴԻԱԿԻ ՍՈՏ», 1899 կտավ, յուղ., 214,5x98
 «ԼՔՎԱԾԸ» (Երկրպագություն), 1899 կտավ, յուղաներկ, 53x39,5
 «ՄՊԱՍՈՒՄ» 1900, կտավ, յուղ., 37x26
 «ՅԵՅՇԱ» (ճապոնուհի), 1900, կտավ, ստվրթ., յուղ., 42,3x25,6
 «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳՆՈՒՄԸ. ԴԱՍՏԱՈՒԿ», 1900, կտավ, յուղ., 46x61,5
 «ԻՍՊԱՆՈՒՅԻՆԵՐ», 1901, կտավ, յուղ., 71,7x44,8
 «ԻՍՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐՈՒՅԻ», 1901, կտավ, յուղ., 51x37,7
 «ՍԱՓՈՐ ՆԿԱՐԱՋԱՐԴՈՂ ՅՈՒՅՆ ԿԻՆԸ», 1901, ստվրթ., յուղ., 55x38
 «ՏՂԱՍԱՐԴՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», 1902, կտավ., յուղ., 147,5x75,5
 «ԱՆԻ. ԿԱՆԱՑ ԵԼՔԸ ԵԿԵՂԵՑՈՒՑ», 1905, կտավ, յուղ., 107x133
 «ՄԿՐՏԻՉ ԽՐԻՄՅԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ», 1906, կտավ, յուղ., 246x60
 «ՍԱԼՈՄԵ», 1907, կտավ, յուղ., 155x155
 «ԱՄՊԵՏ ԿԻՆԸ», 1909, կտավ, յուղ., 153x151
 «ՋԱԲԵԼ ԹԱԳՈՒՅՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՉԸ ԳԱՅԻՆ», 1909, կտավ, յուղ., 72x107
 «Ա. Գ. ԻԴԵԼՍՈՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ», 1913, կտավ, յուղ., 137x45
 «ՖԻՐԴՈՒՄԻՆ ԿԱՐԴՈՒՄ Է «ՇԱՅ-ՆԱՄԵ» ՊՈՆԵՍԸ ՇԱՅ ՍԱՅՍՈՒԴ ԴԱՋ-ՆԵՎԻՆ», 1913, կտավ., յուղ., 132X162
 «ԱԼՋԵՎԱՋՑԻ ՏՂԱ» (Վարդան), 1915, թուղթ, տեմպերա, 33,2x25
 «ԳԱՐԹԱԿԱՆ ՏԻՊ. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍԱՍՈՒՆՑԻ», 1915-16, ստվրթ., տեմպերա, 34,8x25
 «ՄՈԿԱՑԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐ», 1915, ստվրթ., տեմպերա, 31,5x21,9
 «ՏՂԱՍԱՐԴՈՒ ՆԿԱՐ», 1915, թուղթ, տեմպ., 35x25,5
 «ՎԱՆԵՑԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐ», ստվրթ., թուղթ տեմպերա, 34,4x23,8
 «ՏՂԱՍԱՐԴՈՒ ՆԿԱՐ» (Սասունցի), 1915, թուղթ, տեմպերա, 34,8x25,3
 «ՄԱՐՈ. ՄՈԿԱՑ ԱՂՋԻԿ», 1915-16, թուղթ, տեմպերա, 35x25,5
 «ՆԱԽՈ ՔԵՈՒ» (վանեցի), 1915-16, ստվ., տեմպ., 34,5x25
 «ՎԱՆԵՑԻ ԿԱՆԱՅՔ», 1915-16, ստվրթ., տեմպերա, 34,4x24,9
 «ՄՈԿԱՑԻ ԿԱՆԱՅՔ», 1916, թուղթ, տեմպերա, 34,4x24,8
 «ԵՐԿՈՒ ՊԱՐՍԻԿ», 1918, կտավ, յուղ., 24,4x33,3
 «ՅԱՐԵՄՈՒՄ», 1918, կտավ, յուղ., 91x79
 «ՅՈՒՓՈՍԻՄԵԻ ՎԱՆՔԸ», Էտյուդ, 1918, կտավ, յուղ., 30,7x28,5
 «ԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ԷՏՅՈՒԴ», 1918, ստվրթ., յուղ., 24x27

«ՎՇՏԱՑՅԱԼ ՀԱՅՈՒԴԻՆ» («ՀՈՒՅՆ ԿԻՆՈ»), 1921, կտավ, յուղ., 89,2x33,3

ԱՌԱՅ ԹՎԱԿԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿՈՒԹՅԱՆ

«ԱՂՋԻԿԸ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԳՈՐԾԻՔԻ ՎՐԱ ՆՎԱԳԵԼԻՍ», փայտ յուղ., 26,9x19,6

«ԱՂՋԿԱ ԳԼԽԱՆԿԱՐ», կտավ, յուղ., 44,7x35,7

«ԱՂՋԿԱ ԳԼԽԱՆԿԱՐ», կտավ, ստվրթ., յուղ., 21,8x25,2

«ԱՂՋԿԱ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», թուղթ, մատիտ, 20,7x13,7

«ԱՂՋԿԱ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», թուղթ, մատիտ, 13,5x12

«ԱԼՋԵՎԱԶՑԻ ԱՂՋԻԿ» (անավարտ), ստվ., տեմպ., 35x25

«ԱԼՋԵՎԱԶՑԻ ԳԵՂՋԿՈՒՅԻ», ստվրթ., տեմպերա, 35,4x25,5

«ԱԼՋԵՎԱԶՑԻ ԳԵՂՋԿՈՒՅԻՆԵՐ», ստվրթ., տեմպերա, 33,5x22,9

«ԱՍՊԵՏ ԿԻՆՈ», Էսքիզ, կտավ, տեմպերա, 33,5x37

«ԲԱԿ», կտավ, յուղ., 27,5x32

«ԲԵՐԿՐԵՑԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆ», ստվրթ., տեմպերա, 33,3x24,8

«ԲԻԹԼԻՍՑԻ ԱՂՋԻԿ», (անավարտ), ստվ., տեմպ., 34,5x25

«ԲՆԱՆԿԱՐ. ԼԾԻ ՏԵՍԱՐԱՆ», էտյուդ, ստվ. կտ., յուղ., 21x25

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ», ստվ., տեմպ., 34,5x25

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ» (գլխին՝ թաս), ստվ., տեմպ., 35x25

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ» (պարզ հանգված), թուղթ, տեմպ., 25x25,5

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ», ստվրթ, տեմպերա, 34,4x25

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԱՂՋԿԱ ՆԿԱՐ», ստվ., տեմպ., 35,2x25,5

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԳԵՂՋԿՈՒՅԻ» (Վասպուրական), ստվրթ., տեմպերա,

33,5x25,2

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԲԵՐԿՐԻԻՑ», ստվ., տեմպ., 33,5x25

«ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՍԱՍՈՒՆՑԻ», ստվրթ., տեմպերա, 33,4x24,6

«ԳԱՌՆՈՒԿ ԱՍՊԵՐ» հեք.-ի նկարազարդում, ստվ., տեմպ., 31x31

«ԳԱՌՆՈՒԿ ԱՍՊԵՐ» հեք.-ի նկարազարդում, ստվ., տեմպ., 35x31,5

«ԳԵՏԱՓՆՅԱ ՏԵՍԱՐԱՆ», նրբատախտակ, կտավ, յուղ., 25,5x32,5

«ԳՅՈՒՂԱՑԻ», ստվ., տեմպ., 33,5x25

«ԳՅՈՒՂԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍԱՐԱՆ», նրբատախտակ, կտ., յուղ.,

26,2x32

«ԳՅՈՒՂԱՑԻՆ ԻՇՈՒԿԻ ՀԵՏ. ԱՆԻ», կտավ., յուղ., 33,6x28

«ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ», կտավ, յուղ., 143,3x70,3

«ԴՈՒԴՈՒԿԱՅԱՐ», կտավ, յուղ., 23,1x29

«ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԶԱՆԳԱԿԱՏԱՆ ՄԻ ՄԱՍԸ», էտյուդ, կտավ, յուղ., 32x28

«ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԱՅԱԿԸ» (Թվանքչի), ստվրթ., տեմպերա, 34,6x24,5

- «ԷՏՅՈՒԴ ԽԱՉՔԱՐՈՎ», կտավ, յուղ., 28,3x21,2
 «ԷՔՍԼԻԲՐԻՍ», ստվրթ., տուշ, տեմպերա, 28x20,2
 «ԹԵՄՈՒՐՑՈՒ ԵԿԱՐ» (Վան), ստվրթ., տեմպերա, 34,5x24,8
 «ԻՄԱՍՏՈՒՆ ՕՁԸ» հեք.-ի նկարազարդում, ստվ., տեմպերա, 31,5x38,5
 «ԻՄՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐՈՒՅԻ», կտ., յուղ., 51x38
 «ԼԵՒ ՏԵՍԱՐԱՆ. ԷՏՅՈՒԴ», կտավ, ստվրթ. յուղ., 21x25
 «ԾԱՂԱԿԱԿՐՆԵՐ», ստվրթ., գուաշ, ջրաներկ, տուշ, 30,5x30
 «ԿՆՈՋ ԳԼԽԱՆԿԱՐ», Էտյուդ, ստվրթ., կտավ, յուղ., 24,7x21,3
 «ԿՆՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», կտավ, յուղ., 34,5x26,7
 «ԿՆՈՋ ՖԻԳՈՒՐ» (Թախիծ), կտավ, յուղ., 89x33
 «ՂԱՅ ԱՂՋԻԿ՝ ՊԱՆԿԱԾ» (անավարտ), ստվրթ., տեմպ., 16,5x26
 «ՂԱՐԵՄՈՒՄ», կտավ, յուղ., 45,2x31,7
 «ՄԵՐԿ ԿՆՈՋ ԵԿԱՐ», թուղթ, մատիտ, 20,5x18,5
 «ՄՈՒՐՈՏԸ» հեք.-ի նկարազարդում, ստվրթ., տեմպ., 27,5x28
 «ՄՈԿԱՑԻ ԱՂՋԻԿ» (անավարտ), ստվրթ., տեմպ., 35x25
 «ՄՈԿԱՑԻ ԱՂՋԻԿ» (12 տարեկան), ստվրթ., տեմպերա, 34,5x24,8
 «ՄՈԿԱՑԻ ՂԱՍՄԻԿԸ», ստվրթ., տեմպերա, 35x25
 «ՆԿԱՐԻ ԷՍՔԻՉ», ստվրթ., գուաշ, մատիտ, տեմպերա, 33x28
 «ՆՍԱԾ ԿՆՈՋԻ ՖԻԳՈՒՐ», կտավ, յուղ., 59,7x43
 «ՇԱՐԻ ՂԱՆԳԻՍՏԸ», կտավ, յուղ., 50,3x75,5
 «ՇԱՍԱԽՑԻ ԿԻՆԸ», ստվրթ., գուաշ. մատիտ, ջրաներկ, 34,4x25
 «ՊԱՆԿԱԾ ԿԻՆԸ», թուղթ, ստվրթ., գուաշ, տուշ, 21x25,5
 «ՎԱՆԵՑԻ ԿԻՆԸ», ստվրթ., գուաշ. մատիտ, 34,5x25
 «ՎԱՆԵՑԻ ՆԱՅՄՊԵՏԸ», ստվրթ., տեմպերա, 33,5x24,7
 «ՎԻԵՆԱՅԻ ԳՐԱՂԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՅԸ», կտավ, յուղ., 40,5x26
 «ՏՂԱՄԱՐՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», ստվրթ., յուղ., 24,5x17
 «ՓՈՔՐԻԿ ՖԱՎՆՈՍԸ», ստվրթ., տեմպերա, մատիտ, 33,2x42.9
 «ՔԱՐԱՅՐ ԺԱՅՈՒՐԻ ՄԵՋ. ԷՏՅՈՒԴ», կտավ, յուղ., 34x24
 «ՔԱՐԱՆՁԱՎ», կտավ., յուղ., 34x24
 «ՕՇԱԿԱՆ. ԷՏՅՈՒԴ», կտավ, յուղ., 25,8x34
 «ՕՇԱԿԱՆ. ՔԱՍԱԽ ԳԵՏԸ», կտավ, յուղ., 33,5x26,5
 «ՖԻՐՊՈՒՄԻՆ ՇԱՐ ՄԱՅՄՈՒԴ ՂԱՋՆԵՎԻԻ ՄՈՏ», մոխրագույն թուղթ, ստվրթ., տուշ, գուաշ, տեմպերա, 29,5x29,5
 «ՖԻՐՊՈՒՄՈՒ «ՈՈՍՏԱՄ ԵՎ ՍՈՐՐԱՔ» ՊՈՒՄԻ ԵԿԱՐԱՋԱՐՊԱՆ ԷՍՔԻՉ», ստվրթ., ջրաներկ, գուաշ, տուշ, տեմպերա, մատիտ, 29,6x30,5

ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ. ՅՈԹ ՎԵՐՔ ԵԿԵՂԵՑԻ

«ԱՍՏՎԱԾԱՄԱՅՐԸ ՄԱՆԿԱՆ ՀԵՏ», 1891, կտավ, յուղ., 241x135

ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԵՐԿՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ-ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՅ

«ԻԴԵԼՍՈՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ», 1916, կտավ, յուղ., 62x72
«ՆԵՐՔԻՆ ՉԱՐԵՄՈՒՄ», կտավ, ստվրթ., յուղ., 45X32

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԳՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՑԱՆԿ (ՀԱՊ-ի ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ)

Ա. Պոլշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը» գրքի նկարազարդումների էսքիզներ, 1897-1899

1. **ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, ջրաներկ, սպիտակացնեղ, 39,4x 29,7
2. **ԷՋԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտակացնեղ, 26,2x23,4
3. **ՆԿԱՐԱՋԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտակացնեղ, 42,5x30,5
4. **ԷՋԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 47,8x33,5
5. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 20,3x24
6. **ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԵՎ ՀԱՐԵՄԻ ԿԱՆԱՅՔ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, բրոնզ, տեմպերա, 33x24
7. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 23,7x33,7
8. **ՎԵՐՋՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 23,5x31,5
9. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 16,5x23,5
10. **ՎԵՐՋՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 33,5x21,5
11. **ՎԵՐՋՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 20x23,7
12. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 19,8x17,3
13. **ԽԱՆ ԳԻՐԵՅ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, սպիտակացնեղ, տեմպերա, 32x24
14. **ՀԱՐԵՄ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, սպիտակացնեղ, տեմպերա, 33x24
15. **ՀԱՐԵՄՈՒՄ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, սպիտակացնեղ, 31,6x20,6
16. **ՀԱՐԵՄՈՒՄ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, սպիտակացնեղ, 32,2x22,7
17. **ԷՋԱՋԱՐԴ**. Թաթարական երգ. ստվարաթուղթ, տուշ, 31,5x24
18. **ՋԱՐԵՄԱ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, գուլաշ, տեմպերա, տուշ, 32,3x19,5
19. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 16x24
20. **ԷՋԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 48x31,2
21. **ՍԱՐԻՎ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, սպիտակացնեղ, տեմպերա, տուշ, 35x17
22. **ՍԿՁԲՆԱՋԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 20,5x11,5
23. **ՎԵՐՋՆԱՋԱՐԴ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, 29,4x34,4
24. **ՍԱՐԻՎՅԻ ԱՌԵՎԱՆԳՈՒՄԸ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տեմպերա, մատիտ, 46x33

25. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 47,8x32,6
26. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 47,8x30
27. **ՎԵՐՋՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 16,7x23,5
28. **ՄԱՐԻԱՆ ԱՂՈԹԵԼԻՍ**, ստվարաթուղթ, յուղաներկ, 43x30
29. **ՎԵՐՋՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 46x15
30. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 47,5x31
31. **ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 14x21,5
32. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, թուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 47,5x31,8
33. **ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 18x28
34. **ԷԶԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 31,5x23,8
35. **ՎԵՐՋՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 19,5x17,6
36. **ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 13x23
37. **ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 24x15,8
38. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 47,5x33
39. **Ա. ՊՈՒՇԿԻՆԸ ՇԱՏՐՎԱՆԻ ՄՈՏ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, գուլաշ, տուշ, սպիտականերկ, 39,x28,3
40. **ՎԵՐՋՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 23,5x15,8
41. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ՝ երկու կտորից, տուշ, սպիտականերկ, 50,3x33
42. **ՍԿԶԲՆԱԶԱՐԴ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 24,5x28

Օսկար Ուայլդի հեքիաթի նկարազարդումների էսքիզներ, մոտ 1907– 1908

43. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, թուղթ, գուլաշ, տուշ, տեմպերա, 26x21,5
44. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տուշ, մատիտ, 23x16
45. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, մատիտ, 15,9x32,5
46. **ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տուշ, մատիտ, 27,5x30

Հայկական ժողովրդական հեքիաթների նկարազարդումների էսքիզներ, 1905, 1913-1914

47. **ՀԱՅԿԱԿԱՆ** ժողովրդական հեքիաթների շապիկի էսքիզ, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տեմպերա, մատիտ, 29,7x31,7
48. **«ԱՐԵՎԴԱՏ ԵՎ ՕԶԱՄԱՆՈՒԿ»**, ստվարաթուղթ, տուշ, տեմպերա, 19x24,5
49. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տուշ, տեմպերա, մատիտի հետքեր, 22x21,5

50. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, մոխրագույն թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, գուաշ, սպիտակացնել, մատիտ, 12x28,8
51. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, տեմպերա, 20,5x10
52. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, տեմպերա, 18,9x17,4
53. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, տեմպերա, 32,7x19,6
54. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, գուաշ, սպիտակացնել, մատիտ, 25x43,5
55. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտակացնել, մատիտ, 16,5x32,5
56. **ՀԵՔԻԱԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՈՒՄ**, ստվարաթուղթ, մատիտ, տուշ, սպիտակացնել, 25x33,5
57. **ԹԱԳՈՒՂԻ**, ստվարաթուղթ, գունավոր մատիտ, 38,5x22,5
58. **«ՕՆԱՃ»**, ստվարաթուղթ, գուաշ, տուշ, սպիտակացնել, 17x14,5

Գրաֆիկա, գծանկար, գուաշ

59. **ՎԵՆԵՏԻԿ. Բ. ԿՈԼԼԵՆՆԻ Ի ՂՈՒՇԱՐԶԱՆԸ**, 1881 թուղթ/ստվարաթուղթ, ջրաներկ, 23,5x15,5
60. **ՀՈՒՄԻ ՄԻ ԱՆԿՅՈՒՆ**, 1881, թուղթ/ստվարաթուղթ, ջրաներկ, 21x14
61. **ՎԵՆԵՏԻԿՅԱՆ ԾՈՎԱԼՃԱԿ**, 1881, թուղթ/ստվարաթուղթ, ջրաներկ, 13,3x23
62. **ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՏԵՍԱՐԱՆ**, 1881, թուղթ, ջրաներկ, 24x13,2
63. **Լ.ՄՈՒԹԱՖՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, 1883, ստվարաթուղթ, տուշ, 26x19,5
64. **ՆԱՏՅՈՒՐՄՈՐՏ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, ջրաներկ, 27,7x16,6
65. **ՄԻՐԶԱ ՆԱԱԲՈԼԼԱՅԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ (ԻՐԱՆՑՈՒ)**, 1885, թուղթ, մատիտ, 34x25
66. **ՆԿԱՐԶԻ ՔՐՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, 1888, թուղթ, մատիտ, 12,5x9,5
67. **ԲՆԱՊԱՏԿԵՐ ՔԱՆԴԱԾ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՈՎ**, 1897, թուղթ/ստվարաթուղթ, գուաշ, ջրաներկ, 32,5x24,8
68. **Ռ. ՄԵԼԻՔՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, 1914, ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտակացնել, 27,5x23,5
69. **ՊԵՏՐՈՎՐԱԴԸ՝ ՀԱՅԵՐԻՆ**, պլակատի էքզիզ, 1915, ստվարաթուղթ, տուշ, մատիտ, 47,5x32,7
70. **ՎԱՆԵՑԻ ԺԱՄՅԱՐԸ**, ստվարաթուղթ, մատիտ, 34,5x25
71. **ՎԱՆԵՑԻ ԿԻՆԸ**, ստվարաթուղթ, գունավոր մատիտ, 34,5x25
72. **ՎԱՆԵՑԻ ԿԻՆԸ**, ստվարաթուղթ, գուաշ, մատիտ, 35x25

73. **ՇԱՏԱՆՑԻ ԿԻՆԸ**, ստվարաթուղթ, գունավոր մատիտ, ջրաներկ, 34,4x25
74. **ՄՈԿԱՑԻ ԱՂՋԻԿԸ**, ստվարաթուղթ, մատիտ, գուլաշ, բրոնզ, 34,4x25
75. **ՏԱՃԿԱՅԱՅԵՐԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐՆԵՐ** (ճեպանկարներ), ստվարաթուղթ, մատիտ, 34,5x25
76. **ՄՈԿԱՑԻ ԿԻՆԸ**, ստվարաթուղթ, մատիտ, գուլաշ, բրոնզ, 34,6x25,3
77. **ԻՆՔՆԱԴԻՄԱՆԿԱՐ**, թուղթ, տուշ, ջրաներկ, 15,2x13,3
78. **ԳԼԽԻ ՃԵՊԱՆԿԱՐ**, թուղթ, մատիտ, լաք, 10x8,5
79. **ՏՂԱՅԻ ԳԼՈՒԽ** (ճեպանկար), թուղթ, մատիտ, 8x7,6
80. **ՏՂԱՅԻ ԳԼՈՒԽ** (ճեպանկար), թուղթ, մատիտ, 13x8,5
81. **ԱՐՏԱՇԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, թուղթ, մատիտ, 14,6x11,8
82. **ԱՐՏԱՇԵՍԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, թուղթ, մատիտ, 7,3x6,5
83. **ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՔՐՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ**, թուղթ, մատիտ, լաքապատ, 10,8x9,5
84. **ՊՈՒԿԱԾ ԿԻՆ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, գուլաշ, տուշ, 21x25,5
85. **ԱՂՋԿԱ ԴԻՄԱՆԿԱՐ**, թուղթ, մատիտ, 20,7x13,7
86. **ՄԵՐԿ ԿՆՈՋ ՆԿԱՐ**, թուղթ, մատիտ, 20,5x18,5
87. **ԱՂՋԿԱ ԴԻՄԱՆԿԱՐ**, թուղթ, մատիտ, 13,5x12
88. **ՆԿԱՐԻ ԷՍՔԻՁ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, մատիտ, 33x28
89. **ԱՄՊԵՏԸ**, ստվարաթուղթ, տուշ, 19x32
90. **ԾԱՂԿԱԿԻՐՆԵՐ**, ստվարաթուղթ, գուլաշ, ջրաներկ, տուշ, 30,5x30
91. **ՖԻՐԴՈՒՄԻՆ ՇԱՐ ՄԱՐՍՈՒԴ ԴԱՋՆԵՎԻ ՄՈՏ**, թուղթ/ստվարաթուղթ, գուլաշ, տեմպերա, սպիտականերկ, 29,5x29,5
92. **ՖԻՐԴՈՒՄՈՒ «ՈՌՍՏԱՄ ԵՎ ՍՈՂՐԱՔ»** պոեմի նկարազարդման էսքիզ, ստվարաթուղթ, ջրաներկ, գուլաշ, տուշ, տեմպերա, 29,6x30,5
93. **ԷՔՍԼԻԲՐԻՍ**, ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 28x20,2
94. **ՓՈՔՐԻԿ ՖԱՎՆՈՍԸ**, ստվարաթուղթ, տեմպերա, մատիտ, 33,2x42,9

Թատերական ձևավորումներ

95. **Պ. ՅԱՐՑԵՎԻ «ՎԱՆՔԻ ՄՈՏ» ՊԻԵՍԻ ՉԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍՔԻՁ**, 1904, ստվարաթուղթ, գուլաշ, ջրաներկ, տեմպերա, բրոնզ, 20,5x40
96. **Յ. ՀԵՅԲԵՐԳԻ «ՍԻՐՈ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆ»** պիեսի ձևավորման էսքիզ, 1906, ստվարաթուղթ, գուլաշ, տեմպերա, մատիտ, տուշ, 18,2x46,5

Հանդեսների կամ թերթերի ձևավորման էսքիզներ

97. **ՀԱՆԴԵՍԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍԹԻՋ**, 1889, թուղթ, տուշ, 35x24,5
98. **ՏԱՐԱՋ** (շաբաթաթերթի խորագրի էսքիզ), թուղթ/ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 12,5x35,43
99. **ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, 8x17
100. **ՖԵԼԻԵՏՕՆ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 8x17
101. **ՄԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 8x16,5
102. **ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, 7x18,5
103. **ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, 8x17
104. **ԳԵՂԱՐՎԵՍ** (ենթախորագրի էսքիզ), թուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 8x17

Նոտաների ձևավորման էսքիզներ

105. **«ԱՇԵԱՆ ՏՈՂԵՐ»** (նոտաների շապիկի էսքիզ), թուղթ, տուշ, գուլաշ, 34,5x25,5
106. **«ԱՇԵԱՆ ՏՈՂԵՐ»** (նոտաների շապիկի էսքիզ), ստվարաթուղթ, տուշ, գուլաշ, 25,5x33,5
107. **«ԱՇԵԱՆ ՏՈՂԵՐ»** (նոտաների շապիկի էսքիզ), թուղթ, տուշ, գուլաշ, 35x23,5
108. **ԲԱԼԼԱԴ** (նոտաների խորագրի էսքիզ), ստվարաթուղթ, տուշ, սպիտականերկ, 25x35,5
109. **ՆՈՏԱՆԵՐԻ ԳԼԽԱՆԿԱՐԻ ԷՍԹԻՋ**, ստվարաթուղթ, տուշ, մատիտ, 20,5x33,2

Էջմիածնի Մայր տաճարի որմնանկարների հատվածների ընդօրինակություններ, 1890-1891

110. **ՈՐՄԱՆԿԱՐԻ** հատվածի ընդօրինակություն, թուղթ, գուլաշ, ջրաներկ, տուշ, 39x27,5
111. **ՈՐՄԱՆԿԱՐԻ** հատվածի ընդօրինակություն, գուլաշ, ջրաներկ, բրոնզ, տուշ, 42,6x30,5 (1)
112. **ՈՐՄԱՆԿԱՐԻ** հատվածի ընդօրինակություն, գուլաշ, ջրաներկ, բրոնզ, տուշ, 43x30,5 (2)
113. **ՈՐՄԱՆԿԱՐԻ** հատվածի ընդօրինակություն, գուլաշ, ջրաներկ,

բրոնզ, 40x31(3)

114. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ հատվածի ընդօրինակություն, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, տուշ, 41x30 (4)

115. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ հատվածի ընդօրինակություն, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, տուշ, 40x30,7 (5)

116. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ հատվածի ընդօրինակություն, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, տուշ, 41,8x32 (6)

117. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ հատվածի ընդօրինակություն, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, մատիտ, տուշ, 32x28,3 (7)

118. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ հատվածի ընդօրինակություն, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, մատիտ, տուշ, 32x28,3 (8)

Յալթայի հայկական եկեղեցու որմնանկարների էսքիզներ, մոտ 1907-1917

119. ԳՍԲԵԹԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՄԱՆ ԷՍԷԻԶ, ստվարաթուղթ, գուաշ, մատիտ, ապիտականերկ, տուշ, բրոնզ, 49,5x33,5

120. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ԷՍԷԻԶ, 1917, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, մատիտ, տեմպերա, տուշ, ոսկե բրոնզ, 49,5x34,5

121. ԽՈՐԱՆԻ աբսիդի, կամարների և առագաստների նկարազարդման էսքիզ, ստվարաթուղթ, գուաշ, ջրաներկ, բրոնզ, ապիտականերկ, մատիտ, տուշ, 33,7x50

122. ԽՈՐԱՆԻ աբսիդի, կամարների և առագաստների նկարազարդման էսքիզ, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, մատիտ, տեմպերա, տուշ, 34,2 x50

123. ԳՍԲԵԹԻ, կամարների և առագաստների նկարազարդման էսքիզ, ստվարաթուղթ, գուաշ, մատիտ, բրոնզ, տուշ, 49,5x33,5

124. ԿԱՄԱՐԻ նկարազարդման էսքիզ, 1917, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, մատիտ, 34,5x50

125. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻԶ, ստվարաթուղթ, գուաշ, ոսկե բրոնզ, մատիտ, ջրաներկ, տեմպերա, տուշ, 49,5x34,6

126. ՄԱՐԿՈՍ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻԶ, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, մատիտ, ջրաներկ, տուշ, 50x34,7

127. ՄԱՏԹԵՈՍ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻԶ, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, ջրաներկ, մատիտ, 49,5x34,6

128. ՂՈՒԿԱՍ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻԶ, ստվարաթուղթ, գուաշ, բրոնզ, մատիտ, ջրաներկ, տուշ, 50x34,6

129. ԱԼԲՈՍ (Մյունխեն), թուղթ, 30,4x21,1

130. ԱԼԲՈՍ (Մոսկվա), թուղթ, մատիտ, 24,5x33

«Բ» ֆոնդի գրաֆիկական աշխատանքների ցանկ

131. ՏԱՃԿԱՅԱՅ ԳՅՈՒՂԱՑՈՒ ՖԻԳՈՒՐ ՏԱՐԱԶՈՎ, թուղթ/ստվարաթուղթ, ջրաներկ, մատիտ, 30x19,4

132. ԵՐԵԿՈՒՅԹԻ ԾՐԱԳՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍՔԻՁ, թուղթ, ջրաներկ, տուշ, 23x15,3

133. «ԷՐՄԻՏԱԺ» ԹԱՏՐՈՆԻ ԾՐԱԳՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍՔԻՁ, ստվարաթուղթ, տուշ, մատիտ, 48,5x34,5

134. ՈՒՂԵՐՁԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍՔԻՁ, ստվարաթուղթ, ջրաներկ, տուշ, սպիտականերկ, մատիտ, 50x72*

* Բաղալյան Վ., Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921): Գրաֆիկա ՀԱՊ.- Եր., 2010, 108 էջ:- էջ 57-81:

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԸ ՀԱՊ-Ի ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

- «ԹԱՓՈՐԸ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՎԱՆՔԻ ԴՌԱՆ ԱՌԱՋ», 1895, կտ., յուղ.,
131x96
- «ՈՏՆԱՀԱՐՎԱԾ ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ», 1895, կտավ., յուղ., 112x89սմ
- «ԱԼՀԱՄԲՐԱ. ԻՍՊԱՆԻԱ», 1897, կտավ., յուղ., 31,5x19,5
- «ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱՍՐԱՀԸ», 1897, կտավ., յուղ.,
40,5x26
- «ՓԱՐԻԶԻ ՍԵՆ-ՃԵՐՄԵՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ», 1897, կտավ., յուղ., 44x22
- «ԼՔՎԱԾԸ» (ԵՐԿՐԱԿԱԳՈՒՅՈՒՄ), 1899, կտավ., յուղ., 53x39,5
- «ԿՆՈՋ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», 1899, կտավ., յուղ., 43,5x30,5
- «ՇԱՄԻՐԱՍԸ ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԴԻԱԿԻ ՄՈՏ», 1899, կտավ., յուղ.,
214,5x98
- «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԼՈՒԽԸ. ԴԱՍՏԱՌԱԿ», 1900, կտավ., յուղ., 46x61,5
- «ՏՂԱՄԱՐԴՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ», 1902, կտավ., յուղ., 147x75,5
- «ՃԻ. ՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ԱՆԻԻ ԵԿԵՂԵՑՈՒՑ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼԸ», 1905, կտավ.,
յուղ., 107x133
- «ԽՐԻՍՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՆԿԱՐԸ», 1906, կտավ., յուղ.,
246x160
- «ՍԱԼՈՄԵ», 1907, կտավ., յուղ., 155x155
- «ԶԱԲԵԼ ԹԱԳՈՒՅՈՒ ԹԱԳԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ», 1908, կտավ., յուղ.,
72x107
- «ԱՄՊԵՏ ԿԻՆԸ», 1909, կտավ., յուղ., 153x151
- «Ա. Գ. ԻԴԵԼՍՈՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ», 1913, կտավ., յուղ., 137x45
- «ՖԻՐԴՈՒՄԻՆ ԿԱՐԴՈՒՄ Է «ՇԱՀ-ՆԱՄԵ» ՊՈՆԵՍԸ Շահ Մահմոդ
Ղազնևիի», 1913, կտավ., յուղ., 132x162
- «ՀԱՐԵՄՈՒՄ», 1918, կտավ., տեմպերա, 9x79
- «ԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ԷՏՅՈՒՂ», 1918, ստվարաթուղթ, յուղ., 24x27,5

**ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ՝ ՀԱՊ-Ի
ՁԵՌԱԳՐԱՐՈՒՇԱԳՐԱՅԻՆ ԲԱԺՆՈՒՄ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ**

1. Պ. ՅԱՐՑԵՎ, «Վանքի մոտ» պիեսի էսքիզ-մակետ, 1904, թուղթ, տեմպերա, գուաշ, բրոնզ, կազմված է երեք իրար համալրող թերթերից: 28,8. 38,7; 26,4. 41,7; 21,5. 39,8

Ի. 592

2. ՊԼԱՖՈՆԻ ԷՍՔԻԶ, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ: 27. 16

Ի. 593

3. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐ, թուղթ ստվարաթղթի վրա, մատիտ, տուշ:

Ի. 593(2)

4. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԼԽԱՏԱՌԵՐ, թուղթ, մատիտ: 26, 8. 16

Ի. 593(3)

5. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐ, թուղթ ստվարաթղթի վրա, տուշ: 24. 18

Ի. 593(4)

6. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐ, թուղթ ստվարաթղթի վրա, տուշ: 23. 15, 5

Ի. 593(5)

7. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐԻ ԷՍՔԻԶՆԵՐ, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ: 20, 3. 26, 5: Շրջերեսին՝ հեղինակի նշումները:

Ի. 593(6)

8. ԷՄԻՆ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ, թուղթ, գունավոր մատիտ: 33. 24, 3

Ի. 594

9. ԳՐՔԻ ՇԱՊԻԿ, ստվարաթուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ: 30. 23, 5

Ի. 595

10. ԳՐՔԻ ԶԱՐԴԱՆԿԱՐ, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, բրոնզ: 27,7. 24

Ի. 595(2)

11. ԵՐԵՔ ԱՐՔՈՒՆԻ ԿԱՆԱՅՔ, ստվարաթուղթ, մատիտ, տուչ: 23, 9. 31, 5: Ներքևում աջից՝ մակագրություն մատիտով. «3 արքունի կանայք»:

Ի. 596

12. ՃԵՊԱՆԿԱՐՆԵՐ, թուղթ, մատիտ: 34, 6. 23

Ի. 596(2)

13. ՃԵՊԱՆԿԱՐ, թուղթ, տուչ: 35. 25, 5

Ի. 596(3)

14. ՃԵՊԱՆԿԱՐՆԵՐ, թուղթ, մատիտ: 27, 7. 24, 2

Ի. 596(4)

15. ՔՆԱԾ ԿԻՆԸ, թուղթ, տուչ: 33, 2. 23, 5

Ի. 596(5)

16. ՃԵՊԱՆԿԱՐՆԵՐ, թուղթ, մատիտ, տուչ: 25, 5. 35

Ի. 596(6)

17. ՃԵՊԱՆԿԱՐՆԵՐ, թուղթ, տուչ: 34, 8. 25: Շրջերեսին՝ ուրվանկարներ:

Ի. 596(7)

18. ՃԵՊԱՆԿԱՐ: «Երկու կին՝ տարագով», թուղթ, տուչ: 34, 8. 24, 5: Ներքևում՝ երկու ֆիգուրների աջ կողմում՝ անվանատառեր. «Վ. Ս.»: Շրջերեսին՝ բնորդի գծանկար մատիտով:

Ի. 596(8)

19. ՃԵՊԱՆԿԱՐՆԵՐ, թուղթ, տուչ: 34, 8. 25, 5: Շրջերեսին՝ տարբեր ուրվանկարներ մատիտով:

Ի. 596(9)

20. ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿԸ: Մոկացի Մարոն, ստվարաթուղթ, զուևավոր մատիտ: 33, 8. 25

Ի. 596(10)

21. ԵՐԱԺԻՇՏԸ, թուղթ, մատիտ: 12, 7. 9

Ի. 596(11)

- 22. ՉԱԼՄԱՅՈՎ ԾԵՐՈՒՆԻՆ**, թուղթ, մատիտ: 12, 7. 9
Ի. 596(12)
- 23. ՅԱԼԹԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՄԱՆ ԷՍՔԻԶ**, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, տուշ, բրոնզ: 35, 5
Ի.597
- 24. ԱՖԻՇԻ ԷՍՔԻԶ**, ստվարաթուղթ, տեմպերա, գուաշ, տուշ:
Ի. 3171
- 25. ԳԾԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ԱԼԲՈՍ**, 1916, Թիֆլիս: 8, 5. 13, 5
Ի.4413
- 26. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍՅՈՒՆԵՐ** /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 23. 32:
Ներքևում աջից` մակագրություն. "Рамзес II"
Ի. 4445
- 27. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍՅՈՒՆԵՐ** /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 23. 32
Ի. 4446
- 28. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ԻՆՏԵՐԻԵՐ**, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 22.
30, 5
Ի. 4447
- 29. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՀԱՏՎԱԾ** /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ,
գուաշ, տուշ: 23. 32
Ի. 4448
- 30. ԽՈՅԱԿՆԵՐ** /ընդօր./, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ, բրոնզ:
Ներքևում աջից` ստորագրություն. «W. Surenian»
Ի. 4449
- 31. ԱՍՈՐԱԿԱՆ** /ընդօր./, թուղթ, մատիտ: 32. 20, 5: Աջ կողքին`
մակագրություն
Ի. 4454
- 32. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲՈՒՐԳԵՐԻ** մաթեմատիկական հաշվարկների և
կտրվածքների գծագրեր, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 32. 23
Ի. 4455

33. ՊԵՐՍԵՊՈԼԻՍԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ սրահի սյուներ /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 32. 23: Ներքևում կենտրոնում՝ մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. “Saulen Von Thronhalle in Persepolis. Dschinil-Minar. V. Surenyan”.

Ի. 4456

34. ԴԱՐԵՋԻ ՊԱԼԱՏԸ և հատակագիծը, Պերսեպոլիս, թուղթ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ: 32. 23:

Պալատի պատկերի տակ՝ մակագրություն. “Restaurirte anricht”, հատակագծի աջ և ձախ կողմերում՝ մակագրություն. “Palast des Darius zu Persepolis”, աջից՝ ստորագրություն. “V. Surenyan”.

Ի.4457

35. ԷՂՅՈՒ ՏԱՃԱՐԸ ԵՎ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾԸ, թուղթ, գուաշ, տուշ: 23. 32: Ներքևում կենտրոնում՝ մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. “Temple d’ Aroeris éEdfou”, “V. Surenyan”.

Ի. 4458

36. ՓԱՐԱՎՈՆՆԵՐԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԻ ԴԵՏԱԼՆԵՐ, թուղթ, տուշ: 32. 23: Գլխամկարների տակ՝ մակագրություններ. “Thothmes I, Ames-Nofrari, Konigin V, Amenof I, Ramtet II, Turhaka, Amenof III”, աջից՝ ստորագրություն. “V. Surenyan”.

Ի. 4459

37. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ, թուղթ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ: 32. 23: Պատկերների տակ մակագրություններ. “Thot (Hermes), Thor (Horus)”, ներքևում աջից՝ ստորագրություն. “V. Surenyan”.

Ի. 4460

38. ԽՈՅԱԿՆԵՐ /ընդօր./, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ, քրոնգ: 23. 32: Ներքևում աջից՝ ստորագրություն. “W.Surenian”.

Ի. 4461

39. ՀՈՒԼԻՍՅԱՆ ՑՈՒՅՑԵՐԻ ՀՈՒՇԱՐՉԱՆԸ, թուղթ, տուշ: 32. 23: Ներքևում կենտրոնում՝ մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. “Monument de Juillet”, “V. Surenyan”.

Ի. 4462

40. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍՅՈՒՆԵՐ /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 23. 32, 2: Ներքևում՝ մակագրություններ, աջից՝ ստորագրություն. “Saule V

memnonium Ramses II, Saule aus d. gr. Temp V Karnak, Saule von Benihassan". "V. Surenyan".

Ի. 4463

41. ԳՅՈՒՐԱՆՈՑԻ ՖԱՍԱԴԻ ԴԵՏԱԼՆԵՐ, թուղթ, տուշ: 32, 4. 23, 2: Ներքևում աջից՝ ստորագրություն. "V. Surenyan".

Ի. 4464

42. ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍՅՈՒՆԵՐ /ընդօր./, թուղթ, ջրաներկ, տուշ: 32. 23: Ներքևում՝ մակագրություններ, աջից՝ ստորագրություն. "Saule V Temple zu Luxor, Isis saule von Temple V Dengerah, Protodorische saieue V Nemp zu Beni-Hassan", "V. Surenyan".

Ի. 4465

43. Ս. ՍՈՖԻԱՅԻ ՄՋԿԻԹԻ ՇԱՏՐՎԱՆԸ, թուղթ, ջրաներկ, բրոնզ: 32, 4. 23, 2: Ներքևում կենտրոնում՝ մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. "Fontaine de la mosque'e de la S. Sophie /Constantinopole/", "V. Surenyan".

Ի. 4466

44. ԱՍՈՐԱԿԱՆ ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՀԱՏՎԱԾ, թուղթ, մատիտ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ: 32, 4. 23: Ներքևում կենտրոնում մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. "Assyrisches relieffragment", "V. Surenyan".

Ի. 4467

45. ԽՈՅԱԿՆԵՐ, թուղթ, ջրաներկ, գուաշ, տուշ, բրոնզ: 23. 32: Ներքևում աջից՝ ստորագրություն. "V. Surenyan".

Ի. 4468

46. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐ, թուղթ, գուաշ, տուշ, բրոնզ: 23. 32: Ներքևում աջից՝ ստորագրություն. "V. Surenyan"..

Ի. 4469

47. ԴԱՐԵՀԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ ԵՎ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾԸ, թուղթ, տուշ: 32, 4. 23: Ներքևում կենտրոնում՝ մակագրություն, աջից՝ ստորագրություն. "Elsengrab des Darius /Nacksch-i-Rustam", "V. Surenyan".

Ի. 4470

48. ՖԻԼԻՊ IV-ը ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՀԱԳՈՒՄՏՈՎ /Կելասկես/, Կտավ ստվարաթղթի վրա, յուղաներկ: 33, 3. 20, 5

Ի. 4471

49. ՓՈՂՈՑԱՅԻՆ ՏՂԱՆԵՐ /Մուրիլիո/, կտավ ստվարաթղթի վրա, յուղաներկ: 36, 3. 27, 5
Ի. 4472

50. ՄԱՐԻԱՄԻ ՊՍԱԿԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ /?/, կտավ ստվարաթղթի վրա, յուղաներկ: 30, 8. 23, 3
Ի.4473

51. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԵՔԻԱԹԻ ԷՍԹԻՋ, ստվարաթուղթ, մատիտ, տուշ: 18, 8. 25, 7
Ի. 4474

52. ՏՂԱՄԱՐԴՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ, թուղթ, տուշ: 25, 3. 16, 3
Ի. 4475

53. ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԷՍԹԻՋ, ստվարաթուղթ, մատիտ, տեմպերա: 24. 38
Ի. 4476

54. ՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՄՈՒՏՔ, կտավ ստվարաթղթի վրա, յուղաներկ: 36, 5. 19, 4
Ի. 16216 ժ-2655/4551

55. ՏՂԱՄԱՐԴՈՒ ԴԻՄԱՆԿԱՐ, էտյուդ, ստվարաթուղթ, յուղաներկ: 22, 3. 14, 5
Ի. 16217 ժ-2635/4507

56. ԲՆԱՊԱՏԿԵՐ, էտյուդ, ստվարաթուղթ, յուղաներկ: 14, 7. 22, 8
Ի. 16218 ժ-12636/4508

57. ԵՐԵՆԱՅԻ ԿԻՍԱԴԵՄ /Նիկողայոս Ալեքսանդրի Մկրտումյան/, 1898, թուղթ, մատիտ: 22, 3. 15, 1: Ներքևում աջից` ստորագրություն և թվական. “В. Суренянц 98”.
Ի. 26245

58. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ /նկարչի քրոջ անուսիմը/, թուղթ, մատիտ: 22, 3. 18: Ներքևում աջից` անվանատառեր. «Վ. Ա.»:
Ի. 26246

59. ԿԱՐԱՊԵՏ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ, 1880: Ներքևում մակագրություն և անվանատառեր. "Коплонъ или капуста кнам Կարապետ Կաղանք ԵՇ".

Ի. 26247

60. ՍԱԹԵՆԻԿ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ /նկարչի քույրը/, 1890, թուղթ, մատիտ: 22, 3. 15, 1:

Ի. 26248

61. ՍԱԹԵՆԻԿ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ, 1910, թուղթ, մատիտ: 18. 21: Շրջերեսին մակագրություն և տարեթիվ. "Март 1910".

Ի. 26249

62. ԳԾԱՆԿԱՐՆԵՐ ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐԻ ՎՐԱ, /Ջահ, Շինության հատված, Չալմայով տղամարդ/, թուղթ, մատիտ: 9. 5, 5

Ի. 26250

63. ԳԾԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ԱԼԲՈՄ, 1913, Մյունխեն: 23. 18, 2

Ի. 26251

64. ԳԾԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ԱԼԲՈՄ, 1923, 14, 6. 20, 5

Ի. 26252

65. ԶԱՐԴԱՆԱԽՇԵՐ, ստվարաթուղթ, տուշ: 32. 23, 7

Ի. 26256

66. ԱՌԱՍԱԴԻ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴՄԱՆ ԷՍԹԻԶ, թուղթ, մատիտ, գուաշ: 24.32

Ի. 26256(2)

67. ՊԼԱԿԱՏԻ ԷՍԹԻԶ, թուղթ, տուշ: 30, 5. 20

Ի. 26256(3)

68. ԵՐԵԿՈՅԻ ԾՐԱԳՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄ, 17.12. 1894, Մոսկվա: Տպագրված՝ 31, 5. 22, 6

Ի. 605

69. ԵՐԵԿՈՅԻ ԾՐԱԳՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄ, 8.12. 1899, Մոսկվա: Ատլասի վրա, 34, 7. 23, 5

Ի. 605ա

Ֆ-128 Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՐԽԻՎԸ

Տուփ 1

- թպ. 1 - Պուլշկինի «Բախչխարայի շատրվանը» գրքի մակետ
- թպ. 2 - Վ. Սուրենյանցի ձևավորած գրքեր
- թպ. 3 - Թարգմանություն և առաջաբան. Շեքսպիր, «Միջամառ-նային գիշերվա երազը»
- թպ. 4 - Վ. Սուրենյանցի ճամփորդական հուշեր, հոդվածներ

Տուփ 2

- թպ. 5 - Վ. Սուրենյանցի նամակները
- թպ. 6 - Վ. Սուրենյանցին ուղղված նամակներ, նրա մասին նամակներ
- թպ. 7 - Վ. Սուրենյանցի կյանքին և ստեղծագործությանը վերաբե-րող նյութեր

Տուփ 3

- թպ. 8 - Վ. Սուրենյանցի և նրա հարազատների լուսանկարներ
- թպ. 9 - Վ. Սուրենյանցի լուսանկարներ, նեգատիվներ
- թպ. 10 - Վ. Սուրենյանցի աշխատանքների լուսանկարներ և վերա-տպություններ

Տուփ 4

- թպ. 11 - Վ. Սուրենյանցի ձևավորումների և նկարազարդումների լուսանկարներ
- թպ. 12 - Բնորդների լուսանկարներ
- թպ. 13 - Վ. Սուրենյանցի հավաքած նյութեր և լուսանկարներ
- թպ. 14 - Մենագրություն, ավտոռեֆերատ

Տուփ 5

- թպ. 15 - Հոդվածներ Սուրենյանցի մասին. անթվակիր. 1870-1960-ական թթ.
- թպ. 16 - հոդվածներ, 1970-2000-ական թթ.

Տուփ 6

- թպ. 17 - Վ. Սուրենյանցի ցուցադրությունների կատալոգներ, բուկ-լետներ, հրավիրատոմսեր

Տուփ 7

- Վ. Սուրենյանցի գրքերը (այլալեզու գրքեր)
- թպ. 18 - Վ. Սուրենյանցին պատկանող գրքեր Ֆ-128

1. H. Taine, "Philosophie De L'art", Paris 1895.
2. J. Mourier, "L'art Religieux au Caucase", Paris 1887.
3. Geschichtliche und Künstlerische Erzählungen au L. Weisser's Bilder-Atlas zur Weltgeschichte von Dr Heinrich Mer. I Band, Stuttgart 1860.
4. Geschichtliche und Künstlerische Erzählungen au L. Weisser's Bilder-Atlas zur Weltgeschichte von Dr Heinrich Mer. II Band, Stuttgart 1868.
5. Ղ.Ալիշան, «Շիրակ» (հեղինակից՝ նվեր Վ. Սուրենյանցին), Տեղագրութիւն, Պատկերացոյց, Հավաքեց Հ. Ղևոնդ Վ. Ս. Ալիշան, Վենետիկ, Ս. Ղազար, Այլ-1881:
6. Գերմանական պատկերազարդ ավրոն, 1892-1895 թթ. (24 Heft):
թպ. 2 - Վ.Շեքսպիրի «Միջամառնային գիշերվա երազը» պիեսի թարգմանությունը և հոդվածի առաջաբանը: Թարգմանած հրատարակությունը՝ "Gloke Edition" կամ "Cambridge Chakespeare" հրատարակություններից: William George Clark և William Aldis Wrihgt London Macmillan, էջ 69, 1898, Մոսկվա:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

1. Ռուբեն Դրամբյանին (Պատկերասրահի տնօրեն) - Я. С. Кумингпу (մասին)
2. Հոգևոր ճեմարան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի 13-ն փետրվարի 1890 ամի, Հ. 16, Ս. Էջմիածին - տեսուչ ճեմարանի Նահապետ արքեպիսկոպոս Նահապետյան, քարտ. վարչության ճեմարանի Ռ. Ռուբինյան (Սուրենյանցին ուսուցիչ նշանակելու մասին):
3. Պատկերասրահի տնօրեն Ռ. Հ. Պարսամյանին - А. Идельсон, на N 0-07 от 5/III 1955 г.
4. Полномоченному представителю СССР в Италии тов. Каме-неву. Рим. ժող. նկ. Մ. Սարյանից (Փարիզ, 1927, 24 մայիսի)
5. Նամակ, լուսանկար (ռուս. ինքնագիր) - Ռ. Դրամբյանին Մ. Ս. Վարդանյանից (1 աշխատանքի մասին) 31.01.1960, Մոսկվա:
6. Նամակ (ռուս., ձեռ.) Гос. картинной Галереи Армении от П.Есяна - Эриванскому гос. музею. 15.IV.1931.
7. Նամակ (ռուս., ձեռագիր). ՀՊՊ-ին՝ Հ.Սուրենյանից 1949 թ.
8. Նամակ (ռուս., ձեռ.). ՀՊՊ-ին՝ Պոկրոպսկուց, 1963
9. ՀՊՊ-ի դիրեկտոր Ռ. Հ. Պարսամյանից - директор музея МХАТ СССР им. Горького Ф.Н.Михальский - ру. 20 июня 1954 г.

Նամակներ Սուրենյանցի մասին

10. Հոգևոր ճեմարան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի 13-ն փետրվարի 1890 ամի հ.16 Ս. Էջմիածին

Վ. Սուրենյանցի նամակները տարբեր անձանց

11. Ալ. Սպենդիարյանին
12. Գ. Մ. Ղուկասյանին
13. Մ. Բարխուդարյանին, 1890
14. «Մշակ»-ի խմբագրությանը, 1898
15. Չիսլյանին-Քալանթարովին, 1898
16. Յու. Վեսելովսկուն, 1904, 1905, 1907
17. Դուբովսկոյին, 1907
18. Ալ. Ծատուրյանին, 1900, 1906
19. 3 նամակ Արամ Վրույրին, 1912
20. Տիգրանովին, 1916
21. Նիկոլայ Մկրտումյանին - բացիկ
22. Ալ. Յ. Մկրտումյանին - բացիկներ

Նամակներ Վ.Սուրենյանցին

23. Մինչենկովից, ձեռ. 1914
24. Պ. Ադամյանից, 1889
25. Հայկական եկեղեցու շինարարությունից (նամակ ռուս. ձեռ.) 14.07.1911 թ.
26. Վ. Քալանթարյանից
27. Կուրինչիի անվան ընկերության նամակը, 1915
28. Օ. Սևումյանից, 1916
29. Մ. Ցուրինովայից
30. Է. Տեր-Գրիգորյանից
31. Շմիդտից
32. Հայ արվեստների միության առաջին ցուցահանդեսի կատալոգ, 1917
33. Տեր-Միքելովի նամակը, 1916, Յալթայի եկեղեցու եսթիզների մասին 2 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԽԻՎՈՒՄ ՊԱՅՊԱՆՎՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ եւ Իմերեթի հայոց վիճակային կոնսիստորիայի կառավարական բաժին «Свидетельство» Պատճե Տէր Յակոբ Սուրենյանցի որդու Վ. Սուրենյանցի ծննդյան վկայականը: 1891
Ֆ-53, ց. 1, գ. 1757

ПРОКУРОРЪ Эчмиадзинскаго Армяно-Григоріанскаго синода N33
июня 1891 года. С. Эчмиадзинъ.
[Վ. Սուրենյանցին Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանում նկարչության և արվեստի պատմության ուսուցիչ նշանակելու մասին]
Ֆ-1262, ց. 2, գ. 113

«ԱԲԵԼԻ ԱՐՅՈՒՆ» ժողովածուի խմբագրության նամակները Մեծ իշխան Կոստանտին Նիկոլակիչին և գրող Լեոնիդ Անդրևին՝ ժողովածուի հրատարակման նպատակների մասին: Նպատակն է եղել հայադրբեջանական կոտորածներից տուժածներին օգնելը: Կան ցուցակներ այն անձանց, որոնց ուղարկվել են համանման գրություններ:
Վ.Սուրենյանց - էջ 5
Ֆ. Գ.Կ. Աղանյան, գ. N74 332, ց. 1, 1 դեկտ. 1905, հունիս 1906

ԱՍՏՐԱԽԱՆԻ թեմի հայոց վիճակային կոնսիստորիա:
Նորակառույց եկեղեցու շենքի պատկերների և խաչի զորացման մասին: 1908-1916:
Երեց փոխան Գեորգեայ ուխտատեղի եկեղեցուց հայոց Ղզլարու, 8 հունիս, 1908:
Յայտարարութիւն Վ. Սուրենյանցի 2 նկարների օժման մասին:
Ֆ. 52, ց. 1, գ. 5740, էջ 3:

ԷԶՄԻԱԾՆԻ Գևորգյան հոգևոր ճեմարան: 1889-1890:
Մանկավարժական խորհրդի նիստերի արձանագրություններ: Աշակերտների ընդունելության անվանացանկ:
Հիշատակված են՝ Ավ. Իսահակյանի, Կ.Կոստանդյանի, Ստ. Լիսիցյանի, Վ. Սուրենյանցի, Ստ. Օրբեյանի անունները:
Ֆ. 312, ց. 1, գ. 91, էջ 12:

ԷԶՄԻԱԾՆԻ Գևորգյան հոգևոր ճեմարան: 1890 թ.:
ճեմարանի թվաբանության, թուրքերենի, ֆրանսերենի, ընդհանուր գրականության, ընդհանուր պատմության, հայոց պատմության բարո-
134

յագիտության, փիլիսոփայության, քրիստոնեության, արվեստի պատմության, աշխարհագրության ուսումնական ծրագրեր:

Վ.Սուրենյանց

Ֆ. 312, ց. 1, գ. 239

ՀՍՍՌ Սինիստրների սովետ. Որոշում N 244

Совет министров Арм. ССР постановление N 244 7 июня 1960 г.

О проведении 100 летия со дня рождения художника Вардгеса Суренянца.

Ֆ. 113, ց. 7, գ. 209:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ Ա.Ս.Ֆ.Ս.Յ.-ի և Մերձավոր արևելքի ամերիկյան նպաստամատույց կոմիտեի միջև կնքված պայմանագրի, Հայաստանում ռոզգման սիստեմ ստեղծելու, Թուրքիայից հայ գերինների վերադարձի և Հայաստանի մշակույթի զարգացման մասին: [Նախիջևանից վերադարձած նկարիչ Վ. Սուրենյանն իր հետ բերել է Ռոստովի և Նոր Նախիջևանի թանգարանների բոլոր իրեղենները, նշանակվել է Ախիկեանի տեղ տնօրեն՝ հայկական թանգարանի, շենքը փոքր է և պիտի փոխադրվի Երևանի նախկին քաղաքատունը Ազատության պարտեզի մոտ]:

Հայ ազգային պատվիրակություն:

Ֆ. 430, ց. 1, գ. 1391

ՀԱՅ դասական նկարիչներ Ե. Թադևոսյանի, Վ. Սուրենյանցի, Ս. Սարյանի, Լևոն Հազարապետյանի և Փ. Թերլեմեզյանի խմբանկարը:

Նրանցից ոմանք ապրել և ստեղծագործել են Թիֆլիսում: Ֆոտոպատճեն: Անթվակիր: Ֆոնդ լուսանկարների և թիֆլիսահայության վերաբերյալ:

Ֆ. 469, ց. 14, գ. 91

Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ զեկուցումը՝ Էջմիածնի տաճարի վերանորոգման մասին: Անթվակիր: Ֆոնդ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի դիվան:

Ֆ. 57, ց. 1, գ. 483, թ. 2-6

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԿԱՅՔԵՐՈՒԲ ՁԵՏԵՂԱԾ ՆՅՈՒԹԵՐ

ru.wikipedia.org/wiki/Суренянц,_Вардгес_Акопович
http://www.gallery.am/hy/database/?d_l=1&d_s=0&d_a=21&kyw=&search-it=%D5%88%D6%80%D5%B8%D5%B6%D5%A5%D5%AC
www.encyclopedia.am/pages.php?bld=2&hld=1617
culture.azg.am/?lang=AR&num=2010031301
www.youtube.com/watch?v=tyNLZtlWq_o
www.armspain.com/.../բացվեց-վարդգես-սուրենյանցի-ցուցահան/akhaltskha.net/news/erevanowm_bacvec...39/2010-11-26-369
ankakh.com/2010/10/64626/tumblr_kow5s4obmx1qzqud8o1_500/
www.onlinearmenianstore.com › Home › BOOKS › Art / Culture
hpj.asj-oa.am/2899/1/2010-3(315).pdf
hpj.asj-oa.am/2755/1/2010-1(57).pdf
www.azg.am/AM/2010112720
www.armtown.com/news/am/zam/20120227/63075/
ru.hayernaysor.am/Vardges-Surenyants-
en.hayernaysor.am/Vardges-Surenyants
http://worldartdalia.blogspot.com/2012/04/blog-post_6890.html?spref=fb
www.gisher.ru/.../surenyants-varδες.../vardges-surenyants-15-p560...
ru.hayazg.info/Суренянц_Вардгес_Акопович
www.youtube.com/watch?v=ylyxW9EDiTM
www.a1plus.am/en/.../vardges-surenyants
www.persons.am/ru/1617.htm
www.armenianbooksclub.com/book_details...
armzefir.wordpress.com/.../верный-своим-принципам-вардгес-суре...
136

www.youtube.com/watch?v=Y14YpvM7QCK
[www.yerevan2012.org/index.php?... -](http://www.yerevan2012.org/index.php?...)
www.aysor.am/.../serzh-sargsyan-surenyanc...
www.mushart.com/.../Surenyants/Surenyant...
[hyeforum.com/index.php?showtopic=35113 -](http://hyeforum.com/index.php?showtopic=35113)
www.newsinfo.am/Serzh-Sargsyan-was-pres...
[www.newsinfo.am/Kiev-hosts-exhibition-of... -](http://www.newsinfo.am/Kiev-hosts-exhibition-of...)
ru.wikipedia.org/wiki/Файл:Vardges_Surenyants.png
www.gisher.ru/gallery/surenyants-varδες-a836/
[www.tert.am/en/news/2010/.../sourenyants/ -](http://www.tert.am/en/news/2010/.../sourenyants/)
[blog.farusa.org/.../web-wrap-new-canvas-b... -](http://blog.farusa.org/.../web-wrap-new-canvas-b...)
[www.panarmenian.net/photo/2997 -](http://www.panarmenian.net/photo/2997)
www.tumblr.com/tagged/varδες-surenyants
armenpress.am/eng/.../www.idealsystem.am
www.armeniandiaspora.com/showthread.ph...
www.photolure.am/?section=prod/...
arvest.armenia.ru/2010/01/20/1855/zhivopis-ot-osnovopolozhnika/

ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

Ա

Աղամյան Պետրոս - 60, (77), (236), (465), (263)

Ազնավուրյան Գոհար - 226, 304

Ալաջաջյան Մ. - (210)

Ալիսիկյան Վրթանես - (322)

Աղամյան Կարեն - (416)

Աղասյան Արարատ - 116, 142, 143, 144, 146, 406, 504

Ամիրխանյան Արսեն - 471

Այվազյան Մարիամ - 234

Այվազովսկի Յովհաննես - (236), (326), (333)

Անդրեասյան Բյուրակն - 90

Աջապահյան Տեր Միքայել եպիսկոպոս - Շիրակի թեմի առաջնորդ (435)

Առաքելյան Սեդրակ - (217)

Առաքելյան Համբարձում - (212)

Առաքելյան Ռոզա - 423

Ասատրյան Աննա - 504

Ասատրյան Նվարդ - 424, 425

Ավազյան Արթուր - 504

Ավազյան Էդուարդ - 390

Ավազյան Լիլիթ - (441)

Արզումանյան Նիկ. - 316

Գրիգորյան Ալեքսանդր - 259

Գրիգորյան Պերճ - 351, 352, 383

Գրիգորյան Քնարիկ - 52

Գյուրջյան Գաբրիել - 257, 258

Դ

Դզնունի Դանիել - 1

Դևրիկյան Վարդան - 525

Դրամբյան Ռուբեն - 117, 229, 335, 336, 484

Ե

Եսայան Խաչատուր - (527)

Երանոսյան Ս. - 394

Երիցյան Գ. - 322

Զ

Զարեյան Գրիգոր - 244

Զարյան Ռուբեն - 260, 302

Զոհրաբյան Շուշանիկ - 405, 414, 428, 429, 459, 460, 461, 469

Զուռնաչյան Դոնարա - 374

Է

Էմին Գևորգ - 261

Էթիզյան Հակոբ - 162

Թ

Թաղևոսյան Եղիշե - 131, (210), (212), (217), (251), (270), (391)

Թերիզբաշյան Վահրամ - 464, 465

Թերլենեզյան Փանոս - (212), (217), (270), (391)

Թովմասյան Սարգիս - 339

Թովուզյան Լուսինե - 168

Բ

Բադալյան Վիկտորիա - 152, 504

Բաշինջադյան Ս. - 205

Բարսկայա Թ. - 372

Բրուտյան Գևորգ - 134

Գ

Գաբրիելյան Սամվել - 350

Գայֆեջյան Վահրամ - (416), (422)

Գասպարյան Արմեն - 426

Գարեհինյան Լուսինե - 427

Գորյան Պերճ - 79, 324, 329

Թունանյան Յովհաննես - (212), (251),
(521)

Ի

Իգիթյան Յենրիկ - 118, 310, 317
Իզմիրյան Մատթեոս - 208
Իսաբեկյան Էդուարդ - 262, 344

Լ

Լոռյան Յ. - 215
Լևոնյան Գարեգին - (212), 218

Խ

Խալաթյան Լևոն - 92, 263
Խանջյան Գրիգոր - (135), (251)
Խաչատրյան Յայկ - (521)
Խաչատրյան Շահեն - 148, 318, 411,
(416)
Խաչիկյան Յակով - 504
Խաչվանքյան Կարպ - 422
Խեչումյան Անահիտ - 412
Խունունց Միքայել Մնացականի - 212

Ծ

Ծատուրյան Ալեքսանդր - 202, (210),
(236)

Կ

Կանցյան Լևոն - 385, 386, 391
Կավերին Վենիամին - (347)
Կարապետյան Գուրգեն - 342, 345,
353, 364, 527
Կարապետյան Օ. - 394
Կարինյան Արտաշես - (223)
Կիրպուտին Վալերի - 485
Կոջոյան Յակոբ - (416), (422)
Կուրդինյան Կոստանտին - 354

Ղ

Ղակոբյան Յրավարդ - 142

Ղայազն Տիգրան (Պետրոսյանց) - 128
Ղայնե Յենրիկ - (395), (468)
Ղայրապետյան Ռիմա - 399
Ղասրաթյան Մուրադ - 142
Ղարուբյունյան Կարինե - 170, 437
Ղարուբյունյան Վահան - 62, 245, 265,
266, 275, 346, 347, 362, 365
Ղովակիմյան Բախտիար - 112, 115,
121, 122, 151
Ղովակիմյան Սամվել - 355
Ղովհաննիսյան Կոստանտին - 323
Ղովհաննիսյան Ղովհաննես Մ. - (236),
(255)
Ղովհաննիսյան Ղովհաննես - 380
Ղովման Գուրգեն - 224
Ղովսեփյան Էմմա - 381
Ղովսեփյան Մարիամ - 171

Ղ

Ղազարյան Մանյա - 57, 63, 105, 113,
232, 233, 235, 236, 237, 246, 253,
254, 255, 267, 268, 269, 270, 271,
272, 276, (305), 311, 312, 313,
333, 340, 382
Ղազարյան Սպարտակ - 356
Ղազարյան Վիգեն - 142

Ճ

Ճերանեան Փանոս - 407

Ս

Մաթևոսյան Լյուբա - 432, 433, 434
Մաթևոսյան Կարեն - 375
Մաթևոսյան Վիլիելմ - 76, 93, 124,
273, (251)
Մանուկյան Արթուր - 416
Մանուկյան Ռ. - 398, 400, 408
Մասլաք Պերճ - 439
Մարգարյան Մկրտիչ - 415
Մարգարյան Նազելի - 395
Մարտիկյան Եղիշե Ա. - 81, 94, 278
Մարյան Ղ. - 274

Մելիք - Վրթանեսյան Կ. - 486
Մելիքյան Ռոմանոս - (479)
Մեշկով Վասիլի - (527)
Մետեռլինկ Սորիս - (235), (348)
Միհանաջեան Հովակիմ - 210
Միքայելյան Մարտին - 123, 125, 337,
348, 366, 387, 397, 401, 441, 463,
504
Մխիթարյան Հանլետ - 334
Մխիթարյան Վլ. - 305
Մկրտչյան Գայանե - 172
Մկրտչյան Մանե - 442
Մկրտչյան Կառլեն - 357
Մովսեսյան Արփեն - 500

Ն

Նավասարգյան Ալիս - 111
Նուրիջանյան Գոհար - 175

Շ

Շահազիզ Երվանդ - 88, 225, (236)
Շահազիզ Սմբատ - 255
Շահանդուխտ (Պերթիզյան Սանդուղթ)
- 396
Շահին Էդուարդ - (236),(322)
Շարբաբջյան Գրիգոր Միքայելի -
(212), (322), (443)
Շեքսպիր Վիլյամ - (464), (465), 466,
467
Շիշմանյան Ռաֆայել - 59
Շիրվանզադե Ալեքսանդր - (212)

Ռ

Ռսկանյան Արզաս - 409

Չ

Չեխով Ա.Պ. - (236), (288)
Չմշկյան Հարություն - 201
Չուգասզեան Լեւոն - 531

Պ

Պարոնյան Հասմիկ - 417
Պետրոսյան Էմին - (431)
Պետրոսյան Ինգա - 176
Պետրոսյան Մարիամ - 177
Պուշկին Ա. Ս. - 68, (229), (231), (335),
(336), (484-489)

Ջ

Ջուլիակյան Գոհարինե - 445

Ռ

Ռեպին Իլյա - 119, (236), 280, (362),
(527)
Ռիզան Սաբիր - 307
Ռշտունի Շուշան - 446

Ս

Սահակյան Ջանան - 462
Սանթրյան Վանիկ - 447, 448
Սարգսյան Արա - 281
Սարգսյան Մինաս - 55, 72, 84, 227,
247, 322
Սարգսյան Ս. - 392
Սարգսյան Տիգրան - (453)
Սարյան Մարտիրոս - (212), (217),
(270), 282, 303, (322), (391), (443),
(507)
Սերոբյան Հարություն - 283
Սպենդիարյան Ալեքսանդր - (236)
Սպենդիարովա Մարինա - 82
Ստամբուլցյան Աստղիկ - 384, 449, 450
Ստանիսլավսկի Կ. Ս. - (236), (306),
(307), (381)
Ստասով Վլադիմիր - 284
Ստեփանյան Մարինա - 338, 410
Ստեփանյան Սուրեն - 219
Ստեփանյան Վանիկ - 285

Վ

Վազներ Լ. - 326

Վարդազարյան Դավիթ - 426
Վարդանյան Սաթենիկ - 419, 421,
435, 440, 504
Վարդանյան Սիմա - 178, 179
Վարդանյան Վավիկ - 287, 288
Վարդանյան Վրեժ - 343

Տ

Տեր - Գրիգորյան Լ. Ա. - 165
Տեր - Մարտիրոսյան Հարութ - 389
Տեր - Սինասյան Խաչատուր - 322
Տեր - Վարդանյան Տարագրոս - (217),
(334), (374)
Տերյան Վահան - (479), (520)

ՈՒ

Ուայլդ Օսկար - 483,490,498

Փ

Փաշայան Ռոբերտ - 328, 330, 331,
367, 369
Փարսադանյան Ալբերտ - 8
Փոստաճեան Թորգոմ - 130

Ք

Քերթնենցյան Դավիթ - 504
Քյուրքչյան Ա. Ն. - 165
Քոթանցյան Գարեգին - 504

Օ

Օհանյան Լ. - 402

Ֆ

Ֆահրադյան Հասմիկ - 455

Ա

Այվազյան Մարիամ - 74
Ասատրյան Ստելլա - 458

Բ

Բաճալյան Վիկտորիա - 456
Բարատով Բորիս - 114, 129,157, 158
Բարսկայա Թ. - 370
Բուրով Գ. - 53

Վ

Վերմիշև Միխայիլ - 207
Վեսելովսկի Յուրի - 478
Վինոգրադսկայա Ի. - 78

Գ

Գազարապետյան Լևոն - 213
Գաբոնովա Օ. - 53
Գինզբուրգ Ի. - 220
Գլազով Կ. - 196, 197
Գրիգորյան Ալեքսանդր - 295
Գյուրճյան Գաբրիել - 296, 297

Դ

Դևրիկյան Վարդան - 525
Դրամբյան Ռուբեն - 86, 91, 228, 250, 298

Զ

Զյուր Գ. (Օվնան Գյուրգեն) - 221

Յ

Յատիկյան Մաղադանա - 457
Յուրաբով Բորիս - 363, 371

Ի

Իգիտյան Դենրիխ - 321
Իզմայլովա Թ. - 74

К

Казарян Арис - 132, 403
 Казарян Маня М. - 65, 67, 300, 315
 Каковкин А. - 341
 Кара Дарвишъ (Акоб Генджян) - 213
 Коджоян Акоп - (403)
 Комиссаржевская В. Ф. - 69
 Константин Эрих - 458
 Кучис И. - 71

М

Манасарян Эдмонд - 393
 Матевосян Люба - 155
 Марков Павел - 51
 Мейерхольд В. Э. - 73
 Метерлинк Морис - 476, 477
 Мехеев В. - 199
 Микаелян Мартин - 299

Н

Немирович-Данченко Вл. И. - 56, 87

О

Оганисян Русет - 529

П

Пилипосян Асмик - 368
 Плахотная Л. - 71
 Пушкин А. С. - 475

Р

Ревазова Эрна - 413
 Ростиславов А. - 209
 Румянцева Г. - 53

С

Сарьян Мартирос - 49, 213
 Сизеранъ Робертъ - 480
 Сошин Г. - 332
 142

Станиславский К. С. - 66, (78), (315)
 Стасов Владимир - 54, 200
 Степанян Марина - 530
 Степанян Нонна - 100, 103, 301
 Степанян Сурен - 50

Т

Тадевосян Егише - 213
 Терлемезян Фанос - 213

У

Уайлд Оскар - 481

Ф

Филатов А. - 376

Х

Хачатрян Шаген - 404

Ч

Чушкин Н. - 51

Ш

Шахъ - Азизъ Смбаъ - (478)

В

Varatov Boris - 129

К

Khachaturian Shahen - 148

Р

Postajian Torkom - 130

С

Stepanyan Marina - 159

ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՏՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ա

Ալիամբրա Իսպանիա - 97, 377, 362
Անի - 451

Ազգային տարազներ - 148
Աղոթք Գեթսեմանիում - 95, 522, 525

Աղջկա դիմանկար - 147

Աղջնակի դիմանկար - 147

Աղջկա գլուխ - 225

Աղքատ գաղթականներ - 216

Ալահանդես - 252

Աղջիկը թասակով - 266

Այնտեղ ներսում - 235, 348

Անապաստանը - 148, 512

Անկոչը - 235

Ասպետ կինը - 463

Աստվածամայրը գահի վրա - 95, 105,
160, 522

Աստվածամայրը մանկան հետ - 160,
383, 470, 524

Ավետում - 95, 160, 383, 522

Երեք եսքիզ - 266

Ձ

Ջաբել թագուհու վերադարձը գահին
- 128, 162, 343, 349, 463

Է

Էջմիածնի հայ եկեղեցականները -
383

Թ

Թախիծ - 377

Թափորի ելքը մայր տաճարից - 522

Թմբկաբերդի առումը - 461

Ի

Իդելսոնի դիմանկարը - 286, 362

Ինքնանկար - 266

Իսպանացի պարուհի - 248, 249

Լ

Լքյալը - 81, 148, 257, 318, 361

Խ

Խաչելություն - 95

Ծ

Ծաղրանկար - 266

Կ

Կաթողիկոս Սկրտիչ Խրիմյանի նկարը - 141, 148, 451, 509, 522

Բ

«Բախչիսարայի շատրվանը» պոեմի
նկ. - 55, 141, 223, 229, 231, 232,
268, 278, 346, 362, 461, 484 - 489

Գ

Գաղթական աղջիկ - 382, 451

Գաղթական աղջիկ Ջեչոն - 382

Գառնուկ ախպեր - 244, 521

Գիրեյ խան - 461

Ե

Եկայք առ իս ամենայն վաստա-
կեալք... - 383

Եկայք առ իս - 95, 160, 166, 362, 522

Եկեք ինձ նոտ տառապալներ - 383

Կանանց ելքը Անիի եկեղեցուց - 97,
141, 362, 520

Կնոջ դիմանկար - 362

Կույրերը - 235, 348

Կույսերի սպանողը - 148

Ղ

Ղակոբ Սօբնացի և Ներսես Մեծ - 383

Ղայ գաղթականուհիներ - 268

Ղայկական ժողովրդական հեքիաթ-
ներ - 232, 349, 496

Ղայուհի - 362

Ղառաչանք առ յերկինս - 201

Ղարենուն - 111

Ղաֆեզի երգը - 346

Ղեյշա (ճապոնուհի) - 161

Ղոփսիսիմեի տաճարը - 58, 61, 81,
109, 148, 239, 278, 310, 329, 362

Ս

Սանուշը գառնուկի հետ - 251

Սարիայի առևանգումը - 236

Սկրտություն - 383

Սոխրոտը - 237

Յ

Յալթայի հայկական եկեղեցու հիմ-
նանկար - 334, 383

Ե

Եադիր շահ - 461

Եիրիող մարդը - 266

Եկարչի քրոջ դիմանկարը - 147

Ը

Ըահի հանգիստը - 461

Ըամիրամը Արա գեղեցիկի դիակի
մոտ - 55, 58, 61, 81, 109, 118, 148,
237, 241, 242, 257, 262, 268, 278,

281, 310, 329, 406, 407, 418, 452

Ո

Ուոնահարված սրբություն - 58, 81,
118, 148, 243, 286, 318, 329, 375,
406, 408, 415, 418, 446, 451, 518

Պ

Պատանի Ղաֆեզը զովերզում է Մու-
սելլի վարդերը Շիրալի գեղեցկու-
հիներին - 284

Պետրոզորադի հայերը - 382

Պարսկական տան ճակատ - 111

Ջ

Ջարդից հետո - 55, 257

Ս

Սալունե - 46, 109, 118, 256, 268, 286,
310, 362, 377, 378, 406, 415, 463,
508, 513, 519

Սբ. Գայանե - 216, 514

Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ - 522, 523

Սբ. Ղոփսիսիմե - 216, 514

Սերենադա - 230

Վ

Վասակ Սյունի - 266

Վիշտ - 360, 362

Տ

Տիրամայրը մանկան հետ - 373, 383,
418, 471

Տիտղոսատառի ելքից - 266

Ց

Ցայգերգ - 111

Փ

Փախուստ հարեմից - 111, 235

Ք

Քրիստոսի գլուխը դաստառակ - 149, 383

Ֆ

Ֆիրդուսին կարդում է իր «Շահ-Նամե» պոեմը Մահմուդ Ղազնևիին - 61, 81, 109, 111, 118, 141, 229, 417, 463

Ֆիրդուսի «Ռուստամ և Ջոհրաբ» պոեմի նկարազարդում - 111

Ֆիրդուսին և շահ Մահմուդ Ղազնևիին - 111, 461

Բ

Богоматеръ с младенцем - 145

В

Возвращение царицы Забел на трон - 154

Восточная танцовщица - 516

Выход женщин из Анийского собора - 107

Ж

Женщина рыцарь - 154

Մ

Моление в саду Гефсеманском - 525
Монастырь св. Рипсиме, роспись В.

Суренянца купола церкви св. Рипсиме Ялта - 458
Монастырь Рипсиме близ Эчмиадзина - 107, 133, 301, 368

Ս

Сопорная святыня - 75, 96, 100, 102, 458

Портрет Вардана Мамиконяна - 114, 158

Портрет девушки - 368

Портрет католикоса Мкртича Хримяна - 107

Портрет мужчины - 528

Придите ко мне, все страдающие (Христос) - 129, 145

Տ

Саломея - 85, 154, 295

Серенада - 515

Семирамида у трупа Ара Прекрасного - 96, 102, 295, 301, 458, 528

Ս

Come unto me... - 166

Բ

Firdawsî reciting the poem Shah-Namah to Shah Mahmud of Gaznevi - 83

Կ

Khrimyan Hayrik (Catholicos Khrimyan) - 159

H

Hripsime Kloster - 110

L

Ladies leaving the church of Ani - 126

Les reliques profane°es - 156

P

Protrait of Vardan Mamikonian - 157

S

Salome - 83, 156, 159, 379

Semiramis am Reichman Aras des
Shonen - 110

Semiramis devant le cadavre d'Ara le
Beau - 526

Semiramis Near the Corpse of Ara the
Beautiful - 126

Spain. Alhambra - 83, 379

Sorrow - 379

T

The Desecration - 100

Trampled Sanctity - 126

W

Woman Knight - 83

Women leaving the church at Ani - 83

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԱԲԱՆ.....	3
ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ.....	7
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՄՆԵՐԻՆ.....	11
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻՑ.....	13
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՄԱՍԻՆ.....	14
ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆՆԵՐ, ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐ, ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՆԵՐ.....	21
ԿԱՏԱԼՈԳՆԵՐ.....	24
ՊԱՏԿԵՐԱԳՐՔԵՐ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	26
Վ.ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱԳԱՆՔԸ ԶԼՄ-ՈՒՄ.....	48
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ. ՀՈԴԿԱԾՆԵՐ, ԵԼՈՒՅԹՆԵՐ, ՆԱՄԱԿՆԵՐ.....	50
ՀՈԴԿԱԾՆԵՐ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒԼՈՒՄ.....	53
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԸ՝ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ.....	95
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՁԵՌԱԳԻՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ ԳԱԹ-ՈՒՄ.....	105
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԳԵՂԱՆԿԱՐՁԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	111
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԳՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	116
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԸ ՀԱՊ-Ի ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ.....	123
ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ՀԱՊ-Ի ՁԵՌԱԳՐԱՀՈՒՇԱԳՐԱՅԻՆ ԲԱԺՆՈՒՄ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	124
Վ. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՐԽԻՎԸ.....	131
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՉԳԱՅԻՆ ԱՐԽԻՎՈՒՄ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ.....	134
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԿԱՅՔԵՐՈՒՄ ՁԵՏԵՂՎԱԾ ՆՅՈՒԹԵՐ.....	136
ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	138
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՏՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	143

ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՎԱՐԴԳԵՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ
(1860-1921)

Կենսամատենագիտություն

Կազմեց՝ Ա. ԱԴԱՄՅԱՆ

Խմբագիր՝ Բ. ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

Համակարգչային շարվածքը՝ Լ. ԱՀԱՐՈՆՅԱՆ

Սրբագրիչ՝ Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ